

ศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด
กรณีศึกษา ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

Potential on Production and Marketing of Freshwater Fish,
Case study of Lampam Sub-district, Muang District, Patthalung Province

ชลาลัย รัตนะ

Chalalai Rattana

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Agribusiness Management
Prince of Songkla University**

2553

ชื่อสารนิพนธ์	ศักยภาพการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด
ผู้เขียน	กรมศึกษา ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
สาขาวิชา	นางสาวชลาศัย รัตนะ
	การจัดการธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล) (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)

.....กรรมการ
(ดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญญา เฉิดโฉม)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุฉัญญา ทองรัมย์)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร

ชื่อสารนิพนธ์	ศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด กรณีศึกษา ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง
ผู้เขียน	นางสาวชลาชัย รัตนะ
สาขาวิชา	ธุรกิจเกษตร
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 2) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 3) เพื่อศึกษาสภาพการตลาดของปลาน้ำจืด 4) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด 5) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในพื้นที่ที่ศึกษา จำนวน 25 ราย ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด 8 ราย และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง 4 ราย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาด้วยสถิติอย่างง่าย ในรูปของการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำป่า

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41.96 ปี มีความรู้อยู่ในระดับประถมศึกษา มีระดับรายได้ส่วนบุคคล 10,000-15,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ เป็นการเลี้ยงในบ่อดิน และมีการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลาเพียงบางส่วนที่เลี้ยงในบ่อซีเมนต์ ได้แก่ ปลาดุก ปลานิล และปลาตะเพียน มีเกษตรกรเพียงจำนวนน้อยที่เลี้ยงปลาใน ปลาเหล่านี้จะใช้ระยะเวลาในการเพาะเลี้ยงนานประมาณ 4 เดือน โดยต้นทุนรวมในการผลิตปลาดุกต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 22,400 บาท รายได้สุทธิต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 5,600-12,600 บาท ต้นทุนรวมในการผลิตปลาในต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 27,000 บาท รายได้สุทธิต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 2,600-10,000 บาท ต้นทุนรวมในการผลิตปลานิล หรือปลาตะเพียนต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 34,000 บาท จะได้ผลตอบแทนต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 14,000-26,000 บาท และต้นทุนรวมในการผลิตลูกพันธุ์ปลานิล หรือปลาตะเพียนต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 6,700 บาท จะได้ผลตอบแทนต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 11,300-14,300 บาท

ส่วนในด้านการตลาดปลาน้ำจืดที่ผลิตจากตำบลลำป่า พบว่ามีจำนวนของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดหรือพ่อค้าคนกลางไม่มากนัก ในพื้นที่ตำบลลำป่า มีพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อผลผลิตปลาน้ำจืดกับเกษตรกรเป็นประจำอยู่เพียง 8 ราย เป็นเพศชาย 4 ราย และเพศหญิง 4 ราย มีอายุเฉลี่ย 36.25

ปี พ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับ ปวช./ปวส. มีระดับรายได้ส่วนบุคคล 30,000-35,000 บาทต่อเดือน และผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดส่วนใหญ่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ เป็นเพียงการเข้ามาในตำบลลำปำ เพื่อทำการรับซื้อปลาน้ำจืดเท่านั้น ผลผลิตปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ที่พ่อค้าคนกลางรับซื้อมาจากเกษตรกรในตำบลลำปำ เป็นจำนวนร้อยละ 80 จะถูกส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดตรัง กระบี่ และภูเก็ต มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่จำหน่ายในตลาดจังหวัดพัทลุง

ผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำพบว่า สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งได้แก่ การมีแรงงานที่มีความรู้ และทักษะทางด้านการผลิตปลาน้ำจืดเป็นอย่างดี อีกทั้งมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการในภาคการผลิตปลาน้ำจืด เกษตรกรสามารถผลิตปลาน้ำจืดได้อย่างต่อเนื่องมีผลผลิตออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี ลูกพันธุ์ปลาที่มีความเพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร อาหารปลาที่มีคุณภาพ ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดมีความสามารถด้านการขนส่ง และการเก็บรักษาปลาน้ำจืด เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนได้แก่ ลูกพันธุ์ปลาอ่อนแอมีความต้านทานโรคน้อย และอาหารปลาที่มีราคาสูง เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นโอกาสได้แก่ สภาพพื้นที่ของตำบลลำปำมีความเหมาะสมในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ตลาดมีความสามารถในการรองรับผลผลิตปลาน้ำจืด และกระแสดemandความต้องการบริโภคปลาน้ำจืดที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้แก่ ความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำในทะเลสาบลำปำซึ่งใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ยังขาดแหล่งให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ยังขาดการส่งเสริมการจัดตั้งตลาดเกษตร หรือตลาดชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น

จากผลการประเมินสภาพแวดล้อมดังกล่าว ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกในการช่วยกันรักษาน้ำในทะเลสาบลำปำให้คงคุณภาพ ปราศจากสารเคมีต่างๆ ที่ทำให้น้ำเน่าเสีย เกษตรกรควรผลิตอาหารปลาเองเพื่อลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรควรให้ความสนใจในด้านของการศึกษาหาความรู้ด้านการตลาดให้มากขึ้น เกษตรกรควรเรียนรู้วิธีการแปรรูปผลผลิตปลาน้ำจืด ควรแสวงหาตลาดปลาน้ำจืดใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น

Minor Thesis Title : Potential on Production and Marketing of Freshwater Fish
Case study of Lampam Sub-district, Muang District,
Patthalung Province

Author : Miss Chalalai Ratana

Major Program : Agribusiness Management

Academic Year : 2009

Abstract

The research aims to study 1) the social and economic features of freshwater fish farmers 2) the general condition of freshwater fish aquaculture 3) the marketing condition of freshwater fish 4) the environment concerning the production and marketing of freshwater fish 5) the strategy definition for the potential development on production and marketing of freshwater fish in Lampam District, Muang, Patthalung Province. The data was collected through the interview of 25 freshwater fish farmers in the study area. In addition, 8 middle men, and 4 officers from Patthalung Provincial Fisheries Office participated in the in-depth interview. The semi-structured questionnaire was applied. The descriptive analysis i.e. frequency distribution, percentage, and mean, were implemented. Furthermore, SWOT analysis was conducted to determine the production and marketing strategies of freshwater fish in Lampam Sub-district.

The result reveal as details. Most of the freshwater fish farmers are male with the average age 41.96 years old. They are mostly primary level educated. The personal income is 10,000-15,000 baht per month. The aquaculture is mostly implemented in puddles; however, some of the seeds in certain species are raised in the concrete ponds i.e. catfish, tilapia and ruby fish. Only few farmers raise common carp. The aquaculture period lasts 4 months. Total cost of catfish aquaculture is 22,400 baht, and the net income is 5,600-12,600 baht per pond. Total cost of common carp aquaculture is 27,000 baht, and the net income is 2,600-10,000 baht per pond. Total cost of tilapia or ruby fish aquaculture is 34,000 baht, and the return is 14,000-26,000 baht each pond. Total cost on seed production of tilapia and ruby fish is 6,700 baht each pond, and the return is 11,300-14,300 baht per pond.

The marketing aspect of freshwater fish raised in Lampam Sub-district reveal as following. The numbers of middlemen are very limited. Only 8 middlemen being 4 males and 4 females regularly buy freshwater fish from the farmers. The average age is 36.25 years old. The

middlemen are mostly vocational and high vocational certificate educated. The personal income is 30,000-35,000 baht per month. Most of the marketing men are not staying in Lampam Sub-district. They just enter into Lampam Sub-district to buy freshwater fish. The majority, 80%, of freshwater fish outputs are distributed to Trang, Krabi, and Phuket Provinces. The balance, 20%, of freshwater fish outputs are distributed in Patthalung Province.

The internal and external environmental assessment on the production and marketing of freshwater fish in Lampam Subdistrict reveal as details. The internal factor, which is strength, is adequate skilled labors in freshwater fish production. The internal factor, which is weakness, is weak seeds and low disease resistant and expensive feeds, etc. The opportunity factor is that the area condition suits for freshwater fish aquaculture. The markets are capable to support the outputs. However, the threats are the water deterioration of Lampam Lake, where is the water source supplied to freshwater fish aquaculture.

Due to the mentioned assessment results, the suggestions are raised to develop the potential on freshwater fish production and marketing in Lampam Subdistrict. The awareness creation to maintain water quality and prevent chemical contamination should be initiated. The farmers should implement their own feed production in order to save the production cost in aquaculture. Finally, the farmers should pay attention to the marketing knowledge, freshwater fish processing, and new marketing channels.

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานสารนิพนธ์เรื่อง ศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด กรณีศึกษา ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เป็นเพราะความกรุณาใส่ใจดูแล และให้คำแนะนำปรึกษาที่ดี ของรองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยเริ่มตั้งแต่การเขียนโครงร่างสารนิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งขั้นสุดท้าย คือ การเขียนสารนิพนธ์อย่างถูกต้อง ผู้เขียนมีความซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ทั้งใคร่ขอขอบพระคุณ ดร.สิริรัตน์ เกียรติปฐมชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญา เฉิดโหม กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากคณาจารย์ทั้ง 3 ท่านแล้ว การวิจัยครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์ และเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล รวมทั้งข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีเป็นอย่างสูง

สำหรับบุคคลที่สำคัญยิ่งและจะขาดเสียมิได้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญมาโดยตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา จนกระทั่งงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา ผู้เขียนจึงขอมอบคุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้แก่ผู้ที่มีพระคุณทุก ๆ ท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว

นางสาวชลาลัย รัตนะ

พฤษภาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่1. บทนำ	1
1.1 ปัญหาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่2. การตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 สภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในเขตพื้นที่ จังหวัดพัทลุง	4
2.2 วิธีการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกร	6
2.3 การบริหารเชิงกลยุทธ์	9
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่3. วิธีวิจัย	24
3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล	24
3.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	26
บทที่4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล	39
4.1 ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบล ลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง	39
4.2 สภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัด พัทลุง	33
4.3 สภาพการตลาดปลาน้ำจืดใน ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง	44
4.4 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ	51

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.5 กลยุทธ์ในการยกระดับศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดใน ตำบลลำปำ	54
บทที่ 5. สรุปและข้อเสนอแนะ	58
5.1 สรุป	58
5.2 ข้อเสนอแนะ	60
5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา	61
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวกที่ 1 แบบสอบถามเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	65
ภาคผนวกที่ 2 แบบสอบถามผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด	72
ภาคผนวกที่ 3 แบบสอบถามเจ้าหน้าที่สำนักงานประมง	77
ภาคผนวกที่ 4 ระดับคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยของเกษตรกรด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด	80
ภาคผนวกที่ 5 ระดับคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย ของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดด้าน สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด	81
ภาคผนวกที่ 6 ระดับคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ประมงจังหวัดพัทลุงด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและ การตลาดปลาน้ำจืด	82
ประวัติผู้วิจัย	83

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ทะเบียนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง	5
ตารางที่ 2.2 หลักการของทาวส์เมตริกซ์ (TOWS Matrix)	12
ตารางที่ 3 ตัวอย่างตาราง ทาวส์เมตริกซ์ (TOWS Matrix)	28
ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	30
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	32
ตารางที่ 4.3 การจัดการด้านการผลิตของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	35
ตารางที่ 4.4 แหล่งที่มาของลูกพันธุ์ปลา และอาหารปลา	37
ตารางที่ 4.5 ต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลาดุก	38
ตารางที่ 4.6 ต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลานิล และปลาทับทิม	38
ตารางที่ 4.7 ต้นทุนการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลานิล และปลาทับทิม	39
ตารางที่ 4.8 ต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลาใน	40
ตารางที่ 4.9 การจัดการด้านการตลาดของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	40
ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ของ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง	42
ตารางที่ 4.11 ลักษณะทางสังคมของผู้ดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด	45
ตารางที่ 4.12 ลักษณะทางเศรษฐกิจของผู้ดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด	47
ตารางที่ 4.13 การจัดการผลผลิต และการตลาดของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด	49
ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก โดยใช้ตาราง SWOT Analysis และ TOWS Matrix มากำหนดกลยุทธ์ในการ พัฒนาศักยภาพ การผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ	54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ปัญหา และความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปลาน้ำจืดนับเป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับภาคครัวเรือนของประเทศ การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากเกษตรกร และมีการประกอบการกันอย่างแพร่หลายไปทั่วทุกภาคของประเทศ และการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดนับเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่จะช่วยลดภาวะการขาดแคลนอาหารที่เป็นปัญหาสำคัญระดับโลกอยู่ในปัจจุบัน อันมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากภาวะโลกร้อน ทำให้ปลาดตามแหล่งน้ำธรรมชาติไม่มีเวลาในการปรับตัวฟื้นฟูตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และจากการกระทำของมนุษย์ที่มีการจับปลาจากแหล่งน้ำธรรมชาติมากเกินไป (Over Fishing) ภายในระยะเวลาอันสั้น ทำให้ปลาไม่มีเวลาในการขยายเผ่าพันธุ์เพื่อเพิ่มประชากร ทำให้ปลาหลายชนิดใกล้สูญพันธุ์ การพึ่งพาเฉพาะปลาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ จึงไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคของประชากรที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นซึ่งสวนทางกับปริมาณอาหารที่ธรรมชาติสามารถสร้างได้ นอกจากนี้การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดยังเป็นการช่วยเพิ่มทางเลือกในการบริโภคเนื้อปลาให้กับผู้บริโภค ทั้งในเรื่องของความหลากหลายของชนิดของปลา และเรื่องของราคาที่มีความแตกต่างจากปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติ

ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง นับเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการประกอบการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดกันอย่างแพร่หลาย โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ได้ขึ้นทะเบียนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำด้วยวิธีการเลี้ยงปลาโดยใช้บ่อไว้กับสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2550 ทั้งสิ้น 253 ครัวเรือน มีจำนวนบ่อทั้งสิ้น 722 บ่อ ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ตำบลลำปำที่มีความเหมาะสม กล่าวคือมีเนื้อที่เป็นสภาพพื้นที่ราบ ติดทะเลสาบสงขลา ในทิศตะวันออก และในเขตพื้นที่นี้มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองอิไต้ คลองปากพะเนียด คลองหานโพธิ์ ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา นอกจากนี้ ตำบลลำปำยังเป็นเขตพื้นที่ที่สำนักงานประมงเริ่มต้นให้การส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงปลาในบ่อคืนให้กับเกษตรกร เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการเกิดปัญหาน้ำท่วมที่มักทำให้เกษตรกรที่เลี้ยงปลาดตามแหล่งน้ำธรรมชาติต้องประสบกับภาวะการขาดทุนอยู่เสมอ (สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง, 2550)

การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดได้รับการพัฒนาการเลี้ยงในเชิงธุรกิจ มีการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงอย่างแพร่หลาย มีพื้นที่เลี้ยงในบริเวณกว้าง สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยง และสร้างรายได้ให้กับประเทศได้ในระดับหนึ่ง แต่ธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในประเทศไทย ยังมีปัญหาอีกมากมายที่รอการวิจัยเพื่อพัฒนาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาล่าช้า ทั้งในด้านปัจจัยการผลิต ด้านการผลิต ด้านการตลาด ตลอดจนด้านสภาวะแวดล้อม ที่ส่งผลกับการเลี้ยงทั้งทางตรงและทางอ้อม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่าสภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำเป็นอย่างไร และเกษตรกรในตำบลลำปำมีวิธีการในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดอย่างไร ในส่วนของการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำมีปัญหาเกิดขึ้นในด้านใดบ้าง และควรใช้กลยุทธ์อะไรเพื่อการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการตลาด ทั้งนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพในกระบวนการดำเนินการทางการผลิตและการตลาดของปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในเขตพื้นที่ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
- 2) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
- 3) เพื่อศึกษาสภาพการตลาดของปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
- 4) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
- 5) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพทางการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด : กรณีศึกษาดำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ทำการศึกษาโดยครอบคลุมถึง กระบวนการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ การผลิตไปจนถึงการตลาด การประเมินสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาด และกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มศักยภาพของธุรกิจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในจังหวัดพัทลุง โดยได้เลือกพื้นที่ในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่ที่ทำการศึกษา โดยศึกษาเฉพาะการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในบ่อโดยทำการศึกษาทุกประเภทของบ่อ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกรณีศึกษาทั้งหมดจำแนกได้ดังนี้

- 1) เกษตรกรรายย่อย 25 ราย จากจำนวนทั้งสิ้น 253 ราย
- 2) ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด ทั้งพ่อค้าปลีก จำนวน 8 ราย เนื่องจากในการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดพบว่า มีผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดเกี่ยวกับผลผลิตปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ ที่ทำการค้ากับเกษตรกรเป็นประจำเพียง 8 ราย
- 3) ตัวแทนจากหน่วยงานของรัฐที่มีความรู้เฉพาะทางเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 4 ราย โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง

สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามถึงโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์ ด้วยวิธีการสวอท (SWOT Analysis) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกสำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตและการตลาดของปลาน้ำจืดในเขตพื้นที่ ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพทลุง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลคือช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2553

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และผู้ที่มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจปลาน้ำจืด ทราบถึงสภาพทั่วไปในการดำเนินธุรกิจปลาน้ำจืด ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการจัดจำหน่าย ในเขตพื้นที่ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพทลุง

2) ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบถึงปัจจัยภายใน และภายนอกที่มีผลต่อธุรกิจ ปลาน้ำจืด ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการจัดจำหน่าย ในเขตพื้นที่ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพทลุง เพื่อนำมาพิจารณากำหนดเป็นกลยุทธ์ต่อไป

3) ทำให้เกษตรกรสามารถนำกลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพทลุง ที่ได้จากการศึกษา ไปพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการการตลาดปลาน้ำจืด ให้มีคุณภาพ และมีความสามารถทางการแข่งขันมากขึ้น

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสารเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในเขตพื้นที่ ตำบล ลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการ กำหนดกลยุทธ์ที่ถูกต้องเหมาะสม ในการพัฒนาศักยภาพทางการผลิตและการตลาดของปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง โดยมีรายละเอียดของข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษา ดังนี้

- 1) สภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุง
- 2) วิธีการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกร
- 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในเขตพื้นที่ จังหวัดพัทลุง

พัทลุงเป็นจังหวัดอยู่ข้างอ่าวที่สำคัญของภาคใต้ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ ทะเลสาบสงขลาตอนในและทะเลน้อยที่เคยอุดม สมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด แต่ปัจจุบันความอุดมสมบูรณ์ลดลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากการ จับสัตว์น้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์มากเกินไปกำลังผลิตของแหล่งน้ำ ด้วยการพัฒนาเครื่องมือทำการประมง ที่มีลักษณะทำลายล้าง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เช่น การบุกรุกของ น้ำเค็ม การตื้นเขินของแหล่งน้ำ ล้วนส่งผลต่อการเจริญเติบโต และการแพร่ขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ ทั้งสิ้น แม้หน่วยงานของกรมประมงในพื้นที่จะได้ดำเนินการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเพิ่มจำนวน และแพร่ขยายพันธุ์อย่างต่อเนื่องควบคู่กับ การควบคุมการทำประมงให้ถูกต้องตาม พ.ร.บ. การ ประมงก็ตาม

การประมงของจังหวัดพัทลุงในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกษตรกรประกอบอาชีพทำการประมง แบบยังชีพ ในทะเลสาบสงขลาตอนในและทะเลน้อย โดยใช้เครื่องมือ แห ตาข่าย อวนลอย โพงพาง ขอขันช่อ ไชนั่ง ไชกึ่ง ลอบ เบ็ดราว โดยมีจำนวนผลผลิตทางการประมงเฉลี่ย 5,231,080 กิโลกรัม/ปีจำนวนครีวเรือ่นชาวประมง 2,216 ครีวเรือ่น รายได้เฉลี่ยต่อครีวเรือ่น 84,322 บาท รายได้เฉลี่ยรวมทั้งหมด (ปี 2549) 186,857,552 บาท (สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง, 2550)

ในด้านของการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด มีการเลี้ยงทั่วไปทุกอำเภอ แต่จะพบมากบริเวณริม ทะเลสาบสงขลา ทะเลน้อย เขตอำเภอควนขนุน เมืองพัทลุง เขาชัยสน ปากพะยูน ป่าบอน ปลาที่

นิยมเลี้ยงมากคือ ปลาคูกลูกผสม ปลานิล ปลาทับทิม และปลากินพืชชนิดต่าง ๆ ปี 2549 มีผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดจำนวน 11,018 ราย แยกเป็น

- ฟาร์มเลี้ยง 10,947 ราย
- ฟาร์มเพาะฟักอนุบาล 71 ราย
- พื้นที่ทั้งหมด 12,840 ไร่ ผลผลิตประมาณ 9,627 ตัน มูลค่าประมาณ 410 ล้านบาท

(สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง, 2550)

ส่วนใน ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ที่ใช้เป็นพื้นที่ศึกษานั้น มีจำนวนเกษตรกรที่ทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดโดยใช้บ่อทั้งสิ้น 253 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.93 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด มีจำนวนบ่อทั้งสิ้น 722 บ่อ และมีพื้นที่เลี้ยงรวมทั้งสิ้น 626.8 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.39 ของพื้นที่เพาะเลี้ยงทั้งหมด (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลทะเบียนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำใน อ.เมือง จ.พัทลุง

ตำบล	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนบ่อ	พื้นที่เลี้ยงรวม (ไร่)
เขาเจ็ยก	171	293	112
ควนมะพร้าว	195	741	270.7
คูหาสวรรค์	39	134	70.5
โคกชะงาย	75	140	67.7
ตำนาน	170	426	228.5
ท่าแค	150	323	141.5
ท่ามิหรำ	67	133	41.6
นาท่อม	32	65	26.4
นาโหนด	55	286	56.2
ปรางหมู	114	229	110.8
พญาขัน	191	574	335.5
ร่มเมือง	34	98	23.1
ลำปำ	253	722	626.8
ชัยบุรี	270	532	253.7
รวม	1,816	4,698	2,375.40

ที่มา : สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง, 2550

2.2 วิธีการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกร

วิธีการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรในตำบลลำปำ มีปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ การเลือกสถานที่เพาะเลี้ยง การเตรียมบ่อเลี้ยงปลา การเตรียมพันธุ์ปลา การปล่อยลูกปลาลงบ่อเลี้ยง อัตราการปล่อย การเลือกซื้ออาหารปลา ประเภทของอาหารสำเร็จรูป วิธีการให้อาหารปลา วิธีเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลา การอนุบาลลูกปลานิล และปลาตะกั้ง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง, 2550)

1) ปัจจัยสำคัญในการเลือกสถานที่เพาะเลี้ยง

การเลี้ยงปลาน้ำจืดสามารถเลี้ยงได้ทั้งในบ่อดิน บ่อซีเมนต์และในกระชัง แต่ส่วนมากนิยมเลี้ยงในบ่อดิน ซึ่งขนาดบ่อดินที่เหมาะสมควรมีขนาดไม่เกิน 1 ไร่ ปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการเลือกสถานที่เลี้ยงปลาน้ำจืด ปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณาในการเลือกสถานที่สร้างบ่อเลี้ยงปลาน้ำจืดมีดังนี้

- 1.1) สถานที่ไม่เป็นที่ลุ่มหรือที่ดอนเกินไป สามารถจัดระบบระบายน้ำเข้า-ออกได้ดี
- 1.2) สภาพดินควรเป็นดินเหนียวสามารถทำเป็นคันบ่อเก็บกักน้ำได้ดี
- 1.3) สภาพน้ำต้องเป็นน้ำสะอาดปราศจากสารพิษของโลหะหนักหรือยาฆ่าแมลง หรือของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

- 1.4) ทางคมนาคมสะดวก

2) การเตรียมบ่อเลี้ยงปลา

2.1) บ่อใหม่

- ใส่ปูนขาวเพื่อปรับสภาพดินในอัตรา 60-100 กิโลกรัม/ไร่ โดยให้ทั่วพื้นบ่อ
- ใส่ปุ๋ยคอกอัตรา 200 กิโลกรัม/ไร่ โดยโรยให้ทั่วบ่อ
- เติมน้ำให้ได้ระดับ 40-50 เซนติเมตร ทิ้งไว้ 3-5 วัน จนน้ำเริ่มเป็นสีเขียวระวังอย่าให้เกิด

แมลง หรือศัตรูปลา

2.2) บ่อเก่า

- ทำความสะอาดบ่อลอกเลนให้มากที่สุด
- ใส่ปูนขาวอัตรา 60-100 กิโลกรัม/ไร่
- ตากบ่อให้แห้ง ประมาณ 7-15 วัน
- นำปุ๋ยคอกใส่ถุงแขวนไว้ตามมุมบ่อประมาณ 60-100 กิโลกรัม/ไร่ เพื่อเพิ่มอาหาร

ธรรมชาติ

- เติมน้ำ 40-50 เซนติเมตร ทิ้งไว้ 3-5 วัน จนน้ำเป็นสีเขียว

ก่อนปล่อยปลาควรตรวจวัดความเป็นกรด-ด่างของน้ำอีกครั้ง ถ้าไม่ถึง 7.5-8.5 ควรนำปูนขาวละลายน้ำใส่บ่อให้ทั่วบ่อเพื่อปรับความเป็นกรด-ด่าง ให้ได้ 7.5-8.5

3) การเตรียมพันธุ์ปลา

ประเด็นที่ควรพิจารณาในการคัดเลือกลูกพันธุ์ปลา

3.1) แหล่งพันธุ์หรือพ่อแม่พันธุ์ ควรดูจาก

- ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ในเรื่องคุณภาพ
- มีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ เพื่อให้ได้พันธุ์ที่มีคุณภาพ
- มีความชำนาญในการขนส่งลูกปลา

3.2) ลักษณะภายนอกของลูกปลาต้องปกติสมบูรณ์ ซึ่งสังเกตจาก

- การว่ายน้ำต้องปราดเปรียว ไม่ว่ายควงส่ว่น หรือลอยตัวตั้งฉากพื้นบ่อ
- ลำตัวสมบูรณ์ หนวด หาง ครีบ ไม่กร่อน ไม่มีบาดแผล ไม่มีจุดหรือปุยขาวเกาะ
- ขนาดลูกปลาต้องเสมอกัน

4) การปล่อยลูกปลาลงบ่อเลี้ยง

เมื่อขนส่งลูกปลามาถึงบ่อที่เตรียมไว้ควรแช่ถุงปลาไว้ในบ่อประมาณ 10-15 นาที เพื่อปรับอุณหภูมิระหว่างน้ำในถุงกับน้ำในบ่อเพื่อป้องกันลูกปลาช็อก ก่อนปล่อยลูกปลาควรมีการทำรมเงาไว้ในบ่อให้ลูกปลาได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย

5) อัตราการปล่อย

อัตราการปล่อย ปลาขนาด 3-5 เซนติเมตร ปล่อย 80,000-100,000 ตัว/ไร่

6) การเลือกซื้ออาหาร

ลักษณะของอาหาร

- สีสดดี
- กลิ่นดี ไม่เหม็นหืน
- ขนาดเม็ดสม่ำเสมอ ไม่เป็นฝุ่น
- การลอยตัวของอาหารในน้ำอยู่ได้นาน
- อาหารไม่เปียกชื้น ไม่จับตัวเป็นก้อน ไม่จืดจาง

7) ประเภทของอาหารสำเร็จรูป

- อาหารสำหรับลูกปลาวัยอ่อน ใช้สำหรับลูกปลาขนาด 1 – 4 เซนติเมตร
- อาหารปลาเล็กพิเศษ ใช้สำหรับลูกปลาขนาด 3 เซนติเมตร จนลูกปลาอายุครบ 1 เดือน
- อาหารปลาเล็ก ใช้สำหรับปลาอายุ 1-3 เดือน
- อาหารปลาใหญ่ ใช้สำหรับปลาอายุ 3 เดือน – ส่งตลาด

8) วิธีการให้อาหารปลา

เมื่อปล่อยลูกปลาวันแรกไม่ต้องให้อาหาร จะเริ่มให้อาหารวันถัดไป อาหารที่ให้เป็นอาหารลูกปลาวัยอ่อน พรมน้ำ แล้ววนจดจนเหนียวขึ้นเป็นก้อนแล้วเสียบกับไม้ปักไว้รอบบ่อ ปริมาณที่ให้ต้องให้ปลากินหมด ภายในเวลา 30-60 นาที โดยให้อาหารวันละ 1 ครั้ง ทุกวัน เป็นเวลาประมาณ 1

ลัปดาห์ หลังจากนั้นอาจจะให้อาหารปลาเล็กพิเศษเช่นน้ำให้ดื่มแล้วปั้นรวมกับอาหารลูกปลาวัยอ่อนให้ปลากิน เมื่อปลาโตพอกินอาหารเม็ดได้ก็เริ่มให้อาหารปลาเล็กพิเศษอย่างเดียว ให้อาหารโดยการหว่านให้กระจายทั่วบ่อ ส่วนปริมาณที่ให้ต้องระยะเวลาโดยให้ลูกปลากินอาหารให้หมดหมดภายใน 30 นาที ให้อาหารวิธีนี้จนลูกปลาอายุครบ 1 เดือน

การให้อาหารปลาเล็กอายุ 1 เดือนก็ใช้วิธีการเช่นเดียวกับการให้อาหารลูกปลาเล็กช่วงแรก แต่ช่วงนี้ควรเริ่มฝึกให้ปลากินอาหารเป็นที โดยให้อาหารจุดเดิมประจำและเกาะหลักไม่ทุกครั้งเมื่อมีการให้อาหาร การให้อาหารปลาระยะนี้จะให้ 2 มื้อต่อวัน ให้อาหารปลาเล็กจนกระทั่งลูกปลาอายุ 2 เดือน

เมื่อลูกปลามีอายุครบ 2 เดือน จะเปลี่ยนมาให้อาหารปลาใหญ่ ปริมาณที่ให้แต่ละมื้อจะต้องให้ปลากินหมดภายใน 30 นาที โดยให้อาหาร 2 มื้อ หากเป็นกรณีปลาป่วย หรือกินอาหารลดลงให้ลดปริมาณอาหารลงครึ่งหนึ่งของปริมาณที่ให้ปกติ ส่วนกรณีสภาพน้ำมีปัญหา หรือมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ให้ปรับสภาพน้ำโดยทำการเปลี่ยนถ่ายน้ำ หรือใส่เกลือ หรือปูนขาว

ถ้าพบโรคปลาที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ให้ผสมปฏิชีวนะ 3-5 กรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม ให้กินติดต่อกัน 7 วัน เช่น ออออกซีเตตราซัยคลิน ถ้าเกิดจากพยาธิภายนอกให้รักษาตามลักษณะของพยาธิ นั้น ๆ เช่นถ้าพบปลิงใส เห็บระฆัง เกาะจำนวนมาก หรือเริ่มทยอยตายให้ใช้ฟอร์มาลินเข้มข้น 30-40 ซีซี/น้ำ 1,000 ลิตร ฉีดพ่นหรือสาดลงในบ่อแช่ทิ้งตลอด ในการเลี้ยงปลาเนื้อเพื่อจำหน่ายจะใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงประมาณ 4-5 เดือน ปลาจึงจะมีขนาดโตพอที่จะสามารถจับไปจำหน่ายได้

9) วิธีการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลา

9.1) บ่อดิน บ่อเพาะปลานิลควรเป็นบ่อรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเนื้อที่ 1,000 ตารางเมตร สามารถเก็บกักน้ำได้ระดับสูง 1 เมตร บ่อควรมีเชิงลาดตามความเหมาะสม เพื่อป้องกัน ดินพังทลาย และมีชานบ่อกว้าง 1-2 เมตร ถ้าเป็นบ่อเก่าก็ควรวิดน้ำ และสาดเลนขึ้น ตกแต่งภายในบ่อให้ดินแน่น ใส่โล่ดินกำจัดศัตรูของปลาอัตราส่วนใช้โล่ดินแห้ง 1 กก./ปริมาตรของน้ำ 100 ลูกบาศก์เมตร โรยปูนขาวให้ทั่วบ่อ 1 กก./พื้นที่บ่อ 10 ตรม. ใส่ปุ๋ยคอกแห้ง 300 กก./ไร่ ตากบ่อทิ้งไว้ประมาณ 2-3 วัน จึงเปิดหรือสูบน้ำเข้าบ่อผ่านฝากรอง หรือตะแกรงตาถี่ให้มีระดับสูงประมาณ 1 เมตร การใช้บ่อดินเพาะปลานิลจะมีประสิทธิภาพดีกว่าวิธีอื่น เพราะเป็นบ่อที่มีลักษณะคล้ายคลึงตามธรรมชาติ และการผลิตลูกปลานิลจากบ่อดินจะได้ผลผลิตสูง ต้นทุนต่ำกว่าวิธีอื่น

9.2) บ่อซีเมนต์ ก็สามารถใช้ผลิตลูกปลานิลได้ รูปร่างของบ่อจะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือรูปกลมก็ได้ มีความลึกประมาณ 1 เมตร พื้นที่ผิวน้ำตั้งแต่ 10 ตารางเมตร ทำความสะอาดบ่อและเติมน้ำที่กรองด้วยผ้าไนลอนหรือมุ้งลวดตาถี่ให้มีระดับน้ำสูงประมาณ 80 ซม. ถ้าใช้เครื่องเป่าลมช่วยเพิ่มออกซิเจนในน้ำ จะทำให้การเพาะปลานิลด้วยวิธีนี้ได้ผลมากขึ้น อนึ่ง การเพาะปลานิลด้วยบ่อซีเมนต์ ถ้าจะให้ได้ลูกปลาจำนวนมากก็ต้องใช้บ่อขนาดใหญ่ ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการลงทุนสูง

10) การอนุบาลลูกพันธุ์ปลานิล และปลาทับทิม

10.1) บ่อดิน บ่อดินควรมีขนาดประมาณ 200 ตรม. ถ้าเป็นบ่อรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าจะสะดวกในการจับย้ายลูกปลา น้ำในบ่อควรมีระดับความลึกประมาณ 1 เมตร บ่ออนุบาลควรเตรียมไว้ให้มีจำนวนมากพอ เพื่อให้เลี้ยงลูกปลาขนาดเดียวกันที่ย้ายมาจากบ่อเพาะ การเตรียมบ่ออนุบาลควรจัดการล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ ก่อนนำลูกปลามาเลี้ยง

การเตรียมบ่ออนุบาลนั้นปฏิบัติวิธีเดียวกันกับการเตรียมบ่อที่ใช้เพาะปลานิล บ่อขนาดดังกล่าวนี้จะใช้อนุบาลลูกปลานิลขนาด 1-2 ซม. ได้ครั้งละประมาณ 50,000 ตัว การอนุบาลลูกปลานิล นอกจากใช้ปุ๋ยเพาะอาหารธรรมชาติแล้ว จำเป็นต้องใช้อาหารสมทบ เช่น รำละเอียด กากถั่ว อีกวันละ 2 ครั้ง พร้อมทั้งสังเกตความอุดมสมบูรณ์ของอาหารธรรมชาติ จากสีของน้ำซึ่งมีสีอ่อน หรือจะใช้ตุลากลากแพลงก์ตอน ตรวจสอบปริมาณของไรน้ำก็ได้ ถ้ามีปริมาณน้อยก็ควรเติมปุ๋ยคอกลงเสริมในช่วงระยะเวลา 5-6 สัปดาห์ ลูกปลาจะโตมีขนาด 3-5 ซม. ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมสำหรับนำไปเลี้ยงเป็นปลานิลขนาดใหญ่

10.2) บ่อซีเมนต์ บ่ออนุบาลลูกปลานิล และบ่อเพาะปลานิลจะใช้ขนาดเดียวกันก็ได้ ซึ่งจะสามารถใช้บ่ออนุบาลลูกปลาที่ย่อยได้ตารางเมตรละประมาณ 300 ตัว ในเวลา 4-6 สัปดาห์ โดยใช้เครื่องเป่าลมช่วยเพิ่มออกซิเจนในน้ำ และเปลี่ยนถ่ายน้ำประมาณครึ่งบ่อสัปดาห์ละครั้ง ให้อาหารสมทบวันละ 3 ครั้ง เมื่อลูกปลาที่เลี้ยงมีขนาด 3-5 ซม.

2.3 การบริหารเชิงกลยุทธ์

การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นการตัดสินใจและการบริหารที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานระยะยาวขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ รวมไปถึง การดำเนินการ และควบคุมกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรนั้นได้กำหนดไว้ โดยในการกำหนดกลยุทธ์ เป็นการกำหนดจากการสร้างความสอดคล้องกันระหว่างจุดแข็ง และ จุดอ่อนทางปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน โอกาส และ อุปสรรคทางปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก เป็นการทำให้องค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จักร ดิงศภัทย์ , 2549)

ความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์

1) การวางแผนกลยุทธ์เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานพัฒนาตนเอง ได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เพราะการวางแผนกลยุทธ์ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์บริบท และสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเป็นประเด็นสำคัญ

2) การวางแผนกลยุทธ์เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐในทุกกระดับ มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น รับผิดชอบต่อความสำเร็จ และความล้มเหลวของตัวเองมากขึ้น ทั้งนี้เพราะ

การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนขององค์กร โดยองค์กร และเพื่อองค์กร ไม่ใช่เป็นการวางแผนที่ต้องกระทำตามที่หน่วยเหนือสั่งการ

3) การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนที่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารภาครัฐในปัจจุบัน และสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้เตรียมออกระเบียบ กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน สู่มิติใหม่ของการปฏิรูประบบราชการ

4) การวางแผนกลยุทธ์เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งสำนักงานงบประมาณกำหนดให้ส่วนราชการ และหน่วยงานในสังกัดจัดทำก่อนที่จะกระจายอำนาจด้านงบประมาณ โดยการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินก้อนลงไปให้หน่วยงาน

5) การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนที่ให้ความสำคัญต่อการกำหนดกลยุทธ์ ที่ได้มาจากการวิเคราะห์แบบใหม่ๆ ที่ไม่ผูกติดอยู่กับปัญหาเก่าในอดีต ไม่เอาข้อจำกัดทางด้านทรัพยากร และงบประมาณมาเป็นข้ออ้าง ดังนั้นการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนแบบท้าทายความสามารถ เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่ได้ด้วยตนเอง จึงเป็นการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกองค์กร

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกองค์กร เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ แนวทางในการพัฒนาการศึกษา จะต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ ด้วย ซึ่งเรียกว่า SWOT Analysis มีรายละเอียดดังนี้

- 1) Strengths – จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
- 2) Weaknesses – จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
- 3) Opportunities – โอกาสที่จะดำเนินการได้
- 4) Threats – อุปสรรค หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร

การวิเคราะห์ SWOT อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต

การวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส – อุปสรรค เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือเลือกกลยุทธ์ระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ หรือวิธีดำเนินงานที่สำคัญ ที่เป็นหลักในการปฏิบัติไปสู่สภาพที่ต้องการในอนาคตขององค์กร เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์หรือสภาพในอนาคตที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการเลือกโดยคำนึงถึงสภาพในอนาคต โดยคำนึงถึงจุดที่ต้องการ โดยรู้สถานการณ์ เห็นถึงโอกาส และรู้จุดดี จุดเด่น ตลอดจนจุดอ่อนในการดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่ต้องการขององค์กรในอนาคต เป็นการค้นหากลยุทธ์ โดย

หลักการ มองกว้าง เห็นไกล รอบคอบ ตามหลักการกำหนดกลยุทธ์ในแบบต่างๆ กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เพื่อความเจริญก้าวหน้า (Growth Strategy) กลยุทธ์แบบคงที่ (Stability Strategy) กลยุทธ์แบบตัดทอนป้องกัน (Retrenchment and Defense Strategy) กลยุทธ์การตั้งราคา – การขาย กลยุทธ์การแข่งขัน กลยุทธ์การเป็นผู้นำ กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และบริการ กลยุทธ์การจำกัดขอบเขตปฏิบัติการ เป็นต้น จุดที่ต่อมาจากการกำหนดวิสัยทัศน์คือ กลยุทธ์ในการทำงาน ซึ่งหากนำเอาผลของ SWOT มาขยายจะได้ว่า

- 1) S คือจุดที่จะต้องทำ
- 2) W คือจุดที่จะต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับปรุง
- 3) O คือจุดที่จะนำมาใช้ประโยชน์ หรือจุดเปิดสู่การปฏิบัติใหม่ๆ
- 4) T คือจุดที่จะหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติ หรือปรับให้เป็นโอกาส

ศักดิ์ เสนารักษ์ (2542) ได้อธิบายถึงสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก ของระบบธุรกิจ เกษตรไว้ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายในของระบบธุรกิจเกษตร คือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการผลิต การแปรรูป และการตลาด ได้แก่

- 1) ปัจจัยด้านการผลิตของผู้ประกอบการ
- 2) ปัจจัยด้านการตลาด
- 3) ปัจจัยด้านโรงงานแปรรูป
- 4) ปัจจัยด้านการแข่งขันและสินค้าทดแทน

สภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ คือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกับการดำเนินธุรกิจ และ สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยไม่สามารถควบคุม หรือจัดการได้ ได้แก่

- 1) ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ
- 2) ปัจจัยด้านสังคม และวัฒนธรรมประเพณี
- 3) ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ
- 4) ปัจจัยด้านลูกค้าต่างประเทศ
- 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
- 6) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

การศึกษาระบบธุรกิจเกษตรในแต่ละระดับ อาจใช้การผสมผสานระหว่างปัจจัย สภาพแวดล้อมภายนอก และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ในรูปแบบของ TOWS Matrix เพื่อ กำหนดแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 หลักการของ TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง – S เขียนรายการจุดแข็ง	จุดอ่อน – W เขียนรายการจุดอ่อน
ปัจจัยภายนอก		
โอกาส – O เขียนรายการโอกาส	กลยุทธ์ SO ใช้จุดแข็งเพื่อสร้างข้อได้เปรียบจากโอกาส	กลยุทธ์ WO แก้ไขจุดอ่อนแล้วปรับกลยุทธ์เพื่อสร้างข้อได้เปรียบจากโอกาส
อุปสรรค – T เขียนรายการอุปสรรค	กลยุทธ์ ST ใช้จุดแข็งเพื่อเอาชนะหรือเลี่ยงอุปสรรค	กลยุทธ์ WT แก้ไขจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค

กลยุทธ์ SO (SO Strategy) หมายถึง ธุรกิจของผลิตภัณฑ์ที่เราศึกษามีทั้ง โอกาส และจุดแข็ง แสดงว่ามีโอกาสดี และมีความสามารถในการดำเนินธุรกิจอย่างมาก

กลยุทธ์ WO (WO Strategy) หมายถึง ธุรกิจของผลิตภัณฑ์ที่เราศึกษามีโอกาส แต่มีจุดอ่อน ดังนั้นควรลดจุดอ่อนภายใน เพื่อการแสวงหาโอกาสจากสภาพแวดล้อมภายนอก

กลยุทธ์ ST (ST Strategy) หมายถึง ธุรกิจของผลิตภัณฑ์ที่เราศึกษา มีอุปสรรค แต่มีจุดแข็ง ดังนั้น จึงควรใช้จุดแข็งภายใน เพื่อการลดอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก

กลยุทธ์ WT (WT Strategy) หมายถึง ธุรกิจของผลิตภัณฑ์ที่เราศึกษามีทั้งอุปสรรค และจุดอ่อน ดังนั้นจึงควรลดจุดอ่อนภายใน และหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นนทรี ปานพรหมมินทร์ (2544) ได้ศึกษาการผลิตปลาชะโดในกระชังของเกษตรกร อำเภอชุมแสงกับอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพการผลิต ต้นทุน และผลตอบแทน ตลอดจนปัญหา และข้อเสนอแนะการผลิตปลาชะโดในกระชังของเกษตรกรในอำเภอชุมแสงกับอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ที่ทำการเลี้ยงปลาชะโดในกระชัง จำนวน 24 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เกษตรกร และมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์กลุ่มบุคคล และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงปลาส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีอายุอยู่ในช่วง 40 – 49 ปี มีความรู้ระดับประถมศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐ และไม่เคยฝึกอบรมกับหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาชะโด เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยง 10 ปี โดยจะเลี้ยงปลาชะโดเพียง 1 กระชังและส่วนใหญ่ใช้ทุนส่วนตัวในการเลี้ยง พันธุ์ปลาส่วนใหญ่ซื้อจากพ่อค้าขายลูกปลา ลูกปลาที่ซื้อมาเลี้ยงมีอัตราการรอดตายร้อยละ 80 อาหารที่ใช้เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นปลาเป็ดโดยให้อาหารวันละ 2 ครั้ง เกษตรกรจะจับปลาขายเมื่อมีน้ำหนัก 1-1.5 กิโลกรัม ขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อถึงฟาร์ม โดยจับขายทั้งหมดราคาที่ยขายได้สูงสุด 41 บาท และขายได้ต่ำสุด 35 บาทต่อกิโลกรัม

ต้นทุนเฉลี่ยที่ใช้ในการผลิตต่อกระชัง 151,610 บาท ต้นทุนที่ใช้มากที่สุด คือ ค่าอาหารปลา ผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลาชะโดต่อกระชังเฉลี่ย 165,873 บาท กำไรสุทธิจากการเลี้ยงปลาชะโดต่อกระชังเฉลี่ย 19,121 บาท

ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ อาหารปลามีราคาสูง โดยข้อเสนอแนะที่เกษตรกรเสนอ คือ ต้องการให้อาหารปลามีราคาถูกลง เกษตรกรส่วนใหญ่อาจจะเลิกเลี้ยงปลาในอนาคต เนื่องจากไม่คุ้มทุน และมีสาเหตุอื่นๆ คือ ปัญหาทางการตลาด ปัญหาในการจัดการคุณภาพน้ำ ปัญหาเรื่องโรคที่พบในการเลี้ยงปลา ปัญหาด้านแหล่งเงินทุน ปัญหาด้านภัยธรรมชาติ และปัญหาเทคนิคในการเลี้ยง

เพชรรัตน์ พรหมทอง (2544) ได้ศึกษาต้นทุนการเลี้ยงปลากระชังในอำเภอ บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนการเลี้ยงปลากระชังในกระชังตามหลักการบัญชีที่เหมาะสม โดยทำการศึกษาในฟาร์มเลี้ยง 3 ขนาดคือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่มีระยะการเลี้ยง 1 รุ่น ในระยะเวลา 8 เดือน ใช้วิธีการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ทำการเลี้ยงจำนวน 45 ราย จากทั้งหมด 153 ราย ในฟาร์มขนาดเล็ก 9 ฟาร์ม จาก 30 ฟาร์ม ฟาร์มขนาดกลาง 21 ฟาร์ม จาก 72 ฟาร์ม และขนาดใหญ่ 15 ฟาร์ม จาก 51 ฟาร์ม เนื่องจากเกษตรกรที่เลี้ยงปลาในแต่ละขนาดฟาร์มมีการเลี้ยงปลาในจำนวนที่แตกต่างกัน ซึ่งข้อมูลของเกษตรกรจะมีความแตกต่างกันในส่วน of ต้นทุน อาทิ แรงงาน เครื่องมืออุปกรณ์ ดังนั้นในการศึกษานอกจากจะแยกตามขนาดฟาร์มแล้วยังแยกเป็นกลุ่มตามจำนวนที่เลี้ยง

ผลจากการศึกษาพบว่า การเลี้ยงปลากระชังในกระชังของฟาร์มขนาดเล็ก ที่มีปลาที่เลี้ยงจำนวน 3,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 72,006.05 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 8,335.10 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 63,670.95 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 4,401.21 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 3,500 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 86,235.10 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 10,545.10 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 75,690 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 14,372.52 บาท และปลาที่เลี้ยงจำนวน 4,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 92,897.83 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 10,628.45 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 82,269.38 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อ

กระชังเท่ากับ 13,271.12 บาท ซึ่งฟาร์มขนาดเล็กจำนวนปลาที่เลี้ยง 4,000 ตัว มีต้นทุนการเลี้ยงต่อกระชังน้อยที่สุด

การเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังของฟาร์มขนาดกลาง ที่มีปลาที่เลี้ยงจำนวน 5,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 108,887.54 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 13,270.44 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 95,617.10 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 18,147.92 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 6,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 128,956.07 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 14,395.47 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 114,560.60 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 21,492.68 บาท และปลาที่เลี้ยงจำนวน 7,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 141,033.06 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 11,542.44 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 129,490.62 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 20,147.58 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 9,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 178,127.34 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 144,277.34 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 163,850 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 22,265.92 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 10,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 187,733.99 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 14,211.74 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 173,522.25 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 18,773.40 บาท ในฟาร์มขนาดกลางจำนวนปลาที่เลี้ยง 5,000 ตัว มีต้นทุนการเลี้ยงต่อกระชังต่ำที่สุด

สำหรับฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีปลาที่เลี้ยงจำนวน 20,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 271,809.50 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 36,052 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 235,757.50 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 10,872.38 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 30,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 364,175.02 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 145,851.87 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 335,913 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 13,487.96 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 40,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 575,118.89 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 56,648.89 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 518,470 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 11,059.98 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 50,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 610,840 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 57,660 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 553,180 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 10,180.67 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 60,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 708,259.71 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 56,102.21 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 652,157.50 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 10,896.30 บาท ปลาที่เลี้ยงจำนวน 100,000 ตัว มีต้นทุนรวมเท่ากับ 1,085,196.11 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนคงที่เท่ากับ 107,301.11 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 977,895 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 10,639.18 บาท ซึ่งในฟาร์มขนาดใหญ่ปลาที่เลี้ยงจำนวน 100,000 ตัว มีต้นทุนการเลี้ยงต่อกระชังต่ำที่สุด

ในปัจจุบันเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังประสบปัญหาในเรื่องอาหารของปลากระพงขาวมีราคาไม่แน่นอน สัตว์และโรคพยาธิ ซึ่งมีมากในตอนนี้น้ำทะเลขึ้น แนวทางแก้ไข คือ

รัฐบาลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบควรเข้ามาทำการแนะนำ แก้ไข และช่วยเหลือ และจากการศึกษาคั้งนี้คาดว่าจะมีประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจลงทุนรวมถึงบุคคลทั่วไป ที่สามารถนำไปประยุกต์กับการตัดสินใจและใช้กับการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ยุพิน ผัดแสน (2545) ได้ศึกษาดันทุน และผลตอบแทนการลงทุนจากการเลี้ยงปลานิล : กรณีศึกษา กลุ่มผู้เลี้ยงปลานิลในอำเภอบ้าน จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนการลงทุน โดยแบ่งการศึกษากลุ่มเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรที่ทำการเลี้ยงปลานิลในพื้นที่สวน และเกษตรกรที่ทำการเลี้ยงปลานิลในพื้นที่นา จากเกษตรกร 2 กลุ่มดังกล่าว ได้แบ่งออกตามขนาดบ่อเลี้ยงขนาด 1 ไร่ 2 ไร่ และ 3 ไร่

ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 140 ราย จากทั้งหมด 220 ราย ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากตารางสำเร็จรูปของ R.V. Krejcie และ R.W.Morgan จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทน 4 วิธี คือ ระยะเวลาจ่ายคืนทุน วิธีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ วิธีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง และวิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

การวิเคราะห์ด้วยวิธีระยะเวลาจ่ายคืนทุน เกษตรกรที่ทำการเลี้ยงปลานิลในพื้นที่สวนของบ่อขนาด 1 ไร่ มีระยะเวลาจ่ายคืนทุน 1 ปี 9 เดือน เช่นเดียวกับการเลี้ยงในพื้นที่นา ซึ่งมีระยะเวลาจ่ายคืนทุน 1 ปี 9 เดือน เท่ากัน สำหรับบ่อขนาด 2 ไร่ ที่ทำการเลี้ยงในพื้นที่สวนมีระยะเวลาจ่ายคืนทุน 9 เดือน ซึ่งหมายถึงเกษตรกรทำการจำหน่ายปลาในรุ่นที่ 1 สามารถที่จะได้รับทุนคืนทันที และบ่อขนาด 3 ไร่ มีระยะเวลาคืนทุน 9 เดือน

การวิเคราะห์ด้วยวิธีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง โดยที่มีอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำร้อยละ 7.96 เกษตรกรที่ทำการเลี้ยงปลานิลในพื้นที่สวน และพื้นที่นามีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงสูงกว่าต้นทุนของเงินทุน ซึ่งอาจแตกต่างกันตามขนาดบ่อ ดังนี้ บ่อขนาด 1 ไร่ มีจำนวน 1 บ่อ และ 2 บ่อ ทำการเลี้ยงในพื้นที่สวน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 65,146 บาท และ 55,525 บาท อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงร้อยละ 55 และ 54 ทำการเลี้ยงในพื้นที่นามีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 40,148 บาท และ 49,178 บาท อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงร้อยละ 52 และ 65 สำหรับบ่อขนาด 2 ไร่ มีจำนวน 2 บ่อ และ 3 บ่อ ที่เลี้ยงในพื้นที่สวนมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 147,492 บาท และ 147,941 บาท อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงร้อยละ 115 และ 131 และที่ทำการเลี้ยงในพื้นที่นาจำนวน 3 บ่อ มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 175,322 บาท อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงร้อยละ 155 สำหรับบ่อขนาด 3 ไร่ จำนวน 3 บ่อ มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 175,311 บาท อัตราผลตอบแทนที่แท้จริง ร้อยละ 117

การวิเคราะห์วิธีวิเคราะห์จุดคุ้มทุน พบว่า การเลี้ยงปลานิลในบ่อขนาด 1 ไร่ ของพื้นที่สวน และพื้นที่นา มีจุดคุ้มทุนของเงินลงทุนในปีที่ 1 จำนวน 4,372.79 กิโลกรัม และ 4,053.33 กิโลกรัม ซึ่งผลผลิตที่ได้ต่ำกว่าจุดคุ้มทุน สำหรับการเลี้ยงปลานิลในบ่อขนาด 2 ไร่ และ 3 ไร่ ในพื้นที่สวน

และพื้นที่นา มีจุดคุ้มทุนของเงินลงทุนในปีที่ 1 จำนวน 3,367.92 กิโลกรัม และ 2,893.32 กิโลกรัม ซึ่งผลผลิตที่ได้สูงกว่าจุดคุ้มทุน เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเตรียมบ่อมีจำนวนไม่มาก แต่เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตลอดเวลาของการเลี้ยงปลานิล 1 รุ่น

จากผลการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนการลงทุนเลี้ยงปลานิลของเกษตรกร โดยใช้วิธีวิเคราะห์ทางการเงิน พบว่าอาชีพเลี้ยงปลานิลสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี และถึงแม้ว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลจะไม่พบปัญหาทางการตลาดและราคา แต่เกษตรกรควรให้ความสนใจกับแนวทางการลดต้นทุนการเลี้ยงปลานิลเพื่อจะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

จิตาภา ชิมสกุล (2546) ได้ศึกษาทัศนคติของลูกค้าต่อตลาดปลาสหกรณ์ประมงแม่กลอง ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของลูกค้านักค้าปลาสหกรณ์ประมงแม่กลอง ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ จากลูกค้าที่มาใช้บริการที่ตลาดปลาสหกรณ์แม่กลอง จำนวน 400 ตัวอย่าง และข้อมูลที่ได้นำมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอในรูปของตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบ 3 สเตจ ได้แก่ ดี เป็นกลาง และไม่ดี

ผลการศึกษาพบว่าลูกค้ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อตลาดปลาสหกรณ์ประมงแม่กลอง โดยรวมอยู่ในระดับเป็นกลาง เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดพบว่าด้านแนวโน้ม และพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ส่วนด้านความคิดความเชื่อ และความรู้สึกละอยู่ในระดับเป็นกลาง

ด้านความคิดและความเชื่อ ลูกค้ามีระดับความคิดและความเชื่อในเรื่อง คุณภาพสัตว์น้ำทะเลมีความสด เป็นแหล่งกระจายรายได้ และเป็นแหล่งศูนย์รวมสัตว์น้ำทะเลที่สำคัญ อยู่ในระดับดี ส่วนในเรื่องราคายุติธรรม พื้นที่จัดจำหน่ายมีความสะอาด และมีการประชาสัมพันธ์ทั่วถึงอยู่ในระดับเป็นกลาง

ด้านความรู้สึกลูกค้ามีระดับความรู้สึกดีในเรื่องการมีสัตว์น้ำทะเลไว้บริการหลายชนิด ด้านราคาต่อรองกัน ได้ และพอใจคุณภาพตรงตามที่ต้องการ อยู่ในระดับดี ส่วนในเรื่องพื้นที่บริเวณลานจอดรถสำหรับลูกค้ากว้างขวาง มาตรการรักษาความสะอาดพื้นที่จัดจำหน่าย และพอใจในราคาสัตว์น้ำทะเล อยู่ในระดับเป็นกลาง

ด้านแนวโน้มพฤติกรรม ลูกค้ามีระดับแนวโน้มพฤติกรรมในเรื่อง เมื่อนึกถึงการให้บริการสัตว์น้ำทะเลที่มีคุณภาพจะนึกถึงตลาดปลา จะใช้บริการที่ตลาดปลา ถึงแม้ตลาดปลาจะมีราคาก่อนข้างเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย และโดยรวมผู้บริโภคจะยังคงใช้บริการที่ตลาดปลาสหกรณ์แม่กลองแห่งนี้อยู่ ซึ่งแนวโน้มพฤติกรรมส่วนนี้อยู่ในระดับดี ส่วนในเรื่องอื่นๆ ได้แก่ พนักงานมีความชำนาญงานทำให้ผู้บริโภคเลือกซื้อตลาดปลาแห่งนี้ การควบคุมมลพิษบริเวณตลาดเช่นกลิ่น ขยะ ยังมีจุดบกพร่องบ้าง รวมถึงความทันสมัยของขั้นตอนการให้บริการซึ่งยังไม่มีทันสมัยเท่าที่ควร

อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนไปใช้บริการตลาดอื่นได้ ผู้เกี่ยวข้องจึงควรปรับปรุงแก้ไขตรงจุดนี้

บรรพต คงเทียน (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาสดในพื้นที่ ตำบล บางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาสดในพื้นที่ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาสด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาสดในพื้นที่ ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 70 คน ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก และใช้สถิติวิเคราะห์ ค่าไคสแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกร ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยประมาณ 49 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสดประมาณ 17 ปี เกษตรกรมีขนาดพื้นที่เลี้ยงปลาสด โดยมีขนาดพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 30 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.5 คน มีรายได้จากการขายผลผลิตปลาสดเฉลี่ยประมาณ 150,000 บาท และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 77.1 ไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ แตร้อยละ 42.9 มีการติดต่อกับเพื่อนบ้านหรือชุมชนอื่นๆมากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 92.9 มีการรับข่าวสารน้อย โดยมีการรับข่าวสารจากเพื่อนบ้านมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการยอมรับการเลี้ยงปลาสดของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับเทคโนโลยีด้านวิธีการเลี้ยงปลาสดน้อย ในขณะที่ด้านการให้อาหารปลาสดส่วนใหญ่ มีการยอมรับเทคโนโลยีมาก ด้านวิธีการป้องกันโรค และศัตรูปลาสดมีการยอมรับเทคโนโลยีน้อย ในด้านวิธีการจับผลผลิตปลาสด มีการยอมรับเทคโนโลยีมาก และการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาสดของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับการยอมรับเทคโนโลยีน้อย

จากผลการทดสอบสมมติฐาน รายได้จากการเลี้ยงปลาสดมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีด้านวิธีการให้อาหารปลาสด นอกจากนั้นรายได้จากการเลี้ยงปลาสด และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับ การยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาสด ด้านวิธีการป้องกันโรค และศัตรูปลาสด ส่วนประสบการณ์การเลี้ยงปลาสด และการติดต่อกับเพื่อนบ้านหรือชุมชนอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีด้านวิธีการจับผลผลิตปลาสด และยังพบว่ารายได้จากการเลี้ยงปลาสดเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาสดในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลาสดของเกษตรกร มีปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำ ในช่วงฤดูร้อน ปัญหาด้านศัตรูปลาสด ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และค่าเช่าที่ดินสูง ปัญหาน้ำเสีย ขาดแคลนแรงงาน ขาดแคลนเงินทุน และอัตราดอกเบี้ยสูง ค่าจ้างแรงงานแพง พ่อค้าคนกลางกดราคาผลผลิต ขาดแคลนพันธุ์ปลาสด รวมทั้งการขาดแคลนข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสด ตามลำดับ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือสำนักงานประมงจังหวัดสมุทรปราการ ควรมีการจัดทำแผนสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ แก่เกษตรกร ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร และความรู้ด้านข่าวสาร และเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาสดในด้านการผลิต แปรรูป และการจำหน่ายแก่เกษตรกร ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาผลตอบแทนการเลี้ยงปลาสด ควรมีการศึกษาถึงระบบนิเวศในพื้นที่ที่จะเลี้ยงปลาสด และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมด้านการแปรรูปปลาสดเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตดังกล่าว

นางลัทธิน พัทฒศิรินาวิน (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติในการเลี้ยงปลาของเกษตรกรใน 3 อำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการปฏิบัติในการเลี้ยงปลาของเกษตรกร รวมถึงปัญหา และอุปสรรคตลอดจนข้อเสนอแนะของเกษตรกรในอำเภอพร้าว อำเภอสันทราย และอำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาจำนวน 132 ราย ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงปลา ประจำปี 2546 ซึ่งได้รับการอบรมหลักสูตรการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานประมงอำเภอ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพร้าว อำเภอสันทราย และอำเภอคอยสะเก็ด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าทดสอบ t-test และ F-test และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.73 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 25,541.67 บาทต่อปี มีจำนวนบ่อที่ใช้ในการเลี้ยงปลาเฉลี่ย 1.39 บ่อ มีขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงปลาเฉลี่ย 2.67 งาน มีจำนวนปลาที่เลี้ยงเฉลี่ย 2,427.27 ตัว มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาเฉลี่ย 3.46 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ลงทุนชุดบ่อเอง และเป็นบ่อที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือจากแหล่งอื่น ๆ ระยะทางจากบ้านถึงบ่อเลี้ยงปลาของเกษตรกรเฉลี่ย 873.39 เมตร เกษตรกรมีจำนวนพันธุ์ปลาที่ตายหลังการปล่อยลงเลี้ยงเฉลี่ย 25.64 % เกษตรกรบริโภคปลาเฉลี่ย 8.93 ครั้งต่อเดือน เกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประมงเรื่องการเลี้ยงปลาเฉลี่ย 1.80 ครั้งต่อปี กับเพื่อนเกษตรกรเฉลี่ย 5.94 ครั้งต่อปี กับสื่อมวลชนเฉลี่ย 3.60 ครั้งต่อปี เกษตรกรมีความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาในระดับปานกลาง มีทัศนคติในระดับสูง และมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

การปฏิบัติในการเลี้ยงปลาของเกษตรกรระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ไม่พบความแตกต่าง ส่วนการปฏิบัติในการเลี้ยงปลาระหว่างเกษตรกรที่ลงทุนชุดบ่อเองกับเกษตรกรที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล และจากแหล่งอื่นๆ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเกษตรกรที่ลงทุนชุดบ่อเองจะมีการปฏิบัติในการเลี้ยงปลาดีกว่าเกษตรกรที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลหรือแหล่งอื่นๆ

จากการทดสอบสมมุติฐาน โดยวิเคราะห์ถดถอยพหุ แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติในการเลี้ยงปลาที่เหมาะสมของเกษตรกรขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัย คือ ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงปลา จำนวนปลาที่เลี้ยงในบ่อ และการรับข่าวสารเรื่องการเลี้ยงปลาจากสื่อมวลชน โดยเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงปลาใหญ่ เกษตรกรที่มีจำนวนปลาที่เลี้ยงในบ่อจำนวนมาก และเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารเรื่องการเลี้ยงปลาจากสื่อมวลชนมากนั้นต่างก็มีผลดีต่อการปฏิบัติด้วยกันทั้งสิ้น

เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาเกษตรกรที่เก็บข้อมูลระบุว่า ปัญหา และอุปสรรคที่มีระดับความรุนแรงมาก ได้แก่ การขาดแคลนเงินทุน และเจ้าหน้าที่ประมงในพื้นที่ประมงมีน้อย ปัญหา และอุปสรรคที่มีระดับความรุนแรงปานกลาง ได้แก่ การรับข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา พันธุ์ปลาไม่มีคุณภาพ ขาดแคลนพื้นที่ในการเลี้ยงปลา ผลผลิตที่เลี้ยงได้ดี ปัญหา และอุปสรรคที่มีระดับความรุนแรงน้อย ได้แก่ การลักขโมยปลาในบ่อ

ศุภรัตน์ ดีทองหลาง (2547) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการธุรกิจการผลิต และการตลาดผลิตภัณฑ์จากปลาน้ำจืดในจังหวัดนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของผู้ประกอบการรายย่อย และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากปลาน้ำจืด การจัดการธุรกิจด้านการผลิต และการตลาดของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลาน้ำจืด ศึกษาถึงสภาพปัญหาในการจัดการธุรกิจการผลิต และการตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลาน้ำจืด เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาธุรกิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากปลาน้ำจืดให้ผู้ที่สนใจ และทำความเข้าใจก่อนจะลงทุนประกอบธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 64 ราย โดยจำแนกตามชนิดของผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด 3 ชนิด คือ ปลาร้า ปลาสาม และน้ำปลา อย่างละ 21 ราย โดยเลือกศึกษาในอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม และศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไชยบุรี (สามปลาโด) อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม 1 ราย

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ผลิตปลาร้าและน้ำปลาใช้อีกอาชีพหนึ่งก็คือ การทำประมง ส่วนผลิตภัณฑ์ปลาสามผู้ผลิตนำเข้าปลาสดจากภาคกลางเพื่อการผลิต ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิด มีกำลังในการผลิตปลาร้าโดยเฉลี่ย 52.86 โอง/ปี กำลังในการผลิตปลาสามโดยเฉลี่ย 184.76 กก./วัน กำลังในการผลิตน้ำปลาโดยเฉลี่ย 31.19 โอง/ปี ปลาที่ใช้ในการผลิตปลาร้า และน้ำปลาใช้ปลาเบญจพรรณเป็นหลัก ส่วนปลาที่ใช้ในการผลิตปลาสามนั้นเป็นปลาตะเพียน และสวายเป็นหลัก สภาพ

การตลาด ปลาไร่จะถูกระบายไปยังผู้รวบรวมในท้องถิ่นร้อยละ 74.73 พ่อค้าต่างอำเภอร้อยละ 32.35 พ่อค้าในจังหวัดร้อยละ 42.38 ผู้บริโภคในจังหวัดร้อยละ 74.73 พ่อค้าต่างจังหวัดร้อยละ 25.27 ผู้บริโภคต่างจังหวัดร้อยละ 25.27 สภาพการตลาดปลาส้มจะถูกระบายไปยังผู้รวบรวมในท้องถิ่นร้อยละ 18.57 พ่อค้าต่างอำเภอร้อยละ 18.57 พ่อค้าอำเภอเมืองนครพนมร้อยละ 29.05 ผู้บริโภคในจังหวัดร้อยละ 47.62 พ่อค้าต่างจังหวัดร้อยละ 52.38 ผู้บริโภคต่างจังหวัดร้อยละ 52.38 และสภาพการตลาดน้ำปลาจะถูกระบายไปยังผู้รวบรวมในท้องถิ่นร้อยละ 84.76 พ่อค้าต่างอำเภอ 71.43 พ่อค้าอำเภอเมืองนครพนมร้อยละ 13.33 ผู้บริโภคในจังหวัดร้อยละ 84.76 พ่อค้าต่างจังหวัดร้อยละ 15.24 ผู้บริโภคต่างจังหวัดร้อยละ 15.24 ต้นทุนปลาไร่เท่ากับ 7.22 บาท/กก. กำไรเท่ากับ 0.78 บาท/กก. อัตราผลตอบแทนการลงทุนผลิตปลาไร่ร้อยละ 10.80 ต้นทุนปลาส้มเท่ากับ 41.49 บาท/กก. กำไรเท่ากับ 3.51 บาท/กก. อัตราผลตอบแทนการลงทุนปลาส้มร้อยละ 8.46 ต้นทุนการผลิตน้ำปลาเท่ากับ 7.42 บาท/ขวด กำไรเท่ากับ 0.58 บาท/ขวด อัตราผลตอบแทน การลงทุนผลิตน้ำปลาร้อยละ 7.82 วิธีการจัดการในธุรกิจผลิตปลาไร่ ปลาส้ม และน้ำปลา ก็คือหลักการแบ่งงานกันทำ เลือคนให้เหมาะสมกับงาน และความถนัด เช่น จัดเตรียมวัตถุดิบ ซ้ำแหละปลา เป็นต้น หลักการจัดการสินค้าก็คือรักษามาตรฐานการผลิต และความพึงพอใจในการซื้อขายผลิตภัณฑ์ระหว่างผู้ซื้อ และผู้ขาย ปัญหา และอุปสรรคในการผลิตปลาไร่ ปลาส้ม และน้ำปลา ได้แก่ ปัญหา ด้าน การผลิต ได้แก่ สถานที่ในการผลิตไม่เหมาะสม ปัญหาด้านวัตถุดิบ ได้แก่ ราคาวัตถุดิบที่ไม่คงที่ มีขึ้นลงตามฤดูกาล ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิต ได้แก่ ไม่มีการควบคุมคุณภาพสินค้าในการผลิต ปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ ไม่มีตลาดรองรับเมื่อผลิตมากขึ้นผูกขาดกับพ่อค้ารายเดิม อำนาจการต่อรองเรื่องราคาจึงน้อยลง

จากการศึกษาธุรกิจส้มปลาโด กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไชยบุรี ทำให้ทราบว่าทางกลุ่มมีการวางแผนธุรกิจ และการจัดการ โดยมีบุคลากรแยกหน้าที่เป็นแต่ละฝ่าย เช่น จัดหาวัตถุดิบ ฝ่ายผลิต ฝ่ายตลาด บัญชีการเงิน เป็นต้น ในการผลิตส้มปลาโดนั้นใช้วัตถุดิบเป็นปลา 3 ชนิด คือ ปลาทราย ปลาชะโด ปลานวลจันทร์ เพื่อรสชาติที่ดี และลดต้นทุนการผลิต กำลังการผลิต 28,000 ห่อ/เดือน ราคาห่อละ 3 บาท กำไร 2.81 บาท/ห่อ สภาพการตลาดจะถูกระบายไปยังผู้รวบรวมในท้องถิ่นร้อยละ 42.75 พ่อค้าต่างอำเภอร้อยละ 42.85 พ่อค้าอำเภอเมืองนครพนมร้อยละ 33.57 ผู้บริโภคในจังหวัดร้อยละ 76.62 พ่อค้าต่างจังหวัดร้อยละ 23.58 ผู้บริโภคต่างจังหวัดร้อยละ 23.58 ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ ราคาวัตถุดิบสูงขึ้น คุณภาพใบตองที่ไม่สามารถกำหนดได้ ปัญหาการตลาด ได้แก่ ไม่มีการวางแผนการตลาดหรือหาตลาดเพิ่มได้น้อย ปัญหาด้านการเงิน ได้แก่ ไม่มีการทำบัญชีรายได้ และค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ทำให้ ไม่ทราบต้นทุนการผลิตที่แท้จริง

ในการศึกษาคั้งนี้ ได้กำหนดข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาชุมชน และเทคโนโลยีอาหารได้ให้ความรู้ในการแปรรูป การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เข้าร่วมเป็นสมาชิก SMEs เพื่อการขยายช่องทางการจำหน่าย ที่ทำให้ได้ปลาไร่ ปลาส้ม และน้ำปลาที่มีคุณภาพ

ดี และเป็นที่ยอมรับของตลาดทั่วไป อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้ผลิตรายย่อยมีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตที่มีระบบ เพื่อผลักดันสินค้าในท้องถิ่นให้เป็นสินค้าขึ้นชื่อในจังหวัด พัฒนาเป็นสินค้าคุณภาพในระดับประเทศ และต่างประเทศต่อไป

อนุสรณ์ แส่นอาสา (2549) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกร และหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิล ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงปลานิล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 177 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 51 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิลเฉลี่ย 5 ปี การเลี้ยงปลานิลถือเป็นอาชีพเสริมร้อยละ 88.7 มีรายได้จากการเลี้ยงปลานิลเฉลี่ย 36,380.25 บาทต่อรอบการผลิต มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่กรมประมงเฉลี่ย 0.7 ครั้งต่อปี มีการได้รับข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในระดับน้อย

ด้านประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลานิล เกษตรกรที่มีประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลานิลมีจำนวน 55 ราย คิด เป็นร้อยละ 31.07 และปัจจัยที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลานิลคือการเป็นสมาชิกทางการเกษตรที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา ความรู้ในการเลี้ยงปลานิล รายได้จากการเลี้ยงปลานิล และประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิล

ปัญหา และอุปสรรคจากการเลี้ยงปลานิลคือการที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องอาหารปลาราคาแพง และขาดแคลนแหล่งเงินทุน นอกจากนี้เกษตรกรมีความต้องการให้ลูกพันธุ์ปลานิลมีคุณภาพสูงขึ้น และให้มีการลดราคาอาหารสำเร็จรูป ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้คือควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกรหรือจัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกให้แก่สมาชิก เป็นที่พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงเป็นแหล่งหาตลาดรวบรวมผลผลิตเพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกร

พัชรภรณ์ เยาวสุต (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยของเกษตรกร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยของเกษตรกร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตสัตว์น้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 127 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบ

สัมภพณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.32 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีรายได้ภายในครัวเรือนเฉลี่ย 187,437.1 บาทต่อปี มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาน้ำจืด 1-5 ปี มีที่ดินในการถือครองเฉลี่ย 10.99 ไร่ แรงงานที่ใช้ในครัวเรือน 1-2 คน เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารด้านปลาน้ำจืดจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกันมากที่สุด ส่วนใหญ่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ประมง เคยศึกษาดูงาน/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย เกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย เกษตรกรมีปัญหาอุปสรรคในระดับปานกลางต่อการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย เกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำมาตรฐานการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยไปปฏิบัติ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินการผลิตสัตว์น้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย ประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ระบบการบันทึกข้อมูล และประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด คือ ท่าเลที่ตั้งของฟาร์ม

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัยของเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาน้ำจืด ความเหมาะสมของสถานที่ในการเลี้ยงปลาน้ำจืด การได้รับข้อมูลข่าวสารในการเลี้ยงปลาน้ำจืด การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของเกษตรกรต่อการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ หน่วยงานทางด้านประมงควรช่วยเหลือ และสนับสนุนเกษตรกรที่เลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้นปลอดภัย ให้ขายผลผลิตได้ราคาที่แตกต่างกันจากผลผลิตทั่วไป

ระพีพร ดวงสุวรรณ (2551) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก จังหวัดลำพูนซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมิน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน โครงการฯ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการฯ กำหนดขอบเขตพื้นที่วิจัย 3 อำเภอ ในจังหวัดลำพูน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯทั้งหมด 200 ราย กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแยกตามพื้นที่อำเภอได้แก่อำเภอป่าซาง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง และพื้นที่อำเภอบ้านโฮ่งรวมทั้งสิ้น 133 ราย การประเมินผลโครงการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก จังหวัดลำพูน ได้ทำการวิเคราะห์จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามหลักการประเมินโครงการในรูปแบบการประเมินผลแบบซีพี (CIPP)

จากผลการศึกษาคั้งนี้ทำให้ทราบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผ่านการประเมินด้านผลผลิตเฉลี่ยต่อบ่อ 40 กิโลกรัม เมื่อเทียบกับผลผลิตที่ทางการกำหนดไว้ 30-50 กิโลกรัมต่อบ่อ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 45 บาทต่อบ่อ เมื่อเทียบกับต้นทุนที่ทางการกำหนดไว้ 40-50 บาทต่อบ่อ

ราคาจำหน่ายผลผลิต 35 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อเทียบกับราคาที่ทางการกำหนดไว้ 35-40 บาทต่อกิโลกรัม และรายได้จากการเลี้ยงเฉลี่ย 1,400 บาทต่อบ่อ เมื่อเทียบกับรายได้ที่ทางการกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 900- 1500 บาท ต่อบ่อ

ผลที่ได้จากการศึกษาทำให้ทราบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายอายุเฉลี่ย 44.54 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.1 คน มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากต่อการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก เกี่ยวกับการสนับสนุนที่ได้จากเจ้าหน้าที่ของโครงการฯ พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ หรืออบรม การแปรรูปอาหารที่ทำจากปลา เช่น ปลาแห้ง ปลาตากฟู เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้เลี้ยง มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติกหากเจ้าหน้าที่โครงการติดต่อผู้รับซื้อ และมีการประกันราคาจะทำให้เกษตรกรมีความมั่นใจในการเลี้ยง มากขึ้นมีความคิดเห็นด้วยในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

ปัญหาที่ประสบจากการดำเนินงานร่วม โครงการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพการเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก ด้านการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการวางตัวสนิทสนมเป็นกันเองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมประมงมีปัญหาในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 และปัญหาที่ประสบจากการดำเนินงานร่วมโครงการด้านการมีส่วนร่วม และการทำงานร่วมกับชุมชนพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องการระดมความคิดจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ การระดมทุนจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ และการขยายกลุ่มสมาชิกไปสู่ชุมชนอื่นๆ ส่วนเรื่องของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมชุมชน และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสมาชิกมีปัญหาในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยสำนักงานประมงจังหวัดควรจัดฝึกอบรม และมีการประชุม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เลี้ยงแต่ละจุดอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง เพื่อที่จะได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน

บทที่ 3 วิธีวิจัย

ในบทนี้เป็นการนำเสนอวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ วิธีการรวบรวมข้อมูล และรายละเอียดการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary)

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บรวบรวมไว้แล้ว ได้แก่ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจ และสังคมระดับกว้างของเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุง ข้อมูลทางด้านสถิติที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดโดยใช้บ่อ ของพื้นที่ตำบลลำปำ ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) และข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ซึ่งได้แก่ เอกสารประเภทรายงานการวิจัย บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร ตำรา เอกสารวิชาการต่างๆ โดยได้ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง ห้องสมุดของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หอสมุดคุณหญิงหลงอรรถกวีสุนทร ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่างๆ

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งได้จากการเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมภาษณ์จากผู้มีความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง โดยประเมินสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ลักษณะทางการผลิต และการตลาด นโยบายส่งเสริมของรัฐบาล กระแสความต้องการบริโภคปลาน้ำจืดของผู้บริโภค ความสามารถทางด้านการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดของเกษตรกร เป็นต้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยใช้วิธีการเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมินี้ได้จำแนกผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เกษตรกรผู้ทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดโดยใช้บ่อในตำบลลำปำ อำเภอเขาชัยเมือง จังหวัดพัทลุง จำนวน 25 ครัวเรือน จากเกษตรกรทั้งหมดที่ขึ้นทะเบียนการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดไว้กับสำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 253 ครัวเรือน เลือกด้วยวิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้อัตราส่วน 1 ต่อ 10 ซึ่งวิธีการในการเลือกเกษตรกรที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาจะเลือกเฉพาะเจาะจงจากที่อยู่ของเกษตรกรที่สำนักงานประมง

จังหวัดพัทลุง ได้ทำการบันทึกไว้ โดยเลือกเกษตรกรที่มีที่อยู่กระจายกันออกไปในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ผลการศึกษารอบคลุมทั้งตำบลลำปำ

ส่วนที่ 2 ผู้ดำเนินการทางการตลาด ได้แก่พ่อค้าคนกลางที่ทำการค้ากับเกษตรกรเป็นประจำ จำนวน 8 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอล หรือแบบลูกโซ่ (Snow Ball or Chain Sampling) หมายถึง การเลือกตัวอย่างในลักษณะแบบต่อเนื่อง โดยที่ตัวอย่างแรกจะเป็นผู้ให้คำแนะนำในการเลือกตัวอย่างถัดไป และมีการแนะนำต่อไปจนกระทั่งได้ขนาดตัวอย่างตามที่ผู้วิจัยต้องการ ในการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดพบว่า มีผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดเกี่ยวกับผลผลิตปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ ที่ทำการค้ากับเกษตรกรเป็นประจำเพียง 8 ราย

ส่วนที่ 3 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง จำนวน 4 ราย โดยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ทั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ด้วยแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Questionnaire) โดยข้อมูลที่สอบถามกลุ่มตัวอย่างจำแนกได้เป็น 3 ชุดดังนี้

ข้อมูลชุดที่ 1 สำหรับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ข้อมูลที่สอบถามประกอบด้วยข้อมูลด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร พื้นที่ในการเพาะเลี้ยง ชนิดของพันธุ์ปลาที่เกษตรกรเพาะเลี้ยง แรงงาน เงินทุน การวางแผนการผลิต วิธีการจำหน่ายผลผลิต การจัดการด้านการผลิตและการตลาด รายได้จากการผลิต และความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นต้น (ภาคผนวกที่ 1)

ข้อมูลชุดที่ 2 สำหรับผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด หรือพ่อค้าคนกลาง ข้อมูลที่สอบถามประกอบด้วย วิธีการรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกร ราคาซื้อขายผลผลิต ต้นทุนในการดำเนินการ รายได้จากการดำเนินการ และความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำปำ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นต้น (ภาคผนวกที่ 2)

ข้อมูลชุดที่ 3 สำหรับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง ข้อมูลที่สอบถามประกอบด้วย ทิศทาง และแนวโน้มในการผลิตและการตลาด ของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง นโยบายต่างๆ ที่ใช้เพื่อการส่งเสริมศักยภาพทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด เช่นการส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนให้กับเกษตรกร สถานการณ์ปัจจุบันของผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด รวมไปถึงแนวโน้มความเป็นไปได้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดเข้าสู่ตลาดใน และความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำปำ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นต้น (ภาคผนวกที่ 3)

3.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้ 2 วิธีด้วยกันคือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สวอต เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาตลาดของผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด ด้วยวิธี Tows matrix ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้นำสถิติอย่างง่ายมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ในรูปของการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เพื่อศึกษาศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำปำ ซึ่งประเด็นที่ทำการวิเคราะห์มีดังนี้

- 1) สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ
- 2) สภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ
- 3) สภาพการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ
- 4) สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ
- 5) กลยุทธ์ในการยกระดับศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ

3.2.2 การวิเคราะห์สวอต (SWOT analysis)

การวิเคราะห์ SWOT หมายความว่า การวิเคราะห์ และประเมินว่าธุรกิจมีจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) อย่างไร เพื่อที่จะนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการยกระดับศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จุดแข็ง และจุดอ่อน เป็นการประเมินจากสภาพแวดล้อมภายในของธุรกิจ เช่น คุณภาพของปลาน้ำจืดที่ได้จากการเพาะเลี้ยงของเกษตรกร ราคาของปลาน้ำจืดที่ตลาดรับซื้อ และต้นทุนในการผลิตปลาน้ำจืดของเกษตรกร เป็นต้น ส่วนโอกาส และอุปสรรค เป็นการประเมินจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจของประชากรในจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าสำคัญของตลาดปลาน้ำจืด วัฒนธรรมการบริโภคของประชากรในจังหวัดพัทลุง และสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน ได้แก่ ลูกค้า คู่แข่งขัน สถาบันการเงินที่เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเลี้ยงปลาน้ำจืดให้กับเกษตรกร เป็นต้น ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

S = จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง ปัจจัยภายในอันเป็นด้านที่ดีของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ซึ่งสามารถควบคุมได้ เช่น เกษตรกรมีทักษะในการเพาะเลี้ยงปลาดี มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งของเกษตรกรเพื่อกำหนดราคาปลาน้ำจืด การที่เกษตรกรสามารถผลิตปลาน้ำจืดที่มีคุณภาพ และมีต้นทุนต่ำ เป็นต้น

W = จุดอ่อน (Weakness) หมายถึง ปัจจัยภายในอันเป็นด้านไม่ดีของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด แต่สามารถควบคุมได้ เช่น ปัญหาด้านคุณภาพ และราคาของลูกพันธุ์ปลาที่นำมา

เพาะเลี้ยง ปัญหาด้านราคา และคุณภาพของอาหารปลา และปัญหาความเสียหายของผลผลิตปลาน้ำจืดจากกระบวนการขนส่ง เป็นต้น

O = โอกาส (Opportunities) หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่อยู่รอบๆ ธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และไม่สามารถควบคุมได้ โอกาสเกิดจากความแข็งแกร่งของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดที่ดี เช่นการส่งเสริม และให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่สอดคล้องกันกับธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ได้แก่ ค่านิยมของผู้บริโภคห่วงใยในเรื่องแคลอรี และความใส่ใจในเรื่องสุขภาพจากการรับประทานอาหาร ทำให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคเนื้อปลาเพิ่มขึ้น

T = อุปสรรค (Threats) หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่ร้ยล้อมธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบการ ตัวอย่างเช่น สภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดี ภัยธรรมชาติ หรือความผันผวนของราคาปลาน้ำจืด เป็นต้น

โดยใช้ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการกำหนดสภาพแวดล้อม โดยแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 4 ระดับ แต่ละระดับสามารถแปลความหมายได้ดังนี้

- ระดับที่ 4 กลุ่มตัวอย่างมีความพอใจมาก นับเป็นจุดแข็ง หรือ โอกาส มาก
  - ระดับที่ 3 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจปานกลาง จัดอยู่ในสถานการณ์ปกติ
  - ระดับที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจค่อนข้างน้อย จัดอยู่ในสถานการณ์ปกติ
  - ระดับที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจน้อยที่สุด นับเป็นจุดอ่อนหรือ อุปสรรค มาก
- สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ แสดงได้ดังนี้
- คะแนนเฉลี่ย ≥ 3 เป็นจุดแข็ง หรือโอกาส
  - คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2 – 3 จัดอยู่ในสถานการณ์ปกติ
  - คะแนนเฉลี่ย ≤ 2 เป็นจุดอ่อน หรืออุปสรรค

3.2.3 การกำหนดกลยุทธ์

ในการกำหนดกลยุทธ์นั้นต้องอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ในรูปของทาวส์เมตริกซ์ (TOWS Matrix) ซึ่งประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในแต่ละสภาพของธุรกิจในลักษณะการจับคู่ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ของการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ SO ST WO และ WT ดังนี้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ตัวอย่างตาราง ทาวส์เมตริกซ์ (TOWS Matrix)

	ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง – S	จุดอ่อน – W
ปัจจัยภายนอก	S1.		W1.
	S2.		W2.
	S3.		W3.
	โอกาส – O	กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ WO
O1.			
O2. O3.			
	อุปสรรค – T	กลยุทธ์ ST	กลยุทธ์ WT
T1.			
T2. T3.			

กลยุทธ์ SO (SO Strategies) เป็นสถานการณ์ที่จะใช้จุดแข็งเพื่อสร้างข้อได้เปรียบจากโอกาส

กลยุทธ์ WO (WO Strategies) เป็นการทำให้เกิดจุดอ่อนน้อยที่สุด จากนั้นปรับกลยุทธ์เพื่อสร้างโอกาส

กลยุทธ์ ST (ST Strategies) เป็นการใชจุดแข็งให้มากที่สุด เพื่อหลีกเลี่ยงหรือเอาชนะอุปสรรค

กลยุทธ์ WT (WT Strategies) ตั้งรับโดยลดจุดอ่อน ในขณะที่เดียวกันพยายามหลีกเลี่ยงอุปสรรคให้มากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) ลักษณะทั่วไปทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 2) สภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 3) สภาพทางการตลาดของผลผลิตปลาน้ำจืดที่ผลิตจากตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 4) สักยภาพด้านการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 5) กลยุทธ์ทางเลือกที่เหมาะสมกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

4.1 ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ในหัวข้อนี้เป็นการอธิบายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับ สภาพทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ดังหัวข้อ 4.1.1 และ 4.1.2

4.1.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

จากผลการวิเคราะห์สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา และระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) เพศ

เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง โดยมีเกษตรกรที่เป็นเพศชายร้อยละ 88 และมีเกษตรกรที่เป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 12 เห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงอย่างชัดเจน เนื่องจากลักษณะพื้นฐานทางอาชีพ ที่ต้องทำงานค่อนข้างหนัก และมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง มีความท้าทายมาก ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐานของเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้ผลสำรวจมีเกษตรกรที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

2) อายุ

เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป ซึ่งถือเป็นช่วงอายุของวัยทำงาน โดยจากผลการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 39-45 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 28 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาเป็นเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 32-38 ปี ร้อยละ 24 อายุระหว่าง 46-52 ปี ร้อยละ 24 อายุมากกว่า 59 ปี ร้อยละ 12 อายุระหว่าง 53-59 ปี ร้อยละ 8 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 25-31 ปี คิดเป็นร้อยละ 4 โดยภาพรวมแล้วเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำ

จัดในพื้นที่ ตำบลลำปำ มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 41.96 ปี จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เป็นอาชีพที่สามารถทำได้ทุกวัย เรื่องของอายุไม่ใช่อุปสรรคสำคัญในการประกอบอาชีพ

ตาราง 4.1 ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

รายการ	จำนวน (n=25)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	22	88
- หญิง	3	12
อายุ (ปี)		
- 25-31	1	4
- 32-38	6	24
- 39-45	7	28
- 46-52	6	24
- 53-59	2	8
- > 59	3	12
เฉลี่ย	41.96	
สถานภาพสมรส		
- สมรส	25	100
ศาสนา	25	100
- พุทธ		
ระดับการศึกษา		
- ไม่ได้เรียนหนังสือ	4	16
- ประถมศึกษา	10	40
- มัธยมศึกษาตอนต้น	4	16
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	8
- ปวช./ปวส.	4	16
-ปริญญาตรี	1	4

3) สถานภาพสมรส

จากผลการศึกษาสถานภาพสมรสของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด พบว่าสมรสแล้ว และยังคงอาศัยอยู่ด้วยกันทุกราย เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในวัยทำงาน และวัยที่เหมาะสมกับการมีครอบครัวและสร้างเนื้อสร้างตัว อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ตำบลลำปำ ซึ่ง

ไม่ต้องการออกไปทำงานยังสถานที่อื่นที่ไม่ใช่บ้านเกิด จึงต้องการใช้อำชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว

4) ศาสนา

จากผลการศึกษาเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดนับถือศาสนาพุทธทุกราย เนื่องจากประชากรในตำบลลำปำส่วนใหญ่ก็นับถือศาสนาพุทธ

5) ระดับการศึกษา

เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาคือเกษตรกรที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 16 เกษตรกรที่ได้รับการศึกษาระดับ ปวช./ปวส. ร้อยละ 16 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 16 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 8 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 4 จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าสิ่งสำคัญในการทำให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดประสบความสำเร็จ อาจจะไม่ได้อยู่กับระดับการศึกษาเท่านั้น หากแต่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดต้องมี ทักษะ และ ประสบการณ์ความชำนาญในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

4.1.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

ผลการวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ประกอบด้วย ระดับรายได้ส่วนบุคคล อาชีพหลัก อาชีพรอง กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลา ภาวะหนี้สิน และมูลค่าหนี้สินของเกษตรกร มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

1) ระดับรายได้ส่วนบุคคล

เกษตรกรมีรายได้อยู่ในระหว่าง 10,001-15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 32 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาคือมีรายได้ 15,001-20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 28 มีรายได้มากกว่า 25,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 24 มีรายได้ 20,001-25,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 12 และ มีรายได้ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 4 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าระดับรายได้ของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระดับรายได้ของเกษตรกรมีความแตกต่างกันคือปริมาณปลาที่เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยง หรืออาจกล่าวได้ว่าระดับรายได้ของเกษตรกรแปรผันตรงกับจำนวนบ่อที่เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

2) อาชีพของเกษตรกร

เกษตรกรที่เลี้ยงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดทุกราย และในจำนวนนี้มีเกษตรกรบางส่วนที่ประกอบอาชีพรอง ได้แก่อาชีพเกษตรอื่นๆ เช่นปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 12 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

รายการ	จำนวน (n=25)	ร้อยละ
ระดับรายได้ส่วนบุคคล (บาทต่อเดือน)		
- 5,000-10,000	1	4
- 10,001-15,000	8	32
- 15,001-20,000	7	28
- 20,001-25,000	3	12
- > 25,000	6	24
อาชีพหลัก		
- เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	25	100
อาชีพรอง		
- อาชีพเกษตรอื่นๆ	3	12
- ไม่ประกอบอาชีพรอง	22	88
กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลา		
- เป็นของตนเอง	23	92
- ที่ดินของญาติพี่น้อง	2	8
ภาวะหนี้สินของเกษตรกร		
- มีหนี้สิน	10	40
- ไม่มีหนี้สิน	15	60
มูลค่าหนี้สินของเกษตรกร(บาท)	(n=10)	
- 10,000-30,000	3	30
- 30,001-50,000	2	20
- 50,001-70,000	5	50
เฉลี่ย	44,000	

3) กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลา

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดด้วยบ่อส่วนใหญ่ร้อยละ 92 ใช้ที่ดินของตนเอง เพื่อสร้างบ่อสำหรับการเพาะเลี้ยง ส่วนเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองส่วนใหญ่ใช้วิธีการเพาะเลี้ยงปลาในกระชัง ทั้งนี้เนื่องมาจากการเช่าพื้นที่ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดจะเป็นการเพิ่มต้นทุนในการเพาะเลี้ยง แต่ยังมีเกษตรกรอีกบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 8 ใช้ที่ดินของญาติพี่น้องซึ่ง

บางรายก็เป็นญาติที่เคยประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดด้วยบ่อมาก่อน และเลิกกิจการไป จึงให้ญาติๆ เข้ามาทำแทนโดยไม่ต้องจ่ายค่าเช่าพื้นที่แต่อย่างใด

4) ภาวะหนี้สินและมูลค่าหนี้สินของเกษตรกร

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 60 ไม่มีภาระหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด แต่มีเกษตรกรอีกร้อยละ 40 ยังมีภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ซึ่งในจำนวนเกษตรกรที่มีภาระหนี้สินนั้นมีเกษตรกรร้อยละ 50 มีมูลค่าของหนี้สิน 50,001-70,000 บาท ร้อยละ 30 มีมูลค่าของหนี้สิน 10,000-30,000 บาท และร้อยละ 20 มีมูลค่าหนี้สิน 30,001-50,000 บาท โดยภาพรวมแล้วเกษตรกรจะมีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยอยู่ที่ 44,000 บาท ภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นนี้ ส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากการขาดทุนจากการประกอบการ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความผันผวนของราคาปลาน้ำจืด และการมีโรคระบาดเกิดขึ้นกับปลาที่เพาะเลี้ยงทำให้ปลาตาย จึงเหลือผลผลิตที่สามารถจำหน่ายได้ในปริมาณที่น้อยกว่าที่เกษตรกรคาดการณ์ไว้ และแหล่งเงินทุนที่สำคัญของเกษตรกรคือ ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส.

4.2 สภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

เนื่องจาก ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเลสาบเกือบทุกหมู่บ้าน ความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายมีอาชีพทางการเกษตร เช่น ประมง ปลูกผัก เลี้ยงโคนม โคเนื้อ โดยอาศัยน้ำจากทะเลสาบลำปำ เป็นแหล่งน้ำสายหลักในการประกอบอาชีพทางการเกษตร

อาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดโดยใช้บ่อ นับเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่มีความสำคัญในด้านการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับเกษตรกรในตำบลลำปำ และกำลังได้รับความนิยมจากเกษตรกร แทนการเลี้ยงปลาแบบดั้งเดิม คือการเลี้ยงปลาในกระชังตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เนื่องจากในปัจจุบัน น้ำในทะเลสาบลำปำซึ่งนับเป็นทรัพยากรสำคัญในการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมทุกอาชีพในตำบลลำปำ เริ่มเน่าเสีย โดยมีสาเหตุมาจากการปล่อยของเสีย และสารเคมีต่างๆ จากการปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ลงในทะเลสาบลำปำ โดยไม่ได้มีการบำบัด จึงทำให้เกษตรกรในตำบลลำปำบางส่วนหันมาทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดโดยใช้บ่อ ซึ่งสามารถควบคุมคุณภาพน้ำได้ดีกว่าการเลี้ยงปลาในกระชัง โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ได้ขึ้นทะเบียนการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดโดยใช้บ่อไว้กับสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2550 ทั้งสิ้น 253 ครัวเรือน มีจำนวนบ่อทั้งสิ้น 722 บ่อ

ในหัวข้อนี้เป็นการอธิบายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งประกอบด้วย การจัดการด้านการผลิตปลาน้ำจืดรวมถึงปัจจัยการผลิต ลักษณะทางการตลาด หรือการจำหน่ายปลาน้ำจืดของเกษตรกร และความคิดเห็นด้านศักยภาพในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ของเกษตรกรในตำบลลำปำ และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง

4.2.1 การจัดการด้านการผลิตของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

ผลการวิเคราะห์การจัดการด้านการผลิตของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ซึ่งประกอบด้วยชนิดของปลาน้ำจืดที่เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยง สาเหตุของการเลือกประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ชนิด และจำนวนของบ่อที่เกษตรกรใช้เลี้ยงปลาน้ำจืด และจำนวนรุ่นที่เลี้ยงปลาน้ำจืดต่อปี มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.3)

1) ชนิดของปลาน้ำจืดที่เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยง

ชนิดของปลาน้ำจืดที่เกษตรกรในพื้นที่ตำบลลำปำทำการเพาะเลี้ยงได้แก่ ปลาไน ปลาชุก ปลานิล และปลาทับทิม ในส่วนของปลาไน และปลาชุกนั้นเกษตรกรจะซื้อลูกพันธุ์ปลาที่มีขนาดโตพอที่จะสามารถนำมาเพาะเลี้ยงเป็นปลาเนื้อได้ ซึ่งลูกปลาต้องมีขนาดประมาณ 3-5 เซนติเมตร ส่วนปลานิล และปลาทับทิม เกษตรกรจะมีการเพาะเลี้ยงทั้งปลาเนื้อ และลูกพันธุ์ปลา ซึ่งขนาดของปลาที่นำมาเพาะเลี้ยงเป็นลูกพันธุ์จะเป็นปลาที่มีขนาด 1 เซนติเมตร โดยสัดส่วนการเพาะเลี้ยงปลาแต่ละชนิดของเกษตรกร เป็นดังนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 56 ทำการเพาะเลี้ยงปลานิล และปลาทับทิม แบ่งเป็นเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลา ร้อยละ 24 และเพาะเลี้ยงปลาเนื้อ ร้อยละ 32 รองลงมาร้อยละ 40 เป็นเกษตรกรที่ทำการเพาะเลี้ยงปลาชุก และจำนวนที่น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 4 เป็นเกษตรกรที่ทำการเพาะเลี้ยงปลาไน

2) ประสบการณ์เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกร

อาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดนับเป็นอาชีพดั้งเดิม และอาชีพที่มีความสำคัญของพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมืองจังหวัดพัทลุง ซึ่งได้รับการสืบทอด และการพัฒนากันมาอย่างยาวนาน เห็นได้จากผลการศึกษาที่พบว่า เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมาเป็นเวลา 7-9 ปี และรองลงมา ร้อยละ 24 เป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมาเป็นเวลา 4-6 ปี ส่วนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด อีกร้อยละ 20 ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมาเป็นเวลามากกว่า 9 ปี

3) สาเหตุของการเลือกประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกร

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ เป็นจำนวนถึงร้อยละ 96 เลือกประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ทรัพยากรในที่นี้หมายถึงเกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเองในการสร้างเป็นบ่อเพื่อเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด หรือทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดโดยใช้ที่ดินของญาติพี่น้องซึ่งไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าเช่าพื้นที่ ทำให้สามารถลดต้นทุนในการผลิตได้ รองลงมาร้อยละ 52 ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเนื่องจาก มีทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และยังมีเกษตรกรอีกร้อยละ 20 ที่หันมาประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเนื่องจากมองเห็นความก้าวหน้าทางการตลาดของผลผลิตปลาน้ำจืด

ตารางที่ 4.3 การจัดการด้านการผลิตของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

รายการ	จำนวน (n=25)	ร้อยละ
ชนิดของปลาน้ำจืดที่เลี้ยง *		
- ปลานิล และปลาตะเพียน	14	56
- ปลาดุก	10	40
- ปลาไน	1	4
เกษตรกรมีประสบการณ์การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมาเป็นเวลา (ปี)		
- 4-6	6	24
- 7-9	14	56
- > 9	5	20
สาเหตุของการเลือกประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด *		
- มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	24	96
- มีความรู้หรือทักษะที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	13	52
- เห็นความก้าวหน้าทางการตลาดของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	5	20
ชนิดของบ่อที่เกษตรกรใช้เลี้ยงปลาน้ำจืด *		
- บ่อดิน	25	100
- บ่อซีเมนต์	3	12
จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด (คน)		
- 1	3	12
- 2	11	44
- 3	6	24
- 4	5	20
จำนวนบ่อที่เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด (บ่อ)		
- 1-3	4	16
- 4-6	6	24
- 7-9	11	44
- 10-12	4	16
เฉลี่ย	6.8	
จำนวนรุ่นที่เลี้ยงปลาน้ำจืดต่อปี (รุ่น)		
- 2 (ปลาเนื้อ)	19	76
- > 2 (ลูกพันธุ์ปลา)	6	24

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4) ชนิดของบ่อที่เกษตรกรใช้เลี้ยงปลาน้ำจืด

จากผลการศึกษาพบว่า การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดด้วยบ่อในเขตพื้นที่ตำบลลำปา บ่อที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงมี 2 ชนิด ได้แก่บ่อดิน และบ่อซีเมนต์ ซึ่งหากเป็นการเลี้ยงปลาเนื้อเกษตรกรจะใช้วิธีการเลี้ยงด้วยบ่อดินทั้งหมด แต่ในจำนวนนี้ยังมีเกษตรกรบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 12 ที่ทำการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลาเพื่อจำหน่ายต่อกับเกษตรกรที่เลี้ยงปลาเนื้อ โดยทำการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลาทั้งในบ่อดิน และบ่อซีเมนต์ ในส่วนของบ่อซีเมนต์นั้นมักใช้เฉพาะการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลาเพียงอย่างเดียว ส่วนบ่อดินนั้นสามารถใช้เพาะเลี้ยงได้ทั้งลูกพันธุ์ปลา และปลาเนื้อ

5) จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ เกษตรกรใช้เพียงแรงงานในครอบครัวเท่านั้น หรือหากมีการจ้างแรงงานจากภายนอกเข้ามาก็เป็นเพียงปริมาณที่น้อย โดยในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 44 ใช้แรงงานเพียง 2 คน รองลงมาร้อยละ 24 ใช้แรงงาน 3 คน ร้อยละ 20 ใช้แรงงาน 4 คน และเกษตรกรร้อยละ 12 จะใช้แรงงานเพียงคนเดียว

6) จำนวนบ่อที่เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

ในพื้นที่ตำบลลำปา เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ร้อยละ 44 มีจำนวนบ่อที่ใช้ในการเลี้ยงปลา 7-9 บ่อ รองลงมาเป็นเกษตรกรร้อยละ 24 มีจำนวนบ่อที่ใช้ในการเลี้ยงปลา 4-6 บ่อ ส่วนเกษตรกรที่เหลืออีกร้อยละ 32 แบ่งเป็นเกษตรกรที่มีจำนวนบ่อที่ใช้ในการเลี้ยงปลา 1-3 บ่อ ร้อยละ 16 และเกษตรกรที่มีจำนวนบ่อที่ใช้ในการเลี้ยงปลามากกว่า 9 บ่อ อีกร้อยละ 16 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด โดยภาพรวมเกษตรกรมีจำนวนบ่อที่ใช้ในการเลี้ยงปลาเฉลี่ยอยู่ที่ 6.8 บ่อต่อราย

7) จำนวนรุ่นต่อปีของปลาน้ำจืดที่เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยง

ในการเพาะเลี้ยงปลาเนื้อเกษตรกรทำการเพาะเลี้ยง เพียง 2 รุ่นต่อปีเท่านั้น แต่สำหรับการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลาเกษตรกรสามารถทำการเพาะเลี้ยงได้มากกว่า 2 รุ่นต่อปี เนื่องจากในการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลาใช้ระยะเวลาในการเพาะเลี้ยงน้อยกว่าการเลี้ยงปลาเนื้อ จากผลการศึกษาพบว่า มีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 76 เลี้ยงปลาน้ำจืด 2 รุ่นต่อปี และเกษตรกรที่เหลืออีกร้อยละ 24 เลี้ยงปลาน้ำจืดมากกว่า 2 รุ่นต่อปี

สำหรับแหล่งที่มาของลูกพันธุ์ปลาและอาหารปลาของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 แหล่งที่มาของลูกพันธุ์ปลา และอาหารปลา

รายการ	จำนวน (n=25)	ร้อยละ
แหล่งที่มาของลูกพันธุ์ปลา*		
- ซื้อจากบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์จำกัด	25	100
แหล่งที่มาของอาหารปลา*		
- ซื้อบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์จำกัด	23	92
- ซื้อจากฟาร์มใกล้เคียง	7	28
- ผลิตอาหารปลาเองบางส่วน	10	40

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด โดยซื้อลูกพันธุ์ปลา และอาหารปลาเองทั้งหมด ไม่มีการสนับสนุนหรือส่งเสริมในด้านของลูกพันธุ์ปลา และอาหารปลาจากหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด โดยเกษตรกรรับซื้อลูกพันธุ์ปลาจากบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์จำกัด หรือ ตัวแทนจำหน่ายจาก CP ทั้งในส่วนของลูกพันธุ์ที่นำไปเพาะเลี้ยงเป็นปลาเนื้อได้เลย และในส่วนของลูกพันธุ์ขนาดเล็กที่ต้องนำมาอนุบาลก่อนส่งจำหน่ายเป็นลูกพันธุ์สำหรับการนำไปเพาะเลี้ยงเป็นปลาเนื้อต่อไป

ส่วนด้านอาหารที่ใช้สำหรับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดนั้น เกษตรกรร้อยละ 92 รับซื้อจากตัวแทนจำหน่ายของ CP เช่นเดิม เนื่องจากการให้บริการที่ดี มีตัวแทนจำหน่ายจัดส่งอาหารปลาให้กับเกษตรกรถึงที่ และมีการให้คำแนะนำในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด หรือการสังเกตอาการของปลาน้ำจืดที่เริ่มเป็นโรค เป็นต้น แต่เกษตรกรบางส่วนซึ่งคิดเป็นร้อยละ 28 รับซื้อจากฟาร์มในพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากมีราคาถูกกว่า นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรอีกร้อยละ 10 ที่ทำการเพาะเลี้ยงปลาดุก สามารถผลิตอาหารปลาได้เอง โดยการนำหัวปลา หรือส่วนอื่นๆ ของปลาที่ไม่สามารถใช้ในการบริโภค มาบดให้เป็นอาหารของปลาดุก แต่ก็ยังเป็นเพียงปริมาณที่น้อย ยังไม่สามารถนำมาใช้แทนอาหารปลาได้ทั้งหมด ยังต้องพึ่งพาการซื้ออาหารปลาเป็นหลักอยู่

4.2.2 ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตปลาน้ำจืดของเกษตรกร

ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกร มีต้นทุนด้านหลักๆ ที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงได้แก่ ต้นทุนค่าลูกพันธุ์ปลา ต้นทุนค่าอาหารปลา และต้นทุนค่าพลังงานไฟฟ้าหรือเชื้อเพลิงที่นำมาใช้เพื่อการบำบัดน้ำในบ่อปลา ส่วนต้นทุนที่ใช้มากที่สุดในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดคือ ต้นทุนค่าอาหารที่ใช้เลี้ยงปลาน้ำจืด รองลงมาเป็นต้นทุนค่าลูกพันธุ์ปลา และต้นทุนที่ใช้น้อยที่สุดคือต้นทุนค่าพลังงานไฟฟ้าหรือเชื้อเพลิง ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตปลาน้ำจืดของเกษตรกร มีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นทุน และผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลาอุก

ในการเลี้ยงปลาอุกที่มีขนาดของบ่อ 1,000 ตารางเมตร จะปล่อยลูกปลาอุกจำนวน 10,000 ตัวต่อบ่อ และมีอัตราการรอดร้อยละ 90 ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาอุกเท่ากับ 4 เดือน โดยการให้อาหารปลาอุกจะให้อาทิตย์ละ 2 กระสอบต่อบ่อ รายการต้นทุนมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลาอุก

ต้นทุนการเลี้ยงปลาอุกที่มีขนาดของบ่อ 1000 ตารางเมตร			
	ราคา	จำนวนที่ใช้	คิดเป็นมูลค่า (บาท)
ค่าลูกพันธุ์	70 สตางค์ต่อตัว	10,000 ตัว	7,000
ค่าอาหารปลา	450 บาทต่อกระสอบ	32 กระสอบ	14,400
ค่าพลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิง	250 บาทต่อเดือนต่อบ่อ	4 เดือน	1,000
ต้นทุนรวมต่อรุ่นต่อบ่อ	22,400 บาท		

จะได้ผลผลิตต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 800-1000 กิโลกรัม โดยจำหน่ายในราคา กิโลกรัมละ 35 บาท รายได้จากการจำหน่ายปลาอุกเท่ากับ 28,000-35,000 บาท รายได้สุทธิจากการจำหน่ายปลาอุกเท่ากับ 5,600-12,600 บาท

2) ต้นทุน และผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลานิล และปลาตะเพิม

ในการเลี้ยงปลานิล และปลาตะเพิมที่มีขนาดของบ่อ 1,000 ตารางเมตร จะปล่อยลูกปลาจำนวน 12,000 ตัวต่อบ่อ และมีอัตราการรอดร้อยละ 75 ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาเท่ากับ 4 เดือน โดยให้อาหารปลาอาทิตย์ละ 2.5 กระสอบต่อบ่อ รายการต้นทุนมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลานิล และปลาตะเพิม

ต้นทุนการเลี้ยงปลานิล และปลาตะเพิมที่มีขนาดของบ่อ 1000 ตารางเมตร			
	ราคา	จำนวนที่ใช้	คิดเป็นมูลค่า (บาท)
ค่าลูกพันธุ์	75 สตางค์ต่อตัว	12,000 ตัว	9,000
ค่าอาหารปลา	600 บาทต่อกระสอบ	40 กระสอบ	24,000
ค่าพลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิง	250 บาทต่อเดือนต่อบ่อ	4 เดือน	1,000
ต้นทุนรวมต่อรุ่นต่อบ่อ	34,400 บาท		

จะได้ผลผลิตต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 800-1000 กิโลกรัม โดยจำหน่ายในราคา กิโลกรัมละ 60 บาท รายได้จากการจำหน่ายปลานิล และปลาตะเพียนเท่ากับ 48,000- 60,000 บาท รายได้สุทธิจากการจำหน่ายปลานิล และปลาตะเพียน เท่ากับ 14,000-26,000 บาท

3) ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลานิล และปลาตะเพียน

ในการเลี้ยงลูกพันธุ์ปลานิล และปลาตะเพียนที่มีขนาดของบ่อ 200 ตารางเมตร ปล่อยลูกปลา จำนวน 50,000 ตัวต่อบ่อ และมีอัตราการรอดร้อยละ 60 ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาเท่ากับ 1 เดือน เพื่อให้ได้ลูกปลาที่มีขนาด 3-5 เซนติเมตร โดยการให้อาหารปลาจะให้อาหารธรรมชาติ และอาหาร ลูกปลาไว้อ่อน อาทิ คัดล่ละ 0.5 กระทบต่อบ่อ รายการต้นทุนมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ต้นทุนการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลานิล และปลาตะเพียน

ต้นทุนการเลี้ยงลูกพันธุ์ปลานิล และปลาตะเพียนที่มีขนาดของบ่อ 200 ตารางเมตร			
	ราคา	จำนวนที่ใช้	คิดเป็นมูลค่า (บาท)
ค่าลูกพันธุ์	10 สตางค์ต่อตัว	50,000 ตัว	5,000
ค่าอาหารปลา	600 บาทต่อกระทบ	2 กระทบ	1,200
ค่าพลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิง	500 บาทต่อเดือนต่อบ่อ	1 เดือน	500
ต้นทุนรวมต่อรุ่นต่อบ่อ	6,700 บาท		

จำหน่ายลูกพันธุ์ปลานิล และปลาตะเพียนที่มีขนาด 3-5 เซนติเมตร ในราคาตัวละ 60-70 สตางค์ รายได้จากการจำหน่ายลูกพันธุ์ปลานิล และปลาตะเพียนต่อบ่อ เท่ากับ 18,000-21,000 บาท รายได้สุทธิจากการจำหน่ายลูกพันธุ์ปลานิล และปลาตะเพียน เท่ากับ 11,300-14,300 บาท

4) ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลาไน

ในการเลี้ยงปลาไนที่มีขนาดของบ่อ 1,000 ตารางเมตร ปล่อยลูกปลาไนจำนวน 20,000 ตัวต่อบ่อ และมีอัตราการรอดร้อยละ 80 ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาไนเท่ากับ 4 เดือน โดยการให้อาหารปลาไนจะให้อาทิตย์ละ 2 กระทบต่อบ่อ รายการต้นทุนมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลาไน

ต้นทุนการเลี้ยงปลาไน ที่มีขนาดของบ่อ 1,000 ตารางเมตร			
	ราคา	จำนวนที่ใช้	คิดเป็นมูลค่า (บาท)
ค่าลูกพันธุ์	60 สตางค์ต่อตัว	20,000 ตัว	12,000
ค่าอาหารปลา	450 บาทต่อกระสอบ	32 กระสอบ	14,400
ค่าพลังงานไฟฟ้าและ เชื้อเพลิง	250 บาทต่อเดือนต่อบ่อ	4 เดือน	1,000
ต้นทุนรวมต่อรุ่นต่อบ่อ	27,000 บาท		

ได้ผลผลิตต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 800-1000 กิโลกรัม โดยจำหน่ายในราคา กิโลกรัมละ 37 บาท รายได้จากการจำหน่ายปลาไนเท่ากับ 29,600-37,000 บาท รายได้สุทธิจากการจำหน่ายปลาไนเท่ากับ 2,600-10,000 บาท

จากผลการศึกษาพบว่า การเพาะเลี้ยงปลาไนมีกำไรสุทธิจากการเลี้ยงน้อยเมื่อเทียบกับการเพาะเลี้ยงปลาชนิดอื่น เนื่องจากปลาไนจะมีราคาจำหน่ายที่ต่ำ และไม่ค่อยได้รับความนิยมจากผู้บริโภค ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาไน ในพื้นที่ตำบลลำปำมีน้อย เมื่อเทียบกับเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงปลาปลาดุก และปลานิล หรือปลาตะกิม

4.2.3 การจัดการด้านการตลาดของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

ผลการวิเคราะห์การจัดการด้านการตลาดของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ประกอบด้วย ลักษณะการชำระเงินค่าผลผลิตปลาน้ำจืด ลักษณะการเก็บรักษาผลผลิตปลาน้ำจืดของเกษตรกร และลักษณะการบรรจุภัณฑ์และการแปรรูปผลผลิตปลาน้ำจืด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 การจัดการด้านการตลาดของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

รายการ	จำนวน (n=25)	ร้อยละ
ลักษณะการชำระเงินค่าผลผลิตปลาน้ำจืด		
- ชำระเป็นเงินสด	25	100
ลักษณะการเก็บรักษาผลผลิตปลาน้ำจืดของเกษตรกร		
- ส่งจำหน่ายทันทีหลังจับ	19	76
- ใส่ถังพลาสติก หรือถุงพลาสติกที่บรรจุออกซิเจนไว้	6	24
ลักษณะการบรรจุภัณฑ์และการแปรรูปผลผลิตปลาน้ำจืด		
- จำหน่ายเป็นปลาสด	25	100

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการจำหน่ายปลาแบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่การจำหน่ายปลาเนื้อ และการจำหน่ายลูกพันธุ์ปลา ในส่วนของปลาเนื้อเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตปลาน้ำจืดเป็นปลาสดเท่านั้น ไม่มีการนำมาแปรรูปแต่อย่างใด เนื่องจากการบริโภคปลาน้ำจืด ผู้บริโภคนิยมบริโภคปลาที่มีความสด โดยเฉพาะปลากดุก ปลานิล และปลาทับทิมนั้น ผู้บริโภคมักจะเลือกซื้อปลาที่ยังมีชีวิตอยู่ สำหรับนำไปประกอบอาหารเพื่อให้แน่ใจว่าปลาจะยังคงความสด โดยในส่วนของขั้นตอนการจัดจำหน่ายนั้น เกษตรกรจะติดต่อกับพ่อค้าคนกลางที่ต้องการมารับซื้อผลผลิตปลาน้ำจืดให้ได้ก่อน จากนั้นพ่อค้าคนกลางจะเข้ามาดูปลาที่เกษตรกรเลี้ยงไว้ในบ่อ หากคุณภาพและขนาดของปลาตรงตามความต้องการของพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรจะทำการจับปลาขึ้นมาจากบ่อเพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง

- ปลาเนื้อมีวิธีการจับปลามี 2 วิธีดังนี้

1) จับปลาแบบไม่วิดบ่อแห้ง โดยใช้วนตาห่างจับปลา เพราะจะได้ปลาที่มีขนาดใหญ่ตามที่ต้องการ การตีวนจับปลากระทำโดยผู้จับยืนเรียงแถวหน้ากระดานให้มีระยะห่างกันประมาณ 4.50 เมตร โดยอยู่ทางด้านหนึ่งของบ่อแล้วลากอวนไปยังอีกด้านหนึ่งของบ่อตามความยาวแล้วยกอวนขึ้น หลังจากนั้นก็นำสวิงตักปลาใส่ชั่งเพื่อชั่งขาย ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนได้ปริมาณตามที่ต้องการ ส่วนปลาเล็กจะปล่อยลงเลี้ยงดั้งเดิม

2) จับปลาแบบวิดบ่อแห้ง ก่อนทำการจับปลาจะต้องสูบน้ำออกจากบ่อให้เหลือน้อยแล้วจึงตีวนจับปลาเช่นเดียวกับวิธีแรก จนกระทั่งปลาเหลือจำนวนน้อยจึงสูบน้ำออกจากบ่ออีกครั้งหนึ่งและขณะเดียวกันก็ตีน้ำไล่ปลาให้ไปรวมกันอยู่ในร่องบ่อ ร่องบ่อนี้จะเป็นส่วนที่ลึกอยู่ด้านหนึ่งของบ่อเมื่อน้ำในบ่อแห้ง ปลาก็จะมารวมกันอยู่ที่ร่องบ่อ และเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาก็จับปลาขึ้นจำหน่ายต่อไป การจับปลาลักษณะนี้ส่วนใหญ่ทำทุกปีในฤดูแล้ง เพื่อตากบ่อให้แห้งและเริ่มต้นเลี้ยงปลาในฤดูการผลิตต่อไป

- วิธีการจำหน่ายลูกพันธุ์ปลา

ในส่วนของ การจัดจำหน่ายลูกพันธุ์ปลา จะเป็นการจำหน่ายระหว่างเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลา และเกษตรกรที่ต้องการซื้อลูกพันธุ์ปลาเพื่อนำไปเพาะเลี้ยงเป็นปลาเนื้อ โดยวิธีการจับลูกพันธุ์ปลาจำหน่ายนั้น ต้องนำลูกพันธุ์ปลาใส่ในถุงพลาสติก หรือถังพลาสติกที่บรรจุออกซิเจนอยู่ และต้องใส่ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก เพื่อไม่ให้ลูกพันธุ์ปลาตกใจซึ่งอาจทำให้ลูกพันธุ์ปลาตายได้ จากนั้นจะจำหน่ายลูกพันธุ์ปลาให้กับเกษตรกรนำไปเลี้ยงเป็นปลาเนื้อ โดยเกษตรกรมารับซื้อเอง หรือให้เกษตรกรผู้จำหน่ายลูกพันธุ์ปลานำไปจัดส่งให้

4.2.4 ความคิดเห็นด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืดจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทิศทางในอนาคตของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ แนวโน้มของธุรกิจปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ ความเพียงพอของปริมาณปลาน้ำจืดที่ใช้บริโภคในตำบลลำปำ ความคิดเห็นด้านการเพิ่มการส่งเสริมให้มีการผลิตปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุง และคุณภาพของมาตรฐานฟาร์มปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุง เมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ของเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง

รายการ	จำนวน (n=4)	ร้อยละ
ทิศทางในอนาคตของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ		
- มีบทบาทระดับภาค	2	50
- มีบทบาทระดับจังหวัด	2	50
แนวโน้มของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ		
- มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น	4	100
ความเพียงพอของปริมาณปลาน้ำจืดที่ผลิตได้กับปริมาณการบริโภคในจังหวัดพัทลุง		
- เพียงพอ	3	75
- ไม่เพียงพอ	1	25
การเพิ่มการส่งเสริมให้มีการผลิตปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุงในอนาคต		
- ควรเพิ่ม	4	100
มาตรฐานฟาร์มปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุงเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ		
- มีมาตรฐานเท่าเทียมกัน	3	75
- มีมาตรฐานต่ำกว่า	1	25

1) ทิศทางในอนาคตของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ

จากผลการศึกษาความเห็นของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง ในด้านของทิศทางในอนาคตของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ พบว่า เจ้าหน้าที่ร้อยละ 50 มีความเห็นว่าทิศทางในอนาคตของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ จะมีบทบาทในระดับภาค และอีกร้อยละ 50 มีความเห็นว่าจะมีบทบาทในระดับจังหวัด

2) แนวโน้มของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ

ธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำปัจจุบัน ยังจัดเป็นธุรกิจขนาดเล็ก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังต้องอาศัยการพึ่งพาตนเองในการประกอบธุรกิจเป็นหลัก ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีการผลิต รวมไปถึงต้นทุน และทรัพยากรต่างๆ ที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิต แต่จากการผลศึกษาความเห็นของเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง พบว่าแนวโน้มของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ ในอนาคตจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ มีจำนวนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเพิ่มขึ้น และมีปริมาณปลาน้ำจืดที่ผลิตได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากสำนักงานประมงได้มีนโยบายที่จะส่งเสริมอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ ให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐานฟาร์มทัดเทียมกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในพื้นที่อื่นๆ

3) ความเพียงพอของปริมาณปลาน้ำจืดที่ผลิตได้ เมื่อเทียบกับปริมาณการบริโภคในจังหวัด

จากผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 75 ของเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง มีความเห็นว่า ปริมาณปลาน้ำจืดที่ผลิตได้จากจังหวัดพัทลุง เมื่อเทียบกับปริมาณการบริโภคในจังหวัดนั้น มีปริมาณเพียงพอ และยังมีเหลือพอสำหรับส่งไปจำหน่ายต่อยังจังหวัดใกล้เคียง แต่เจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมงส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 25 มีความเห็นว่าปริมาณปลาน้ำจืดที่ผลิตได้จากจังหวัดพัทลุง เมื่อเทียบกับปริมาณการบริโภคในจังหวัดนั้นยังมีปริมาณไม่เพียงพอ เพราะถึงแม้ว่าจังหวัดพัทลุงสามารถผลิตปลาน้ำจืดได้ในปริมาณที่มีเหลือส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดใกล้เคียง แต่ก็ยังเป็นเพียงปลาบางชนิดเท่านั้น ซึ่งได้แก่ ปลาดุก ปลานิล และปลาตะเพียน ซึ่งในส่วน of ปลาอื่นๆ ที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค เช่น ปลาช่อน ปลาอิน และปลาหมอ เป็นต้น ปลาเหล่านี้ จังหวัดพัทลุงยังต้องอาศัยการนำเข้าจากต่างพื้นที่ ดังนั้นปริมาณปลาน้ำจืดที่ผลิตได้จากจังหวัดพัทลุง เมื่อเทียบกับปริมาณการบริโภคในจังหวัดนั้น มีปริมาณเพียงพอสำหรับปลาบางชนิดเท่านั้น

4) การเพิ่มการส่งเสริมให้มีการผลิตปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุงในอนาคต

จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง มีความเห็นตรงกันว่า ในอนาคตควรจัดให้มีการเพิ่มการส่งเสริมอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เนื่องจากเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้ และจังหวัดพัทลุงเองก็มีความพร้อมในด้านของสภาพแวดล้อมทางกายภาพสำหรับการประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด อีกทั้งเกษตรกรก็ยังมีทักษะความชำนาญ และความคุ้นเคยกับอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเป็นอย่างดี การที่จะพัฒนา

และส่งเสริมอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุง ให้มีคุณภาพและมาตรฐานเทียบเท่ากับพื้นที่อื่นๆ จึงมีความเป็นไปได้สูง

แต่สาเหตุที่อาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ของจังหวัดพัทลุง ยังไม่พัฒนาไปได้เท่าที่ควร มีเหตุผลสำคัญเนื่องมาจาก การที่นโยบายของรัฐบาลส่วนใหญ่ที่ถูกกำหนดขึ้นมา เพื่อพัฒนา และส่งเสริมอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดนั้น ยังขาดการพิจารณาถึงปัญหาที่แท้จริงของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมักจะมีความแตกต่างกันออกไป นโยบายเหล่านั้นจึงนำมาใช้จริงในทางปฏิบัติไม่ได้ หรือไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดได้อย่างแท้จริง

5) มาตรฐานฟาร์มปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุงเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ

จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงานประมงร้อยละ 75 มีความเห็นว่า มาตรฐานฟาร์มปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุง มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่ากับฟาร์มปลาน้ำจืดของพื้นที่อื่นๆ แต่ยังมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมงที่เหลืออีกร้อยละ 25 มีความเห็นว่าฟาร์มปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุง มีคุณภาพมาตรฐานต่ำกว่าฟาร์มปลาน้ำจืดของพื้นที่อื่นๆ เนื่องจากในกระบวนการผลิตปลาน้ำจืด ของเกษตรกรในตำบลลำปำส่วนใหญ่ยังจัดเป็นฟาร์มขนาดเล็ก เกษตรกรยังทำการผลิตแบบพึ่งพาตนเอง และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นหลัก ยังไม่ค่อยมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ ดังนั้น แคร่กฎหมายตามธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถส่งผลกระทบต่อปลาน้ำจืดที่เกษตรกรเลี้ยงไว้ได้ และการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรก็ยังขาดกระบวนการควบคุม โรคที่มีประสิทธิภาพ เห็นได้จากกรที่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับปลาติดโรคจากแบคทีเรียที่ยังหลงเหลืออยู่ในบ่อปลา ทำให้ปลาตาย หรือปลามีอาการการรอดน้อยกว่าที่ควรจะเป็น เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกรขาดทุนจากการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

4.3 สภาพการตลาดปลาน้ำจืดใน ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ในหัวข้อนี้เป็นการอธิบายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการผลิต และการตลาดของปลาน้ำจืดที่ผลิตจากพื้นที่ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจ และสังคมของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด ช่องทางการตลาด ลักษณะการทำหน้าที่ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ และความคิดเห็น ด้านการตลาดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดของผู้ทำหน้าที่ดำเนินการทางการตลาด หรือพ่อค้าคนกลาง

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจ และสังคมของผู้ทำหน้าที่ดำเนินการทางการตลาด

การตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ ยังเป็นเพียงตลาดขนาดเล็ก เป็นการซื้อขายกันเองระหว่างเกษตรกรและพ่อค้าคนกลาง มีจำนวนของพ่อค้าคนกลางไม่มากนัก เนื่องจากจำนวนของเกษตรกร และจำนวนผลผลิตปลาน้ำจืดที่ผลิตได้ยังไม่มากนัก เป็นเพียงการผลิตเพื่อการบริโภคภายในจังหวัดพัทลุง และส่งจำหน่ายยังจังหวัดใกล้เคียงเท่านั้น จากผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่

ตำบลลำปำ มีพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อผลผลิตปลาน้ำจืดกับเกษตรกรเป็นประจำอยู่เพียง 8 ราย และผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดส่วนใหญ่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ เป็นเพียงการเข้ามาในตำบลลำปำ เพื่อทำการรับซื้อปลาน้ำจืดเท่านั้น ซึ่งข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืด ได้แสดงไว้ใน หัวข้อที่ 4.3.1.1 และ 4.3.1.2 ดังนี้

4.3.1.1 สภาพทางสังคมของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืด

ผลการวิเคราะห์สภาพทางสังคมของผู้ทำหน้าที่ดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด หรือพ่อค้าคนกลาง ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา และระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ลักษณะทางสังคมของผู้ดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด

รายการ	จำนวน (n=8)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	4	50
- หญิง	4	50
อายุ (ปี)		
- 32-38	6	75
- 39-45	2	25
เฉลี่ย	36.25	
สถานภาพสมรส		
- สมรส	8	100
ศาสนา		
- พุทธ	6	75
- อิสลาม	2	25
ระดับการศึกษา		
- สายสามัญ (มัธยมศึกษา)	2	25
- สายอาชีพ (ปวช./ปวส.)	6	75
.		

1) เพศ

ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืด เป็นเพศชายในสัดส่วนเท่ากับเพศหญิง จากผลการศึกษาพบว่าผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืด ที่เป็นเพศชายร้อยละ 50 และเพศหญิงร้อยละ

50 ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า เพศไม่ใช่ตัวแปรสำคัญในการเลือกประกอบอาชีพทางการตลาดปลาน้ำจืด ไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็สามารถทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืดได้ ขึ้นอยู่กับ ความพอใจ และความถนัด ในเรื่องการตลาดปลาน้ำจืดเป็นสำคัญ

2) อายุ

ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืดจะมีอายุตั้งแต่ 32 ปีขึ้นไป ซึ่งถือเป็นช่วงอายุของวัยทำงานที่มีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการตัดสินใจได้ดีโดยจากผลการศึกษาผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 32-38 ปี คิดเป็นร้อยละ 75 ของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 25 เป็นผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดที่มีอายุระหว่าง 39-45 โดยภาพรวมผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดมีอายุเฉลี่ย 36.25 ปี

3) สถานภาพสมรส

จากผลการศึกษาผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืดสมรสแล้วทั้งหมด เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่อยู่ในวัยทำงาน และวัยที่เหมาะสมกับการมีครอบครัว และสร้างเนื้อสร้างตัวให้เกิดความมั่นคงในครอบครัว

4) ศาสนา

จากผลการศึกษาผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืด นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 75 ของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืดทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 25 นับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากอาชีพการค้าขายปลาน้ำจืดเป็นอาชีพที่สุจริตไม่ได้ขัดกับหลักศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม

5) ระดับการศึกษา

ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ ส่วนใหญ่มีการศึกษาสายอาชีพอยู่ในระดับ ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 25 จะมีการศึกษาสายสามัญอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดส่วนใหญ่จัดว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษาตามระดับมาตรฐานที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

4.3.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืด

ผลการวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด ประกอบด้วย ระดับรายได้ส่วนบุคคล ภาวะหนี้สิน และมูลค่าหนี้สินของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ลักษณะทางเศรษฐกิจของผู้ดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด

รายการ	จำนวน (n=8)	ร้อยละ
ระดับรายได้ส่วนบุคคล (บาทต่อเดือน)		
- 25,000-30,000	3	37
- 30,001-35,000	4	50
- 35,001-40,000	1	13
ภาวะหนี้สินของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด		
- มีหนี้สิน	6	75
- ไม่มีหนี้สิน	2	25
มูลค่าหนี้สินของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด (บาท)	(n=6)	
- 30,000-50,000	1	17
- 50,001-70,000	2	33
- > 70,000	3	50

1) ระดับรายได้ส่วนบุคคลของผู้ทำหน้าที่ดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด

ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระหว่าง 30,001-35,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนทั้งหมด รองลงมาคือ 25,000-30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 12.5 มีรายได้อยู่ในระหว่าง 35,001-40,000 บาทต่อเดือน จะเห็นได้ว่าระดับรายได้ของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระดับรายได้ของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดมีความแตกต่างกัน คือปริมาณปลาที่ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดทำการซื้อขาย หรืออาจกล่าวได้ว่าระดับรายได้ของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดแปรผันตรงกับปริมาณปลาที่ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดทำการซื้อขาย

2) ภาวะหนี้สินและมูลค่าหนี้สินของผู้ทำหน้าที่ดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด

จากผลการศึกษาพบว่าผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดส่วนใหญ่ร้อยละ 75 ยังมีภาวะหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการทำการค้าปลาน้ำจืดอยู่ ซึ่งในจำนวนนี้มีมูลค่าหนี้สินที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้ ร้อยละ 16.6 มีมูลค่าหนี้สินอยู่ระหว่าง 30,000-50,000 บาท และร้อยละ 33.3 มีมูลค่าหนี้สินอยู่ระหว่าง 50,001-70,000 บาท โดยหนี้สินดังกล่าวเกิดจากการกู้เงินมาเพื่อซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการทำการค้าปลาน้ำจืดซึ่งได้แก่ ถังหรือเชิงใส่ปลา เป็นต้น และแหล่งเงินทุนสำคัญของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดเหล่านี้ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. ส่วนผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดอีกร้อยละ 50 มีมูลค่าหนี้สินมากกว่า 70,000 บาท โดยนอกเหนือจากการกู้เงินเพื่อซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการทำการค้าปลาน้ำจืดแล้ว หนี้สินดังกล่าวเกิดจากการซื้อรถ

เพื่อใช้ขนส่งผลผลิตปลาน้ำจืดที่ทำการซื้อขาย ซึ่งเป็นการซื้อโดยการผ่อนชำระเป็นงวดๆ กับบริษัทจำหน่ายรถยนต์ มีผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดเพียงร้อยละ 25 เท่านั้น ที่ไม่มีภาระหนี้สิน

ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ยังมีภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบอยู่ในระดับที่สูง เนื่องจากอาชีพการทำการค้าปลาน้ำจืดเป็นอาชีพที่ให้ผลตอบแทน หรือรายได้ต่อเดือนสูง แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องใช้เงินลงทุนสูงเช่นกัน

4.3.2 ลักษณะการจำหน่ายปลาน้ำจืดของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด ในตำบลลำปำ

ลักษณะการจำหน่ายปลาน้ำจืดของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด ในตำบลลำปำ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชนิดของปลาน้ำจืดที่จำหน่าย จำนวนวันที่จำหน่ายปลาน้ำจืดต่อสัปดาห์ จำนวนแรงงานที่ใช้ในการดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด วิธีการรับซื้อปลาน้ำจืด แหล่งจำหน่ายปลาน้ำจืดที่รับซื้อมาจากเกษตรกร และวิธีการจำหน่ายปลาน้ำจืด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.13)

1) ชนิดของปลาน้ำจืดที่จำหน่าย

จากผลการศึกษาพบว่า พ่อค้าคนกลางแต่ละรายจะทำการจำหน่ายปลาน้ำจืดมากกว่า 1 ชนิด ปลาที่พ่อค้าคนกลางนิยมจำหน่ายมากที่สุดคือปลาดุก โดยพ่อค้าคนกลางทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ จะจำหน่ายปลาดุก เนื่องจากปลาดุกเป็นปลาที่มีราคาไม่สูงมาก จึงเป็นปลาที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค และยังเป็นปลาที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมด้านการขนส่ง มีอัตราการตายจากกระบวนการขนส่งน้อย อีกทั้งยังมีขั้นตอนในการบรรจุภาชนะที่ไม่ยุ่งยาก ภาชนะที่ใช้บรรจุปลาดุกเพื่อการขนส่ง จะเป็นถังพลาสติกขนาด 250 ลิตร เติมน้ำลงไปประมาณครึ่งถัง และแต่ละถังสามารถบรรจุปลาดุกได้ประมาณ 70-75 กิโลกรัม

ชนิดของปลาน้ำจืดที่พ่อค้าคนกลางให้ความนิยมในการจำหน่ายรองลงมา คือ ปลานิล และปลาตะเพิม โดยมีพ่อค้าคนกลางร้อยละ 37.5 จากจำนวนพ่อค้าคนกลางทั้งหมด ทำการรับซื้อปลานิล และปลาตะเพิมเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ เนื่องจากปลานิล และปลาตะเพิม เป็นปลาที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค เพราะมีรสชาติที่อร่อย แต่ปลานิล และปลาตะเพิม จะบอบบางต่อสภาพแวดล้อมด้านการขนส่ง มากกว่าปลาดุก และมีอัตราการตายจากกระบวนการขนส่งมากกว่าปลาดุก ปลานิล และปลาตะเพิมที่ตายแล้วจะจำหน่ายได้ในราคาที่ต่ำกว่า ปลานิลและปลาตะเพิมที่มีชีวิต การบรรจุปลานิลใส่ภาชนะเพื่อการขนส่งมีขั้นตอนเช่นเดียวกับปลาดุก แต่จะแตกต่างกันที่การขนส่งปลานิล และปลาตะเพิมมีการเพิ่มออกซิเจนในน้ำให้ปลา และแต่ละถังจะสามารถบรรจุปลานิล และปลาตะเพิมได้ประมาณ 60 กิโลกรัม

ชนิดของปลาที่พ่อค้าคนกลางให้ความนิยมในการจัดจำหน่าย น้อยที่สุดคือปลาไน เนื่องจากปลาไนจะได้รับความนิยมจากตลาดน้อยกว่าปลาดุก ปลานิล และปลาตะเพิม มีพ่อค้าคนกลางเพียงร้อยละ 12.5 ที่ให้ความนิยมในการจัดจำหน่าย ส่วนขั้นตอนการขนส่ง จะบรรจุภาชนะ

เช่นเดียวกับปลาตุก นอกจากปลาทั้ง 4 ชนิดที่กล่าวมาแล้ว ยังมีพ่อค้าคนกลางอีกร้อยละ 75 ที่ทำการจัดจำหน่ายปลาชนิดอื่นๆ ที่ไม่มีการผลิตในตำบลลำปำ เช่น ปลาช่อน ปลาสวาย ปลาจิ้น เป็นต้น

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการผลผลิต และการตลาดของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด

รายการ	จำนวน (n=8)	คิดเป็นร้อยละ
ชนิดของปลาน้ำจืดที่จำหน่าย*		
- ปลานิล , ปลาทับทิม	3	37.5
- ปลาตุก	8	100
- ปลาไน	1	12.5
- อื่นๆ	6	75
จำนวนวันที่จำหน่ายปลาน้ำจืดต่อสัปดาห์ (วัน)		
- 4-6	8	100
ปริมาณปลาน้ำจืดที่รับซื้อต่อวัน (กิโลกรัม)		
- 300-500	3	37.5
- 501-700	3	37.5
- 701-900	2	25
เฉลี่ย	575	
จำนวนแรงงานที่ใช้ในการดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด (คน)		
- 4-6	4	50
- 7-9	3	37.5
- > 9	1	12.5
เฉลี่ย	6.6	
วิธีการรับซื้อปลาน้ำจืด*		
- ออกไปรับซื้อยังแหล่งผลิต	8	100
แหล่งจำหน่ายปลาน้ำจืดที่รับซื้อมาจากเกษตรกร*		
- ภายในจังหวัดพัทลุง	4	50
- จังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ	8	100
วิธีการจำหน่ายปลาน้ำจืด*		
- ลูกค้านำมารับซื้อเอง	8	100
- นำไปส่งให้ลูกค้า	7	87.5

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) จำนวนวันที่จำหน่ายปลาน้ำจืดต่อสัปดาห์

พ่อค้าคนกลางทุกรายทำการจำหน่ายปลาน้ำจืด เพียง 4-6 วันต่อสัปดาห์เท่านั้น เนื่องจากพ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการจำหน่ายปลาน้ำจืดเฉพาะตลาดในจังหวัดพัทลุงเท่านั้น แต่ยังจำหน่ายปลาน้ำจืดไปยังจังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ ด้วย การขนส่งปลาน้ำจืดไปยังแหล่งจำหน่ายจึงต้องใช้เวลา ไม่สามารถทำการซื้อขายปลาน้ำจืดได้ทุกวัน

3) ปริมาณปลาน้ำจืดที่รับซื้อต่อวัน

จากผลการศึกษาพบว่าพ่อค้าคนกลางร้อยละ 37.5 รับซื้อปลาน้ำจืดในปริมาณ 300-500 กิโลกรัมต่อวัน และร้อยละ 37.5 รับซื้อปลาน้ำจืดในปริมาณ 501-700 กิโลกรัมต่อวัน ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 25 รับซื้อปลาน้ำจืดในปริมาณ 701-900 กิโลกรัมต่อวัน โดยเฉลี่ยแล้วพ่อค้าคนกลางจะรับซื้อปลาน้ำจืดเฉลี่ย 575 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งปลาน้ำจืดส่วนใหญ่พ่อค้าคนกลางรับซื้อมาจากเกษตรกรในตำบลลำปำ

4) จำนวนแรงงานที่ใช้ในการดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด

เนื่องจากตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ ยังเป็นเพียงตลาดขนาดเล็ก การดำเนินการทางการตลาดของพ่อค้าคนกลางจึงใช้จำนวนแรงงานไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตามจำนวนแรงงานที่พ่อค้าคนกลางแต่ละรายใช้ ก็จะแตกต่างกันไป ซึ่งจะแปรผันตรงกับปริมาณปลาน้ำจืดที่พ่อค้าคนกลางจำหน่าย โดยพ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่ร้อยละ 50 ใช้จำนวนแรงงาน 4-6 คน ในการทำการซื้อขายปลาน้ำจืด รองลงมาคือพ่อค้าคนกลางร้อยละ 37.5 ใช้แรงงานจำนวน 7-9 คน ในการทำการซื้อขายปลาน้ำจืด ส่วนพ่อค้าคนกลางที่เหลืออีกร้อยละ 12.5 ใช้จำนวนแรงงานมากกว่า 9 คน ในการทำการซื้อขายปลาน้ำจืด โดยเฉลี่ยแล้วพ่อค้าคนกลางจะใช้จำนวนแรงงาน 6.6 คน ในการทำการซื้อขายปลาน้ำจืด

5) วิธีการรับซื้อปลาน้ำจืด

จากผลการศึกษาพบว่า พ่อค้าคนกลางทุกราย จะรับซื้อปลาน้ำจืดจากเกษตรกรด้วยตนเอง เนื่องจากพ่อค้าคนกลางสามารถตรวจสอบคุณภาพของปลาน้ำจืดได้ก่อนการตัดสินใจรับซื้อจากเกษตรกร แต่ในบางครั้งก็มีเกษตรกรนำปลามาจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางเอง ซึ่งเป็นเพียงปริมาณไม่มากนัก ปลาน้ำจืดที่เกษตรกรนำมาส่งให้กับพ่อค้าคนกลางเองส่วนใหญ่เป็นปลาที่หลงเหลือจากการจับในรุ่นที่ผ่านมา เนื่องจากยังไม่ได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการ เกษตรกรจึงปล่อยกลับไปเลี้ยงต่อในบ่อเดิม เมื่อได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการแล้ว เกษตรกรจึงจับมาจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางใหม่ เพราะปริมาณปลาเหล่านี้มีไม่มากพอที่จะทำให้พ่อค้าคนกลางเข้าไปรับซื้อเอง

6) แหล่งจำหน่ายปลาน้ำจืดที่รับซื้อมาจากเกษตรกร

พ่อค้าคนกลางทุกรายจะเข้ามารับซื้อปลาน้ำจืดจากเกษตรกร เพื่อไปจำหน่ายยังจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดตรัง กระบี่ และภูเก็ต ซึ่งปริมาณปลาน้ำจืดที่ผลิตจากตำบลลำปำถึงร้อยละ 70-

80 จะถูกส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดใกล้เคียง และยังมีพ่อค้าคนกลางอีกร้อยละ 50 ที่จำหน่ายปลาน้ำจืดในตลาดจังหวัดพัทลุง แต่เป็นปริมาณปลาน้ำจืดเพียงร้อยละ 20-30 เท่านั้น

7) วิธีการจำหน่ายปลาน้ำจืด

จากผลการศึกษาพบว่าพ่อค้าคนกลางทุกราย ขนส่งปลาน้ำจืดไปจำหน่ายยังตลาดของจังหวัดต่างๆ แล้วให้พ่อค้าปลีกมารับซื้อปลาน้ำจืดเองยังตลาดจำหน่าย แต่ก็ยังมีพ่อค้าคนกลางอีกร้อยละ 87.5 จากจำนวนพ่อค้าคนกลางทั้งหมด จะนำปลาไปส่งให้กับพ่อค้าปลีกตามสถานที่ที่พ่อค้าปลีกต้องการ หากพ่อค้าปลีกสั่งซื้อปลาน้ำจืดมีปริมาณที่เพียงพอคุ้มค่ากับค่าจัดส่ง

4.4 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในเรื่องของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายในที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถควบคุมได้ และสภาพแวดล้อมภายนอกที่อยู่นอกเหนือความควบคุม ซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในการประเมินสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง นั้นผู้วิจัยได้ประเมินจากความพึงพอใจต่อปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก จากเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ดังภาคผนวกที่ 4 จากผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด ดังภาคผนวกที่ 5 และจากเจ้าหน้าที่สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง ดังภาคผนวกที่ 6 ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกดังกล่าว มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ที่เกี่ยวข้องกับ ศักยภาพ และข้อจำกัดด้านการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีดังนี้

1) จุดแข็ง

1.1) ความเพียงพอของจำนวนแรงงานที่มีอยู่ เนื่องมาจากการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เป็นอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมากทำให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำปำ มีความสามารถทางด้านการจัดหาแรงงานสำหรับการผลิตปลาน้ำจืดได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการในภาคของการผลิตปลาน้ำจืด โดยจำนวนแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มาจากภายในครอบครัวของเกษตรกรเอง

1.2) ความรู้ และทักษะทางด้านการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรที่มีอยู่ โดยเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำส่วนใหญ่มีทักษะทางด้านการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดที่ดี และมี

ความคุ้นเคยกับอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมาเป็นเวลานาน เนื่องจากอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเป็นอาชีพที่อยู่คู่ท้องถิ่นมาตั้งแต่อดีต

1.3) ความต่อเนื่องของผลผลิตปลาน้ำจืดตลอดทั้งปี เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปำแต่ละราย จะเริ่มต้นฤดูกาลผลิตปลาน้ำจืดในเวลาที่แตกต่างกัน การจับผลผลิตปลาน้ำจืดเพื่อจำหน่ายจึงแตกต่างกันด้วย ประกอบกับในพื้นที่ตำบลลำปำมีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเป็นจำนวนมาก จึงทำให้สามารถผลิตปลาน้ำจืดออกมาจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี

1.4) ความเพียงพอของปริมาณลูกพันธุ์ปลา ปริมาณของลูกพันธุ์ปลาที่เกษตรกรในพื้นที่ตำบลลำปำนำมาเพาะเลี้ยงมีความเพียงพอสำหรับความต้องการของเกษตรกร อีกทั้งยังสามารถหาซื้อได้ง่าย และมีความสะดวก มีบริการจัดส่งลูกพันธุ์ปลาน้ำจืดถึงพื้นที่ฟาร์มของเกษตรกร

1.5) คุณภาพของอาหารปลาที่ใช้เลี้ยงปลาน้ำจืดในพื้นที่ตำบลลำปำมีคุณภาพดี สามารถทำให้ปลาน้ำจืดมีขนาดตามที่เกษตรกรต้องการ ภายในระยะเวลา และปริมาณอาหารที่เหมาะสม

1.6) ปริมาณของอาหารปลาที่มีความเพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร อีกทั้งยังหาซื้อได้ง่าย และมีความสะดวก มีบริการจัดส่งอาหารปลาถึงพื้นที่ฟาร์มของเกษตรกร

1.7) ความสามารถด้านการขนส่งปลาน้ำจืด เนื่องจากพื้นที่ทำฟาร์มของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในแหล่งที่ไม่ทุรกันดารมาก รถยนต์สามารถเข้าถึงได้จึงทำให้กระบวนการขนส่งปลาน้ำจืดในพื้นที่ตำบลลำปำสามารถเป็นไปได้ด้วยดี

1.8) ความสามารถด้านการเก็บรักษาปลาน้ำจืด พ่อค้าคนกลางมีทักษะวิธีการเก็บรักษาผลผลิตปลาน้ำจืดที่ดี เช่นการเพิ่มออกซิเจนในถังบรรจุปลา การใช้ความระมัดระวังในการขนส่ง และการรักษาเวลาในการขนส่ง เป็นต้น ทำให้ปลาน้ำจืดสามารถคงคุณภาพความสดอยู่ได้จนถึงมือของผู้บริโภค

2) จุดอ่อน

2.1) คุณภาพของลูกพันธุ์ปลา ลูกพันธุ์ปลาน้ำจืดที่เกษตรกรในพื้นที่ตำบลลำปำ นำมาเพาะเลี้ยงยังมีความอ่อนแอ สามารถต้านทานสภาพแวดล้อมภายในบ่อปลาได้ไม่ดีเท่าที่ควร มีอัตราการรอดของลูกพันธุ์ปลาขนาดเล็ก (1-3 เซนติเมตร) เพียงร้อยละ 60-70 เท่านั้น

2.2) ความเหมาะสมของราคาอาหารปลา เนื่องจากอาหารปลาที่เกษตรกรในพื้นที่ตำบลลำปำนำมาใช้เลี้ยงปลาน้ำจืด ยังมีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งต้นทุนที่สูงที่สุดของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดคือต้นทุนค่าอาหาร ราคาอาหารปลาที่สูงทำให้ต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรยังสูงอยู่

4.4.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย ปัจจัยที่เป็น โอกาส และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ศักยภาพ และข้อจำกัดด้านการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีดังนี้

1) โอกาส

1.1) สภาพพื้นที่ของตำบลลำปำมีความเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งน้ำ และเป็นพื้นที่ที่มีการคมนาคมขนส่งสะดวก

1.2) ความเพียงพอของปริมาณน้ำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ปริมาณน้ำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในพื้นที่ตำบลลำปำมีความเพียงพอสามารถทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดได้ตลอดทั้งปี

1.3) ความสามารถของตลาดในการรองรับผลผลิตปลาน้ำจืดเป็นไปในทิศทางที่ดี ทั้งตลาดในจังหวัดพัทลุง และจังหวัดใกล้เคียง เห็นได้จากผลผลิตปลาน้ำจืดที่เกษตรกรจับขึ้นมาสามารถจำหน่ายได้หมด ไม่มีปริมาณผลผลิตปลาน้ำจืดเหลือตกค้างอยู่ที่เกษตรกร หรือพ่อค้าคนกลาง

1.4) กระแสความต้องการบริโภคปลาน้ำจืด ในปัจจุบันกระแสการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้กระแสดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นไปด้วย เนื่องจากเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพมีราคาต่ำกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับปลาทะเล

2) อุปสรรค

2.1) ความเหมาะสมของคุณภาพน้ำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด คุณภาพน้ำในทะเลสาบลำปำ ที่เกษตรกรใช้เป็นแหล่งน้ำสำคัญในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เริ่มเสื่อมโทรมลงจากการปล่อยสารเคมี และสิ่งปฏิกูลต่างๆ จากการทำการเกษตรลงในแหล่งน้ำโดยไม่มีการบำบัด และได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำจืดทำให้ปลาเกิดอาการโรคลดลง

2.2) แหล่งให้ความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด พื้นที่ตำบลลำปำมีแหล่งให้ความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดให้กับเกษตรกร ไม่เพียงพอ เนื่องจากในปัจจุบันแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของตำบลลำปำ มีเพียงสำนักงานประมงจังหวัดพัทลุงเท่านั้น ยังไม่มีแหล่งให้ความรู้ที่ตั้งอยู่ในตำบลลำปำ

2.3) การส่งเสริมการจัดตั้งตลาดเกษตร หรือ ตลาดชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐ ยังไม่เกิดขึ้นในพื้นที่ในตำบลลำปำ และพื้นที่อื่นๆ ของจังหวัดพัทลุง ทำให้ขั้นตอนการดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุง ยังไม่มีความสะดวกเท่าที่ควร

2.4) นโยบายในการพัฒนาศักยภาพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด สาเหตุที่อาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ของจังหวัดพัทลุง ยังไม่พัฒนาไปได้เท่าที่ควร มีเหตุผลสำคัญเนื่องมาจาก การที่นโยบายของรัฐบาลส่วนใหญ่ที่ถูกกำหนดขึ้นมา เพื่อพัฒนา และส่งเสริมอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดนั้น ยังขาดการพิจารณาถึงปัญหาที่แท้จริงของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมักจะมีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป นโยบายเหล่านั้นจึงนำมาใช้จริงในทางปฏิบัติไม่ได้ หรือไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ เนื่องจากไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดได้อย่างแท้จริง

4.5 กลยุทธ์ในการยกระดับศักยภาพทางการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืดในพื้นที่ตำบล

ลำปำ

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 กลยุทธ์ในการยกระดับศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในพื้นที่ตำบลลำปำนั้น ต้องอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ในรูปของทาวส์เมตริกซ์ (TOWS Matrix) ซึ่งประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในแต่ละสภาพของธุรกิจในลักษณะการจับคู่ ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ของการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งหลักการของทาวส์เมตริกซ์ (TOWS Matrix) จะประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ SO ST WO และ WT ดังนี้ (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก โดยใช้

ตาราง SWOT Analysis และ TOWS Metrix มากำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ศักยภาพ การผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ในตำบลลำปำ

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง – S	จุดอ่อน – W
ปัจจัยภายนอก	S1. ความเพียงพอของจำนวนแรงงาน S2. ความรู้และทักษะทางการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของแรงงาน S3. ความต่อเนื่องของผลผลิตปลาน้ำจืดตลอดทั้งปี S4. ปริมาณของลูกพันธุ์ปลา S5. คุณภาพของอาหารปลา S6. ปริมาณของอาหารปลา S7. ความสามารถด้านการขนส่งปลาน้ำจืด S8. ความสามารถด้านการเก็บรักษาปลาน้ำจืด	W1. คุณภาพของลูกพันธุ์ปลา W2. ความเหมาะสมของราคาอาหารปลา
โอกาส – O	กลยุทธ์ SO SO1. ขยายอาชีพการเลี้ยงปลาน้ำจืด (S1,S2,O1,O3,O4) SO2. ขยายตลาดให้กว้างขึ้น (S3,O4) SO3. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต (S1,S3,O3,O4)	กลยุทธ์ WO WO1. สนับสนุนให้เกษตรกรผลิตอาหารปลาเอง (W2,O1,O2) WO2. คิดค้นวิธีการเพิ่มผลผลิตปลาน้ำจืดต่อหน่วยพื้นที่ต่อหน่วย (W1,O1,O2)

โอกาส – O	กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ WO
<p>O4. กระแสความต้องการบริโภคปลาน้ำจืด</p>	<p>SO4. สร้างความมั่นใจในด้านคุณภาพของปลาน้ำจืดให้เกิดขึ้นกับผู้บริโภค (S7,S8,O3,O4)</p> <p>SO5. สนับสนุนการเลี้ยงปลาให้หลากหลายชนิดกว่าที่เป็นอยู่ (S1,S2,S5,S6,O3,O4)</p>	
อุปสรรค – T	กลยุทธ์ ST	กลยุทธ์ WT
<p>T1.ความเหมาะสมของคุณภาพน้ำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด</p> <p>T2. แหล่งให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด</p> <p>T3. การส่งเสริมการจัดตั้งตลาดเกษตรกร หรือ ตลาดชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐ</p> <p>T4. นโยบายการส่งเสริมของรัฐบาลไม่เป็นจริงในทางปฏิบัติ</p>	<p>ST1. ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะเลี้ยงปลาในบ่อ แทนการเลี้ยงกระชัง ให้เพิ่มขึ้น(S1,S2,T1)</p> <p>ST2. จัดให้มีการอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด (S2,T2)</p> <p>ST3. หน่วยงานของภาครัฐควรจัดทำมาตรการป้องกันการปล่อยสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงในทะเลสาบลำปำ (S2,T4)</p> <p>ST4. จัดตั้งตลาดเกษตรกร หรือ ตลาดชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐให้กับเกษตรกร เพื่อความสะดวกในด้านของการดำเนินการทางการตลาด (S3,T3)</p> <p>ST5. กำหนดนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจปลาน้ำจืด และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (S1,S2,T4)</p>	<p>WT1. หน่วยงานของรัฐควรทำการผลิตลูกพันธุ์ที่มีคุณภาพเอง (W1,T4)</p> <p>WT2. สนับสนุนให้มีการใช้อาหารธรรมชาติสำหรับการเลี้ยงปลาน้ำจืดเช่นเศษผักหรือปลากี่ขี้ที่เป็นอาหารปลา ร่วมกับการเลี้ยงปลา (W2,T4)</p> <p>WT3. สนับสนุนให้เกษตรกรทำอาชีพเกษตรกรอื่นๆ ที่เอื้อต่อการเลี้ยงปลา เป็นอาชีพเสริม (W2,T4)</p> <p>WT4. ให้ความรู้กับเกษตรกรด้านการป้องกันและรักษาโรคที่มักเกิดขึ้นกับปลาน้ำจืด (W1,T4)</p>

1) การใช้จุดแข็งของธุรกิจ แสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อมภายนอก กลยุทธ์ SO

1.1) การขยายอาชีพการเลี้ยงปลาน้ำจืดในพื้นที่ตำบลลำปำ ให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากตลาดปลาน้ำจืดยังมีความสามารถในการรองรับผลผลิตปลาน้ำจืดได้อีก

1.2) ขยายตลาดเพื่อรองรับผลผลิตปลาน้ำจืดให้กว้างขึ้น ควรทำการขยายตลาดปลาน้ำจืดไปยังจังหวัดอื่นๆ นอกเหนือจากจังหวัดตรัง กระบี่ และภูเก็ต เช่นการขยายตลาดปลาน้ำจืดไปยังจังหวัดสงขลา และนครศรีธรรมราช ซึ่งมีจำนวนประชากรหนาแน่น เป็นต้น

1.3) ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตปลาน้ำจืดเพื่อจำหน่าย นอกเหนือจากการจำหน่ายเป็นปลาสด เช่นการทำเป็นปลาแห้ง เป็นต้น เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับปลาน้ำจืด และเป็นการช่วยยืดระยะเวลาในการเก็บรักษาปลาน้ำจืดได้นานยิ่งขึ้น

1.4) สร้างความมั่นใจในเรื่องคุณภาพของปลาน้ำจืด ที่ผลิตจากตำบลลำปำ ให้เกิดกับผู้บริโภค ทั้งในด้านของมาตรฐานฟาร์ม คุณภาพของผลผลิต รวมไปถึงคุณภาพด้านการขนส่ง และเก็บรักษาผลผลิตให้คงความสดอยู่ได้จนถึงมือผู้บริโภค

1.5) สนับสนุนให้มีการเลี้ยงปลาให้หลากหลายชนิดกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อทดแทนการนำเข้าปลาน้ำจืดมาจากพื้นที่อื่น และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้หลากหลายขึ้น ซึ่งถือเป็นการเพิ่มการครอบครองส่วนแบ่งทางการตลาดได้อีกทางหนึ่ง

2) การปรับจุดอ่อนภายในของธุรกิจ กลยุทธ์ WO

2.1) การสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตอาหารปลาเอง เนื่องจากต้นทุนในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารปลา การที่เกษตรกรสามารถผลิตอาหารเองได้ถึงแม้จะเป็นเพียงบางส่วนก็ตาม จะทำให้ต้นทุนในการผลิตของเกษตรกรลดลงไปอย่างเห็นได้ชัด

2.2) คิดค้นวิธีเพิ่มผลผลิตปลาน้ำจืดต่อหน่วยพื้นที่ เช่น วิธีการเพิ่มอัตราการรอดของปลาด้วยการใช้ลูกพันธุ์ปลาที่มีคุณภาพ การจัดการบ่อที่ดีเพื่อป้องกันโรคจากเชื้อแบคทีเรียให้กับปลา และการเพิ่มน้ำหนักให้กับปลาด้วยการคิดค้นสูตรอาหารที่มีคุณภาพ เป็นต้น

3) การใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค และผลกระทบจากภายนอก กลยุทธ์ ST

3.1) ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะเลี้ยงปลาในบ่อ แทนการเลี้ยงกระชัง ให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากแหล่งน้ำจากทะเลสาบลำปำ เริ่มเสื่อมโทรมส่งผลกระทบต่ออัตราการรอด และอัตราการเจริญเติบโตของปลา การเลี้ยงปลาในบ่อนั้นเกษตรกรสามารถควบคุมคุณภาพได้ดีกว่าการเลี้ยงในกระชังตามแหล่งน้ำธรรมชาติ

3.2) จัดให้มีการอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตลาดปลาน้ำจืด ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเตรียมตัวรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นหรือพัฒนา การเลี้ยงปลาน้ำจืดของตนให้ตรงกับความต้องการของตลาด

3.3) หน่วยงานของภาครัฐควรจัดมาตรการป้องกันการปล่อยสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงในทะเลสาบลำปำ เพื่อรักษาคุณภาพน้ำในทะเลสาบลำปำ ให้สามารถใช้เป็นทรัพยากรในภาคการเกษตรของตำบลลำปำ ได้อย่างยั่งยืน

3.4) จัดตั้งตลาดเกษตรกร หรือ ตลาดชุมชน โดยหน่วยงานภาครัฐให้กับเกษตรกร เพื่อความสะดวกในด้านของการดำเนินการทางการตลาด

3.5) กำหนดนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ในการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจปลาน้ำจืด และมีการติดตามผลการดำเนินงานของนโยบายอย่างต่อเนื่อง

4) การลดจุดอ่อนภายในธุรกิจ เพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคภายนอก กลยุทธ์ WT

4.1) หน่วยงานของรัฐควรทำการผลิตลูกพันธุ์ที่มีคุณภาพเอง เพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกร ในราคาที่ไม่สูงมาก เพื่อให้เกษตรกรได้ลูกพันธุ์ที่มีคุณภาพไปเพาะเลี้ยงเป็นปลาเนื้อที่มีคุณภาพ มีคุณค่าทางเศรษฐกิจต่อไป

4.2) สนับสนุนให้เกษตรกรมีการใช้อาหารธรรมชาติสำหรับการเลี้ยงปลาน้ำจืดเช่น เศษผัก หรือปลุกพืชน้ำที่เป็นอาหารปลา ร่วมกับการเลี้ยงปลา เช่น สาหร่าย เป็นต้น เพื่อลดต้นทุนด้านอาหาร

4.3) สนับสนุนให้เกษตรกรทำอาชีพเกษตรอื่นๆ ที่เอื้อต่อการเลี้ยงปลา เป็นอาชีพเสริม การปลูกผักปลอดสารพิษรอบๆ บ่อปลา ซึ่งสามารถใช้น้ำในบ่อปลา มารดผัก และใช้เศษผักสำหรับเป็นอาหารปลา อีกทั้งยังมีรายได้เพิ่มจากการจำหน่ายผักปลอดสารพิษอีกด้วย

4.4) ให้ความรู้กับเกษตรกรด้านการป้องกัน และรักษาโรคที่มักเกิดขึ้นกับปลาน้ำจืด เพื่อลดปัญหาอัตราการตายของปลาน้ำจืดจากการติดโรค

จากผลการศึกษาศภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่าการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรในตำบลลำปำ มีจุดแข็ง และโอกาส ในด้านของความเพียงพอของจำนวนแรงงาน และความเพียงพอของปริมาณน้ำที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ซึ่งขัดแย้งกับ ผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาชนิด ในพื้นที่ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ (บรรพต คงเทียน, 2546) ที่เกษตรกรยังขาดแคลนน้ำสำหรับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในช่วงฤดูแล้ง และยังมีปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนแรงงานที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

ในส่วนของผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง คือ ผลการศึกษาเรื่องการผลิตปลาชะโดในกระชังของเกษตรกรอำเภอยะรัง และอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ (นนทรี ปานพรหมมินทร์ , 2544) และผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลานิล ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ (อนุสรณ์ แสนอาสา , 2549) โดยจากผลการศึกษาพบว่า จุดอ่อน และอุปสรรค ของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ของพื้นที่ดังกล่าว มีความสอดคล้องในด้าน อาหารปลา มีราคาสูง ปัญหาด้านคุณภาพของลูกพันธุ์ปลา และปัญหาคุณภาพน้ำที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ รวมทั้งข้อจำกัดและข้อเสนอแนะของการวิจัยในครั้งต่อไป

5.1 สรุป

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 2) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 3) เพื่อศึกษาสภาพการตลาดของปลาน้ำจืด 4) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด 5) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในพื้นที่ที่ศึกษา จำนวน 25 ราย ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด 8 ราย และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง 4 ราย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาด้วยสถิติอย่างง่าย ในรูปของการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในพื้นที่ตำบลลำป่า สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะทั่วไปทางสังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41.96 ปี มีความรู้อยู่ในระดับประถมศึกษา มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ มีระดับรายได้ส่วนบุคคล 10,000-15,000 บาทต่อเดือน เกษตรกรทั้งหมดประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเป็นอาชีพหลัก และมีเพียงร้อยละ 12 ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ควบคู่กับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เกษตรกรร้อยละ 40 ยังมีภาระหนี้สินที่เกิดจากการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด โดยมีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยอยู่ที่ 44,000 บาท

5.1.2 สภาพทั่วไป ของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ในตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นการเลี้ยงในบ่อดิน และมีการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลาเพียงบางส่วนที่เลี้ยงในบ่อซีเมนต์ ได้แก่ ปลาชุก ปลานิล และปลาตะเพิม มีเกษตรกรเพียงจำนวนน้อยที่เลี้ยงปลาใน ปลาเหล่านี้จะใช้ระยะเวลาในการเพาะเลี้ยงนานประมาณ 4 เดือน โดยต้นทุนรวมในการผลิตปลาชุกต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 22,400 บาท รายได้สุทธิต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 5,600-12,600 บาท ต้นทุนรวมในการผลิตปลาในต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 27,000 บาท รายได้สุทธิต่อ

รุ่นต่อบ่อเท่ากับ 2,600-10,000 บาท ต้นทุนรวมในการผลิตปลานิล หรือปลาเทโพต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 34,000 บาท จะได้ผลตอบแทนต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 14,000-26,000 บาท และต้นทุนรวมในการผลิตลูกพันธุ์ปลานิล หรือปลาเทโพต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 6,700 บาท จะได้ผลตอบแทนต่อรุ่นต่อบ่อเท่ากับ 11,300-14,300 บาท

5.1.3 สภาพการตลาดของผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดในตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

การตลาดปลาน้ำจืดที่ผลิตจากตำบลลำป่า พบว่ามีจำนวนของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดหรือพ่อค้าคนกลางไม่มากนัก ในพื้นที่ตำบลลำป่า มีพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อผลผลิตปลาน้ำจืดกับเกษตรกรเป็นประจำอยู่เพียง 8 ราย เป็นเพศชาย 4 ราย และเพศหญิง 4 ราย มีอายุเฉลี่ย 36.25 ปี พ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับ ปวช./ปวส. มีระดับรายได้ส่วนบุคคล 30,000-35,000 บาทต่อเดือน และผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดส่วนใหญ่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลลำป่า เป็นเพียงการเข้ามาในตำบลลำป่า เพื่อทำการรับซื้อปลาน้ำจืดเท่านั้น ผลผลิตปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ที่พ่อค้าคนกลางรับซื้อมาจากเกษตรกรในตำบลลำป่า เป็นจำนวนร้อยละ 80 จะถูกส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดตรัง กระบี่ และภูเก็ต มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่จำหน่ายในตลาดจังหวัดพัทลุง

5.1.4 ศักยภาพด้านการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัด

พัทลุง

ปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็งคือ การมีแรงงานที่มีความรู้ และทักษะทางการผลิตปลาน้ำจืดเป็นอย่างดี อีกทั้งมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการในภาคการผลิตปลาน้ำจืด เกษตรกรสามารถผลิตปลาน้ำจืดได้อย่างต่อเนื่องมีผลผลิตออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี ลูกพันธุ์ปลาที่มีความเพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร อาหารปลามีคุณภาพ ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดมีความสามารถด้านการขนส่ง การเก็บรักษาปลาน้ำจืด และความสามารถด้านการเก็บรักษาปลาน้ำจืดให้คงคุณภาพความสดอยู่ได้ ส่วนปัจจัยภายในที่เป็นจุดอ่อนคือ ลูกพันธุ์ปลาอ่อนแอมีความต้านทานโรคน้อย และอาหารปลามีราคาสูง

ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสคือ สภาพพื้นที่ของตำบลลำป่ามีความเหมาะสมในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด อีกทั้งยังมีความเพียงพอของปริมาณน้ำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ตลาดมีความสามารถในการรองรับผลผลิตปลาน้ำจืด และกระแสความต้องการบริโภคปลาน้ำจืดที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ส่วนปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคคือ ความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำในทะเลสาบลำป่า ซึ่งใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ยังขาดแหล่งให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ยังขาดการส่งเสริมการจัดตั้งตลาดเกษตรกร หรือตลาดชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐ และนโยบายการส่งเสริมของรัฐบาลที่ไม่เป็นจริงในทางปฏิบัติ

5.1.5 กลยุทธ์ทางเลือกที่เหมาะสมกับการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดในตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ได้ทำการศึกษาโดยนำเอา TOWS Matrix มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ สรุปได้ดังนี้

การใช้จุดแข็งของธุรกิจ แสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การขยายอาชีพการเลี้ยงปลาน้ำจืดในพื้นที่ตำบลลำปำ ให้เพิ่มมากขึ้น ขยายตลาดเพื่อรองรับผลผลิตปลาน้ำจืดให้กว้างขึ้น การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตปลาน้ำจืดเพื่อจำหน่ายนอกเหนือจากการจำหน่ายเป็นปลาสด การคงคุณภาพของปลาที่ผลิตได้เพื่อให้ได้การยอมรับจากผู้บริโภค และสนับสนุนให้มีการเลี้ยงปลาให้หลากหลายชนิดกว่าที่เป็นอยู่

การปรับจุดอ่อนภายในของธุรกิจ ได้แก่ การสนับสนุนให้เกษตรกรผลิตอาหารปลาเอง และคิดค้นวิธีการเพิ่มผลผลิตปลาน้ำจืดต่อหน่วยพื้นที่

การใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค และผลกระทบจากภายนอก ได้แก่ ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะเลี้ยงปลาในบ่อแทนการเลี้ยงกระชังให้เพิ่มขึ้น จัดให้มีการอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตลาดปลาน้ำจืด ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หน่วยงานของภาครัฐควรจัดมาตรการป้องกันการปล่อยสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงในทะเลสาบลำปำ การจัดตั้งตลาดเกษตร หรือ ตลาดชุมชน โดยหน่วยงานภาครัฐให้กับเกษตรกร เพื่อความสะดวกในด้านของการดำเนินการทางการตลาด และการกำหนดนโยบายจากภาครัฐที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รวมถึงมีการติดตามผลการดำเนินงานของนโยบายอย่างต่อเนื่อง

การลดจุดอ่อนภายในธุรกิจ เพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคภายนอก ได้แก่ หน่วยงานของรัฐควรทำการผลิตลูกพันธุ์ที่มีคุณภาพเอง สนับสนุนให้มีการใช้อาหารธรรมชาติสำหรับการเลี้ยงปลาน้ำจืด เช่น เศษผัก หรือปลุกพืชน้ำที่เป็นอาหารปลา ร่วมกับการเลี้ยงปลา เพื่อลดต้นทุนด้านอาหาร สนับสนุนให้เกษตรกรทำอาชีพเกษตรอื่นๆ ที่เอื้อต่อการเลี้ยงปลา เป็นอาชีพเสริม และการให้ความรู้กับเกษตรกรด้านการป้องกัน และรักษา โรคที่มักเกิดขึ้นกับปลาน้ำจืด

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องศักยภาพทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่าการที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับ การผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด และเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพทางการผลิต และการตลาด ในเขตพื้นที่ตำบลลำปำ มีดังนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1.1) จากปัญหาความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในทะเลสาบลำปำ เกษตรกรทุกๆอาชีพ ที่ยังต้องพึ่งพาอาศัยน้ำจากทะเลสาบลำปำอยู่ จึงควรมีจิตสำนึกในการช่วยกันรักษาน้ำในแม่น้ำให้คง

คุณภาพ ปราสจากสารเคมีต่างๆ ที่ทำให้น้ำเน่าเสีย เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการบำบัดน้ำ ช่วยรักษา ระบบสมดุลทางธรรมชาติ และช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำแห่งนี้ไปได้อีก ยาวนาน

1.2) จากปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของลูกพันธุ์ปลาที่ยังอ่อนแอ แลยังมีอัตราการรอดต่ำ เกษตรกรควรใช้ทักษะ และความสามารถ ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดที่มีอยู่ มาปรับปรุง และพัฒนา วิธีการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด โดยเกษตรกรควรเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดด้วยการพึ่งพาตนเอง ให้ได้มากขึ้น เช่น การเพาะลูกพันธุ์เอง การผลิตอาหารปลาเอง เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้สามารถช่วยลดต้นทุน การผลิตให้กับเกษตรกรได้ อีกทั้งยังทำให้เกษตรกรสามารถควบคุมคุณภาพของลูกพันธุ์ปลา และ ควบคุมต้นทุนค่าอาหารปลาได้มากขึ้น

1.3) จากปัญหาการขาดความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารทางการตลาดของเกษตรกร เกษตรกร จึงควรให้ความสนใจในด้านของการศึกษาหาความรู้ด้านการตลาดให้มากขึ้น และควรติดตามข้อมูล ข่าวสารทางการตลาดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาช่วยในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการผลิตปลาน้ำจืด เช่น การตัดสินใจเรื่องชนิดของปลาที่ควรเลี้ยง และระยะเวลาที่เหมาะสมในการเริ่มต้นฤดูกาลเลี้ยงปลา เพื่อให้สามารถจำหน่ายปลาได้ในช่วงที่ปลา มีราคาดี เป็นต้น

1.4) เนื่องจากการจัดจำหน่ายผลผลิตปลาน้ำจืดในตำบลลำปา เป็นการจัดจำหน่ายผลผลิต ในรูปปลาสดเพียงอย่างเดียว เกษตรกรจึงควรเรียนรู้วิธีการแปรรูปผลผลิตปลาน้ำจืด เช่นการทำปลา ส้ม และการทำปลาตากแห้ง เป็นต้น เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต และยืดระยะเวลาในการเก็บรักษา ผลผลิต อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคได้อีกทางหนึ่ง

2) ข้อเสนอแนะต่อผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด

จากศักยภาพของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปา ด้านการผลิตปลาน้ำจืดออกสู่ตลาดได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดควรทำการแสวงหาตลาดใหม่ๆ ที่นอกเหนือจากตลาดในจังหวัดพัทลุง ตรัง กระบี่ และภูเก็ต เพื่อขยายตลาดในการจำหน่ายปลาน้ำจืด ซึ่งจะทำให้ผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดสามารถจำหน่ายปลาน้ำจืดได้ในปริมาณที่มากขึ้น และมีรายได้ จากการจำหน่ายปลาน้ำจืดมากขึ้น

3) ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

3.1) จากปัญหาการขาดแคลนข้อมูลข่าวสารทางการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืดของ เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำปา หน่วยงานของรัฐควรจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ทางด้านการผลิต และการตลาดปลาน้ำจืด ให้กับเกษตรกรได้ทราบ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการ เพาะเลี้ยงปลาเศรษฐกิจที่กำลังได้รับความนิยม ในกลุ่มผู้บริโภค เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือก ในการเลือกชนิดของปลาที่ควรทำการเพาะเลี้ยงให้เกษตรกร สามารถเลือกเลี้ยงปลาได้หลากหลาย ชนิดขึ้น

3.2) จากปัญหาโรคที่เกิดขึ้นกับปลาในบ่อเลี้ยงของเกษตรกร หน่วยงานของรัฐควรให้ความรู้หรือจัดการอบรมให้กับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคที่มักเกิดขึ้นกับปลาที่เลี้ยงในบ่อ รวมไปถึงวิธีการสังเกตการณ์ปลาที่เป็นโรค และวิธีการป้องกันโรคให้กับปลา เนื่องจากการที่ปลาเป็นโรคเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ ปลาตาย และ โตช้า ทำให้ผลผลิตลดลง จนอาจทำให้เกษตรกรขาดทุนได้

3.3) จากปัญหาลูกพันธุ์ปลาที่ยังมีความต้านทานต่อสภาพแวดล้อมในบ่อเลี้ยงได้น้อย หน่วยงานของรัฐควรเข้ามาควบคุมการผลิตลูกพันธุ์ปลาน้ำจืดเอง เนื่องจากปัญหาปลาเป็นโรคส่วนใหญ่เกิดมาจากลูกพันธุ์ที่อ่อนแอ และหากเกษตรกรมีลูกพันธุ์ปลาที่แข็งแรงอัตราการรอดของปลาจะเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง

4.4) จากปัญหาด้านนโยบายต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่เกษตรกรมักไม่ค่อยสามารถนำมาใช้จริงได้ในทางปฏิบัติ ในขั้นตอนของการวางนโยบายต่างๆ เพื่อการพัฒนา ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร หน่วยงานของภาครัฐควรมีการศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรตามความเป็นจริง รวมถึงความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร เพื่อให้นโยบายที่ออกมา สามารถบรรลุประสงค์ในการพัฒนา ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ข้อมูลที่ได้มีส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้ระหว่างการสนทนา สัมภาษณ์ ระหว่างผู้วิจัย กับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด พ่อค้าคนกลาง และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง ถึงเรื่องราวที่ผู้วิจัยสนใจเท่านั้น ทำให้อาจมีบางประเด็นที่ยังตกหล่นไปบ้าง

2. ในการใช้แบบสอบถามจำเป็นต้องมีการอธิบายถึงเรื่องของปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ ทำให้ต้องใช้เวลามากในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในแต่ละชุด

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งต่อไป

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาเฉพาะในส่วน of เกษตรกรผู้ผลิตปลาน้ำจืด และผู้ทำหน้าที่ดำเนินการทางการตลาดปลาน้ำจืด ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลเฉพาะในเรื่องของการผลิต และการตลาดเท่านั้น ยังขาดข้อมูลในส่วนของผู้บริโภค ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาความต้องการของผู้บริโภค จะมีส่วนช่วยในการเลือกชนิดของปลาน้ำจืดที่ควรเลี้ยง รวมไปถึงรูปแบบของการแปรรูปผลผลิตปลาน้ำจืดเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจได้

บรรณานุกรม

- จักร ดิงศภัทัย. 2549. **หัวใจในการบริหารธุรกิจ**. พิมพ์โดย บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด 2387 อาคาร
รวมทุนพัฒนา ถ. เพชรบุรีตัดใหม่ บางกะปิ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320.
- จิตภา ชิมสกุล. 2546. **ทัศนคติของลูกค้าต่อตลาดพลาสติกประมงแม่กลองในอำเภอเมือง จังหวัด
สมุทรสงคราม**. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นงลักษณ์ พัคฆศิรินาวิน. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติในการเลี้ยงปลาของเกษตรกรใน 3
อำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นนทรี ปานพรหมมินทร์. 2544. **การผลิตปลาชะโดในกระชังของเกษตรกร อำเภอชุมแสงกับอำเภอ
เมือง จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บรรพต คงเทียน . 2546. **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาสดในพื้นที่ ตำบลบาง
ป่อ อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชราภรณ์ เขาวสุต. 2551. **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงปลาน้ำจืดตามมาตรฐานขั้น
ปลอดภัยของเกษตรกร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) (สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร)มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพชรรัตน์ พรหมทอง. 2544. **ต้นทุนการเลี้ยงปลากระชังในอำเภอบางปะกง จังหวัด
ฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบัญชี) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ระพีพร ดวงสุวรรณ . 2551. **การประเมินผลโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาดุก
ในบ่อพลาสติก จังหวัดลำพูน**. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
(สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุพิน ผัดแสน. 2545. **ต้นทุนและผลตอบแทนการลงทุนจากการเลี้ยงปลานิล : กรณีศึกษา กลุ่มผู้
เลี้ยงปลานิลในอำเภอบ้าน จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการ
บัญชี) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศักดิ์ดา เสนารักษ์. 2542. **สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจเกษตร**. การ
ค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- สภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดพัทลุง. <http://members.tripod.com/~niwatbkk/hometown.htm>
- ศุภรัตน์ ดีทองกลาง. 2547. การศึกษาการจัดการธุรกิจการผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์จากปลาน้ำจืดในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุสรณ์ แสนอาษา. 2547 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวกที่ 1

แบบสอบถามเกษตรกรผู้ผลิต

ประกอบโครงการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด

กรณีศึกษา : ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

วันที่สัมภาษณ์.....

ข้อมูลในแบบสอบถามทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการผลิตและการตลาด ปลาน้ำจืด กรณีศึกษา : ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุงซึ่งจัดทำโดยนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะถือเป็นความลับทั้งหมด และผู้วิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

ข้อมูลในแบบสอบถามจะประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลด้านการจัดการด้านการผลิตและการตลาด และส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรถึงปัจจัยภายนอกในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด และส่วนที่ 4 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรถึงปัจจัยภายนอกด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

1. 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพสมรส

☐ (1) โสด	☐ (2) สมรสและอยู่ด้วยกัน
☐ (3) สมรสแต่แยกกันอยู่	☐ (4) หม้าย
4. ศาสนา

☐ (1) พุทธ	☐ (2) อิสลาม
☐ (3) คริสต์	☐ (4) อื่นๆ.....
5. การศึกษา

☐ 1) ไม่รู้หนังสือ	☐ 2) อ่านออกเขียนไม่ได้
☐ 3) อ่านออกเขียนได้	☐ 4) ประถมศึกษา
☐ 5) มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 6) มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ 7) อนุปริญญา	☐ 8) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

6. อาชีพหลักของท่าน คือ

☐ (1) เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	☐ (2) อาชีพเกษตรอื่นๆ .....
☐ (3) รับราชการ	☐ (4) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ (5) พนักงานบริษัทเอกชน	☐ (6) รับจ้าง
☐ (7) อื่นๆ.....	

7. อาชีพรองของท่าน คือ

☐ (1) เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	☐ (2) อาชีพเกษตรอื่นๆ.....
☐ (3) รับราชการ	☐ (4) พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ (5) พนักงานบริษัทเอกชน	☐ (6) รับจ้าง
☐ (7) อื่นๆ	

8. ชนิดของปลาน้ำจืดที่เลี้ยง.....ปลาที่เลี้ยงมากที่สุด
คือ.....

9. แรงงานที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

แรงงานในครอบครัวจำนวน.....คน   แรงงานจ้างชั่วคราวจำนวน.....คน

10. ระดับรายได้รวมในครอบครัวต่อเดือน

☐ (1) น้อยกว่า 5,000 บาท	☐ (2) 5,001 – 10,000 บาท
☐ (3) 10,001 – 15,000 บาท	☐ (4) 15,001 – 20,000 บาท
☐ (5) 20,001 – 25,000 บาท	☐ (6) มากกว่า 25,000 บาท

11. กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

☐ (1) เป็นของตนเอง	☐ (2) เช่า
☐ (3) อื่นๆ	

12. ภาวะหนี้สินที่เกิดจากการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของท่านเป็นอย่างไร

☐ (1) มีหนี้สิน	☐ (2) ไม่มีหนี้สิน

13. มูลค่าหนี้สินในปัจจุบัน .....บาท

14. แหล่งหนี้สินของท่านมาจากที่ใด

☐ (1) ในระบบจาก.....	☐ (2) นอก ระบบ
☐ (3) ทั้งในและนอก ระบบ	
-

ตอนที่ 2 การจัดการด้านการผลิตและการตลาด

1. ท่านประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมาเป็นระยะเวลา.....ปี
2. จำนวนบ่อที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด.....บ่อ คิดเป็นพื้นที่.....ไร่
3. สาเหตุที่ท่านเลือกประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดเนื่องจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด
  - มีความรู้หรือทักษะในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด
  - หน่วยงานของรัฐสนับสนุนให้เกษตรกรทำการเพาะเลี้ยง
  - เห็นความก้าวหน้าทางการตลาดของปลาน้ำจืด
  - อื่นๆ ระบุ.....
4. ชนิดของบ่อที่ท่านทำการเพาะเลี้ยงคือ
  - บ่อดิน   บ่อซีเมนต์   บ่อพลาสติก   ระบุขนาดพื้นที่บ่อ.....ตารางเมตร
5. โดยเฉลี่ยท่านเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดกี่รุ่นต่อปี.....รุ่น
6. ท่านได้ปัจจัยการผลิตลูกพันธุ์ปลา จากแหล่งใด
  - ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ   ซื้อมาจาก.....
  - ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบางส่วน และซื้อเองบางส่วน
  - อื่นๆ ระบุ.....
7. ท่านได้ปัจจัยการผลิตอาหารปลา จากแหล่งใด
  - ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ   ซื้อเองจาก.....
  - ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบางส่วน และซื้อเองบางส่วน
  - อื่นๆ ระบุ.....
8. แหล่งน้ำที่ท่านใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมาจาก.....
9. ต้นทุนที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด
  - ลูกพันธุ์ปลาตัวละ.....สตางค์
  - อาหารปลากระสอบละ.....บาท
  - ค่าใช้จ่ายด้านการบำบัดน้ำตลอดรุ่นของการเลี้ยงปลาเฉลี่ยบ่อละ.....บาท
10. ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดแต่ละรุ่นมีอัตราการปล่อย.....ตัวต่อตารางเมตร
  - อัตราการรอดร้อยละ.....
11. ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดให้อาหารปลาอาทิตย์ละ.....กระสอบ
12. ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดแต่ละรุ่น จะได้ขนาดปลาไซค์.....ใช้ระยะเวลา.....เดือน
13. จำนวนผลผลิตเฉลี่ยต่อรุ่น.....ตัน (คิดจากผลผลิตรุ่นที่ผ่านมา)
14. ราคาจำหน่ายปลาน้ำจืดเฉลี่ยกิโลกรัมละ.....บาท

15. ท่านมีปัญหาทางการผลิตในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สถานที่และสภาพแวดล้อมในการจัดตั้งบ่อปลา ระบุ.....
2. ปัญหาเกี่ยวกับบ่อเลี้ยงปลา ระบุ.....
3. ปัญหาเกี่ยวกับลูกพันธุ์ปลา ระบุ.....
4. ปัญหาเกี่ยวกับอาหารปลา ระบุ.....
5. ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตตามไซค์ของปลา ระบุ.....
6. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ระบุ.....
7. ปัญหาด้านเงินทุน ระบุ.....
8. ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร ระบุ.....
9. ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่งผลผลิตปลาน้ำจืด.....
10. ปัญหาด้านราคาผลผลิตที่ได้รับจากการจำหน่ายปลาน้ำจืด.....
11. อื่นๆ ระบุ.....

16. ลักษณะการตลาดปลาน้ำจืดเป็นแบบใด

- ผลิตและจำหน่ายเอง   พ่อค้ามารับซื้อหรือนำปลาน้ำจืดไปส่งตลาด

17. การชำระเงินค่าผลผลิตปลาน้ำจืดจากพ่อค้าคนกลาง

- ชำระเป็นเงินสด   เป็นลักษณะเงินเชื่อ

18. ลักษณะการเก็บรักษาผลผลิต

- ส่งจำหน่ายทันทีหลังจับปลาน้ำจืด
- ทำการเก็บรักษาผลผลิตด้วยการแช่แข็งก่อนจัดจำหน่าย
- อื่นๆ ระบุ.....

19. ลักษณะการบรรจุภัณฑ์และการแปรรูปผลผลิต

- จำหน่ายเป็นปลาสด
- มีการแปรรูปก่อนจัดจำหน่ายโดยวิธีการ
- อื่นๆ ระบุ.....
-

ในส่วนของแบบสอบถามตอนที่ 3 และแบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นการสอบถามถึงระดับความพึงพอใจ ของเกษตรกรผู้ทำการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับตลาดผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด

จากตาราง ระดับความพึงพอใจ 1 และ 2 หมายถึงปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ระดับความพึงพอใจ 3 และ 4 หมายถึงปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง

ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจของปัจจัยต่าง ๆ (ด้านสภาพแวดล้อมภายใน) ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน	ระดับความพึงพอใจ					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	มาก (4)	ปานกลาง	(3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1.ความเพียงพอของจำนวนแรงงานที่มีอยู่						
2. ความรู้และทักษะทางด้านกรเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของแรงงานที่มีอยู่						
3. ความสามารถในการจัดหาแหล่งเงินทุน						
- ของตนเอง						
- กู้ (การเข้าถึง / ความสะดวก)						
4. คุณภาพของลูกพันธุ์ปลา						
- กรณีเพาะพันธุ์เอง						
- กรณีซื้อลูกพันธุ์						
5. ความเพียงพอของปริมาณลูกพันธุ์ปลาที่นำมาใช้ในการเพาะเลี้ยงเป็นปลาเนื้อ						
6. ความเหมาะสมของราคาลูกพันธุ์ปลาน้ำจืดในกรณีที่ซื้อลูกพันธุ์						
7. คุณภาพของอาหารปลาอาหารปลา						
- กรณีผลิตเอง						
- กรณีซื้อจากร้านจำหน่าย						
8. ความเหมาะสมของราคาอาหารปลา						

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน(ต่อ)	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
9.ระบบการป้องกันโรคให้กับปลาน้ำจืดที่เพาะเลี้ยง					
10. ความทันสมัยด้านเทคโนโลยีในการผลิต					
11. คุณภาพของปลาน้ำจืดที่ผลิตได้					
12. ปริมาณผลผลิตปลาน้ำจืดที่ผลิตได้ต่อหน่วยพื้นที่					
13. ความต่อเนื่องของผลผลิตปลาน้ำจืดตลอดทั้งปี					

ตอนที่ 4 ระดับความพึงพอใจของปัจจัยต่าง ๆ (ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก) ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ของตำบลลำป่าในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด					
2. ความเพียงพอของแหล่งน้ำและปริมาณน้ำที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด					
3. ความเหมาะสมของคุณภาพน้ำที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด					
4. ความสามารถของตลาดในการรองรับผลผลิตปลาน้ำจืด					
5. แหล่งให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด					
6. ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน					
7. นโยบายของรัฐบาล					

ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดให้เข้าไปในเชิงการค้า
ในจังหวัดพัทลุงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวกที่ 2

แบบสอบถามผู้ทำหน้าที่ทางการตลาด

ประกอบโครงการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด

กรณีศึกษา : ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์ .....หมู่ที่.....ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

วันที่สัมภาษณ์.....

ข้อมูลในแบบสอบถามทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการผลิตและการตลาด ปลาน้ำจืด กรณีศึกษา : ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุงซึ่งจัดทำโดยนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะถือเป็นความลับทั้งหมด และผู้วิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

ข้อมูลในแบบสอบถามจะประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืด ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลด้านการจัดการด้านการผลิตและการตลาด และส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด และส่วนที่ 4 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ดำเนินการทางการตลาดผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด

1. 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพสมรส

☐ (1) โสด	☐ (2) สมรสและอยู่ด้วยกัน
☐ (3) สมรสแต่แยกกันอยู่	☐ (4) หม้าย
4. ศาสนา

☐ (1) พุทธ	☐ (2) อิสลาม
☐ (3) คริสต์	☐ (4) อื่นๆ.....
5. การศึกษา

☐ 1) ไม่รู้หนังสือ	☐ 2) อ่านออกเขียนไม่ได้
☐ 3) อ่านออกเขียนได้	☐ 4) ประถมศึกษา
☐ 5) มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 6) มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ 7) อนุปริญญา	☐ 8) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

6. ระดับรายได้รวมในครอบครัวต่อเดือน

- (1) น้อยกว่า 5,000 บาท   (2) 5,001 – 10,000 บาท
 (3) 10,001 – 15,000 บาท   (4) 15,001 – 20,000 บาท
 (5) 20,001 – 25,000 บาท   (6) มากกว่า 25,000 บาท

7. ภาวะหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินการด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืดของท่านเป็นอย่างไร

- มีหนี้สิน   ไม่มีหนี้สิน

8. แหล่งหนี้สินของท่านมาจากที่ใด

- (1) ในระบบจาก.....   (2) นอกระบบ
 (3) ทั้งในและนอกระบบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด

1. สถานที่จำหน่ายปลาน้ำจืด .....
2. ชนิดของปลาน้ำจืด ที่ทำการค้าอยู่ ได้แก่.....
3. จำนวนวันที่จำหน่ายต่อสัปดาห์.....
4. ปริมาณปลาน้ำจืดที่จำหน่ายในแต่ละวัน.....
5. ปลาน้ำจืด ที่จำหน่ายอยู่มาจากแหล่งใด.....
6. ท่านซื้อปลาน้ำจืด ที่นำมาจำหน่ายจากใคร.....
7. วิธีการรับซื้อปลาน้ำจืด
 ออกไปปรับซื้อ   เกษตรกรนำมาส่ง
8. ต้นทุนที่ใช้ในการรับซื้อปลาน้ำจืด
  - ต้นทุนค่าขนส่งเที่ยวละ.....บาท ขนส่งปลาเที่ยวละ.....กิโลกรัม
  - รับซื้อปลาปริมาณวันละ.....กิโลกรัม
  - รับซื้อปลาในราคากิโลกรัมละ.....บาท
9. รายได้และปริมาณการจำหน่ายปลาน้ำจืด
  - จำหน่ายปลาน้ำจืดในราคากิโลกรัมละ.....บาท
  - จำหน่ายปลาน้ำจืดเฉลี่ยวันละ.....กิโลกรัม
10. ท่านจำหน่ายปลาน้ำจืดไปยังแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ภายในจังหวัดพัทลุง คิดเป็นร้อยละ.....ของปลาน้ำจืดทั้งหมดที่จำหน่ายอยู่
  - จังหวัดอื่นๆ ได้แก่.....คิดเป็นร้อยละ.....ของปลาน้ำจืดที่จำหน่ายอยู่
  - อื่นๆ ระบุ.....คิดเป็นร้อยละ.....ของปลาน้ำจืดที่จำหน่ายอยู่

11. วิธีการจำหน่ายปลาน้ำจืด

- ลูกค้ามารับซื้อเอง   นำไปส่งให้ลูกค้า

12. ในการทำการค้าปลาน้ำจืด ท่านมีปัญหาปลาน้ำจืดเสียหายหรือไม่

- ไม่มี
- มี ระบุ .....

13. สาเหตุของการเสียหายในข้อ 8 เกิดจากสาเหตุใด

สาเหตุ	ระดับความเสียหาย			
	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มี (1)
การขนส่ง				
การเก็บรักษา				
การแปรรูป				
ภาชนะบรรจุ				

14. ท่านคิดว่าปัจจุบันตลาดสินค้าปลาน้ำจืดที่ทำอยู่ มีปัญหาด้านใดบ้าง

1. สถานที่และสภาพแวดล้อมในการรับซื้อปลา ระบุ.....
2. สถานที่และสภาพแวดล้อมในการจำหน่ายปลา ระบุ.....
3. ปัญหาเกี่ยวกับความเสียหายของผลผลิต.....
4. ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตตามไซค์ของปลา ระบุ.....
5. ปัญหาด้านเงินทุน ระบุ.....
6. ปัญหาด้านราคาจำหน่าย ระบุ.....
7. ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร ระบุ.....
8. อื่นๆ ระบุ.....

ในส่วนของแบบสอบถามตอนที่ 3 และแบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นการสอบถามถึงระดับความพึงพอใจ ของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดปลาน้ำจืด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ของการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับตลาดผลิตภัณฑ์ปลาน้ำจืด

จากตาราง ระดับความพึงพอใจ 1 และ 2 หมายถึงปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ระดับความพึงพอใจ 3 และ 4 หมายถึงปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง

ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจของปัจจัยต่าง ๆ (ด้านสภาพแวดล้อมภายใน) ของผู้จำหน่ายปลาน้ำจืด

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน	ระดับความพึงพอใจ					ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)		
1. ความเพียงพอของจำนวนแรงงานที่มีอยู่						
- แรงงานในครอบครัว						
- ความสามารถในการหาแรงงานในท้องถิ่น						
2. ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุน						
- ของตนเอง						
- กู้ (การเข้าถึง / ความสะดวก)						
3. ความสามารถในการจัดหาปลาน้ำจืดเพื่อมาจำหน่ายได้ต่อเนื่องตลอดปี						
4. ความสามารถด้านการขนส่งปลาน้ำจืด						
5. ความสามารถด้านการเก็บรักษาปลาน้ำจืดให้คงคุณภาพความสดอยู่ได้						

ตอนที่ 4 ระดับความพึงพอใจของปัจจัยต่าง ๆ (ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก) ของผู้จำหน่ายปลาน้ำจืด

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. ความสะดวกความต้องการบริโภคปลาน้ำจืด					
2. ลักษณะทำเลที่ตั้งของแหล่งผลิตปลาน้ำจืด					
3. ลักษณะทำเลที่ตั้งของร้านค้า					
4. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน					
5. ผลกระทบจากการขยายสาขาของห้างสรรพสินค้า เทสโก้ โลตัส					
5. จำนวนปลาน้ำจืดจากแหล่งอื่นที่เข้ามาแข่งขันในตลาด					
6. การส่งเสริมการจัดตั้งตลาดเกษตร หรือ ตลาดชุมชน โดยหน่วยงานภาครัฐ					

ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นในการผลิตปลาน้ำจืดให้เป็นไปในเชิงการค้าในจังหวัดพัทลุงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวกที่ 3

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมง

ประกอบโครงการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด

กรณีศึกษา : ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน.....

วันที่สัมภาษณ์.....

ข้อมูลในแบบสอบถามทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการผลิตและการตลาด ปลาน้ำจืด กรณีศึกษา : ตำบลลำป่า อำเภอมือง จังหวัดพัทลุงซึ่งจัดทำโดยนักศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะถือเป็นความลับทั้งหมด และผู้วิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

1. ท่านมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดมาเป็นเวลา.....ปี
2. ท่านคิดว่าทิศทางในอนาคตของธุรกิจการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดในตำบลลำป่าจะมีบทบาทระดับใด
  - 1) เป็นธุรกิจเกษตรที่มีบทบาทระดับประเทศ
  - 2) เป็นธุรกิจเกษตรที่มีบทบาทระดับภาค
  - 3) เป็นธุรกิจเกษตรที่มีบทบาทระดับจังหวัด
  - 4) เป็นธุรกิจเกษตรที่มีบทบาทระดับท้องถิ่น
3. ท่านคิดว่าแนวโน้มของธุรกิจปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุงเป็นอย่างไร
  - 1) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
  - 2) มีแนวโน้มคงที่
  - 3) มีแนวโน้มลดลง
4. ท่านคิดว่าในปัจจุบันจังหวัดพัทลุงสามารถผลิตปลาน้ำจืดเพียงพอกับความต้องการหรือไม่
.....
5. ท่านคิดว่าในอนาคตควรมีการเพิ่มการส่งเสริมการผลิตปลาน้ำจืดในจังหวัดพัทลุงหรือไม่
  - 1) ควรเพิ่ม เพราะ.....
  - 2) ไม่ควรเพิ่ม เพราะ.....
6. ท่านคิดว่าการผลิตปลาน้ำจืดของจังหวัดพัทลุงมีมาตรฐานฟาร์มเทียบได้กับภาคอื่นๆ หรือไม่
  - 1) มีมาตรฐานเทียบเท่ากัน เพราะ.....
  - 2) มีมาตรฐานต่ำกว่า เพราะ.....
  - 3) มีมาตรฐานสูงกว่า เพราะ.....

7. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงมีปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งแสดงถึงจุดแข็ง และจุดอ่อน ในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมธุรกิจปลาน้ำจืดมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. คุณภาพของลูกพันธุ์ปลา					
2. ปริมาณของลูกพันธุ์ปลา					
3. คุณภาพของอาหารปลา					
4. ปริมาณของอาหารปลา					
5. ความรู้และทักษะของเกษตรกร					
6. เทคโนโลยีที่ใช้ในการเพาะเลี้ยง					
7. คุณภาพด้านการจัดการฟาร์ม					

8. ท่านคิดว่าจังหวัดพัทลุงมีปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งแสดงถึงศักยภาพ หรือโอกาส และอุปสรรค หรือข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมธุรกิจปลาน้ำจืดมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับความพึงพอใจ				ความคิดเห็นเพิ่มเติม
	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
1. สภาพพื้นที่					
2. สภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด					
3. คุณภาพของน้ำ					
4. แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ					
5. ระบบการคมนาคมขนส่ง					
6. ปริมาณความต้องการบริโภคปลาน้ำจืด					
7. นโยบายการส่งเสริมของรัฐบาล					

ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นในการผลิตปลาน้ำจืดให้เป็นไปในเชิงการค้าในจังหวัด
พัทลุงอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวกที่ 4

ระดับคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยของเกษตรกรด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด

รายการสภาพแวดล้อมภายใน	ระดับคะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1. ความเพียงพอของจำนวนแรงงานที่มีอยู่	3.8	เป็นจุดแข็ง
2. ความรู้และทักษะทางการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของแรงงานที่มีอยู่	3.56	เป็นจุดแข็ง
3. ความสามารถในการจัดหาแหล่งเงินทุน	2.6	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
4. คุณภาพของลูกพันธุ์ปลา	1.84	เป็นจุดอ่อน
5. ความเพียงพอของปริมาณลูกพันธุ์ปลา	2.76	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
6. ความเหมาะสมของราคาลูกพันธุ์ปลาน้ำจืด	2.4	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
7. คุณภาพของอาหารปลาอาหารปลา	2.88	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
8. ความเหมาะสมของราคาอาหารปลา	2.44	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
9. ระบบการป้องกันโรคให้กับปลาน้ำจืดที่เพาะเลี้ยง	2.6	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
10. ความทันสมัยด้านเทคโนโลยีในการผลิต	2.64	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
11. คุณภาพของปลาน้ำจืดที่ผลิตได้	2.8	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
12. ปริมาณผลผลิตปลาน้ำจืดที่ผลิตได้ต่อหน่วยพื้นที่	2.6	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
13. ความต่อเนื่องของผลผลิตปลาน้ำจืดตลอดทั้งปี	3.28	เป็นจุดแข็ง
รายการสภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับคะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1. ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ของตำบลลำปำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	3.56	เป็นโอกาส
2. ความเพียงพอของปริมาณน้ำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	3.24	เป็นโอกาส
3. ความเหมาะสมของคุณภาพน้ำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	1.88	เป็นอุปสรรค
4. ความสามารถของตลาดในการรองรับผลผลิตปลาน้ำจืด	3.08	เป็นโอกาส
5. แหล่งให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	1.92	เป็นอุปสรรค
6. ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	2.0	เป็นอุปสรรค
7. นโยบายของรัฐบาล	2.0	เป็นอุปสรรค

ภาคผนวกที่ 5

ระดับคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยของผู้ทำหน้าที่ทางการตลาดด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
กับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด

รายการสภาพแวดล้อมภายใน	ระดับคะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1. ความเพียงพอของจำนวนแรงงานที่มีอยู่	3.75	เป็นจุดแข็ง
2. ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุน	2.87	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
3. ความสามารถในการจัดหาปลาน้ำจืดเพื่อมาจำหน่ายได้ต่อเนื่องตลอดปี	3.12	เป็นจุดแข็ง
4. ความสามารถด้านการขนส่งปลาน้ำจืด	3.25	เป็นจุดแข็ง
5. ความสามารถด้านการเก็บรักษาปลาน้ำจืดให้คงคุณภาพความสดอยู่ได้	3.0	เป็นจุดแข็ง
รายการสภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับคะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1. กระแสความต้องการบริโภคปลาน้ำจืด	3.25	เป็นโอกาส
2. ลักษณะทำเลที่ตั้งของแหล่งผลิตปลาน้ำจืด	3.87	เป็นโอกาส
3. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน	1.87	เป็นอุปสรรค
4. ผลกระทบจากการขยายสาขาของห้างสรรพสินค้า เทสโก้ โลตัส	2.5	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
5. จำนวนปลาน้ำจืดจากแหล่งอื่นที่เข้ามาแข่งขันในตลาด	2.37	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
6. การส่งเสริมการจัดตั้งตลาดเกษตร หรือ ตลาดชุมชน โดยหน่วยงานภาครัฐ	1.75	เป็นอุปสรรค

ภาคผนวกที่ 6

ระดับคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมงจังหวัดพัทลุงด้าน
สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดปลาน้ำจืด

รายการสภาพแวดล้อมภายใน	ระดับคะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1. คุณภาพของลูกพันธุ์ปลา	2.87	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
2. ปริมาณของลูกพันธุ์ปลา	3.0	เป็นจุดแข็ง
3. คุณภาพของอาหารปลา	3.0	เป็นจุดแข็ง
4. ปริมาณของอาหารปลา	3.0	เป็นจุดแข็ง
5. ความรู้และทักษะของเกษตรกร	3.0	เป็นจุดแข็ง
6. เทคโนโลยีที่ใช้ในการเพาะเลี้ยง	2.5	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
รายการสภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับคะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1. ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ของตำบลลำปำในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด	3.5	เป็นโอกาส
2. คุณภาพของน้ำ	2.5	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
3. แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ	3.85	เป็นโอกาส
4. ระบบการคมนาคมขนส่ง	2.5	ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน
5. ปริมาณความต้องการบริโภคปลาน้ำจืด	3.85	เป็นโอกาส
6. นโยบายการส่งเสริมของรัฐบาล	2.0	เป็นอุปสรรค

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางสาวชลาลัย รัตนะ
การศึกษา	ปี 2550
วุฒิการศึกษา	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่)
ประวัติการทำงาน	ประกอบธุรกิจส่วนตัว